

prosvetni delavec

Med drugim preberite

- SKORAJ VSE PO STAREM, str. 2
- NAŠ SINDIKAT KONČNO SAMOSTOJEN, str. 2
- KAJ SE SPREMINJA V SREDNJIH ŠOLAH? str. 3
- OD POVPREČNOSTI K ODLIČNOSTI, str. 3
- IZOBRAŽEVANJE IN SPOPNJEVANJE UČITELJEV
- EVROPSKA PERSPEKTIVA, str. 4
- UREDIMO POLOŽAJ HOSPITACIJSKIH ŠOL IN
UČITELJEV MENTORJEV, str. 5
- KDAJ V ŠOLO, str. 7
- REDNI RAZPISI DEL IN NALOG, str. 9

METOD RESMAN

Učitelj in njegova samostojnost

Tako kot še zmeraj velja stara resnica, da šola vstane in pade z učiteljem, velja tudi ugotovitev, da bo učitelj, njegov šolski položaj in vloga, eno od ključnih vprašanj, okoli katerega se bo sukala prenova naše šole in šolskega sistema. Opredeliti položaj in vlogo učitelja namreč pomeni v mnogočem opredeliti položaj in vlogo vseh drugih členov sistema in tudi značilnosti vzgojno-izobraževalnega dela. Različni sistemi in šolske okoliščine lahko opredeljujejo učiteljev položaj tako, da je enkrat bolj v ospredju upravni vidik njegovega dela in s tem njegova uslužbenska vloga, drugič pa stroka in strokovni vidik. Ali drugače: šolski sistem in vzgojno-izobraževalno delo učitelja enkrat bolj potrebuje le kot uslužbenca, drugič pa bolj kot strokovnjaka. Dokler bo šola ustanova družbe, katere namen ne bo le zadovoljevanje individualnih potreb, ampak tudi splošnih in skupnih, toliko časa bosta ob učiteljevem delu uveljavljena oba vidika. Od namenov in ciljev, ki jih želimo uresničiti s šolskim delom, pa bo odvisno njuno medsebojno razmerje, in to razmerje zdaj ponovno opredeljujemo pri nas. Da bi bile posledice poudarjanja enega ali drugega vidika učiteljevega dela jasnejše in da bi laže definirali novo (drugačno) razmerje, si oglejmo njune značilnosti.

Za učitelja kot uslužbenca in pripadnika določene institucionalizacije šolstva, skratka vzgoje in izobraževanja, je značilno, da ima vnaprej bolj ali manj opredeljeno vlogo in naloge, ki jih mora opraviti. Te naloge so kot standard, po katerem se mora ravnati, saj so določeni standardi bistvene sestavine šolskega sistema. Brez njih bi se šolski sistem zrušil. To je že eden od razlogov, ki kaže, da je treba upoštevati tudi ta vidik dela. Ko pa začne ta upravni vidik prevladovati kot merilo pri učiteljevem delu, dobivata učitelj in njegovo delo značilne poteze. Učitelj čedalje bolj postaja podrejen uslužbenec oblasti, postavljen je v položaj 'socialnega serviserja', ki naj izpolnjuje le tisto, kar mu je naročeno. Kolikor bolj stopa v ospredje ta upravni vidik, tem več je predisov, ki jih učitelj mora upoštevati. Tako upravne sestave obvladujejo učitelja in usmerjajo njegovo vzgojno-izobraževalno delo. Ko upravni vidik začne posegati tudi na tista področja, kjer bi morala prevladovati stroka in učiteljeva samostojnost, se delo šol in učiteljev unifikira; učitelji si postajajo po delu podobni, zgloblja se nji-

hova individualnost, njihovo delo postaja podobno industrijski proizvodnji. V takih šolskih okoliščinah nadzirajo učiteljevo delo predvsem šolsko-upravne sestave, in sicer tako, da ugotavljajo skladnost njegovega dela s predpisi in z uporabo teh sred-

stev učitelja tudi vračajo v predpisane okvire. Ta pogled ponavadi skorajda ne upošteva razlogov, zaradi katerih učitelj ne sledi povsem predpisanemu. Ker tak sistem na svoj (poseben) način zagotavlja kakovost vzgojno-izobraževalnega dela, si lahko pri-

vošči tudi manj izobražene učitelje. Iz opisanih značilnosti je jasno, da je favoriziranje upravne vidika šolskega in učiteljevega dela ali poudarjanje njegove uslužbenske vloge in nalog značilno za socialno usmerjene vzgojne zasnove.

Uveljavljanje učitelja kot strokovnjaka ima nekatere prav nasprotno značilnosti in zahteve. Če smo ugotovili, da si upravni vidik prizadeva doseči, da bi bilo delo učiteljev čimbolj skladno in enotno, pa je ta enakost in uniformnost strokovnemu pogledu in učitelju kot strokovnjaku tuja. Izhodišče dela so posebne šolske in vzgojno-izobraževalne razmere, ki zahtevajo od učitelja, da s svojim strokovnim znanjem, s strokovno pomočjo kolegov, s svojimi drugimi sposobnostmi in človeško vestjo odgovorno išče najustreznejše poti in rešitve. Z upravnega vidika ni sprejemljivo, da strokovni vidik zahteva različne prijeme, saj je to po upravni logiki neobvladljivo. Različnost je pogoj in dosežek strokovnega pogleda in reševanja vzgojno-izobraževalnih položajev.

Temeljni pogoj, da se začne uveljavljati strokovni vidik, je, da se opusti izrazita socialna vzgojna zasnovanost v prid individualni. Takoj ko pristanemo na možnost večjega individualnega in individualiziranega razvoja, mora šolsko delo temeljiti na zupanju v učiteljeve strokovne sposobnosti in osebnostne, človeške kakovosti. Šolam in učiteljem je prav zaradi uveljavljanja (izpostavljanja) stroke in strokovnosti dela treba dati več svobode, prepustiti odločanje o vseh tistih stvareh, ki ne pomenijo rušenja šolskega sistema. Posledica je le razbijanje uniformnosti dela, ne pa rušenje sistema. Takšna samostojnost poraja večjo različnost dela učiteljev pa tudi večje razlike v kakovosti dela. Logično se da utemeljiti, da strokovni vidik šolskega in učiteljevega dela prihaja v ospredje tudi v okoliščinah, ko ideologija in politika v večstrankarskih družbenih razmerah, v pluralizmu, preneha biti vezivo in ga mora nadomestiti stroka.

Ker sta danes tudi naša družba in šolstvo na obratu od monizma v pluralizem, je razumljivo, da se zato tudi veliko pričakuje od šolske in učiteljeve svobode in samostojnosti. Ta svoboda in samostojnost pa imata seveda svojo, določeno interpretacijo, svoje meje in omejenost.

Učiteljeve svobode in samostojnosti ne smemo razumeti kot samovoljo ali pa je omejevati samo na iskanje najustreznejših poti uresničitve tistega, kar je postavljeno pred učitelja, kar mu je naloženo. Kot smo omenili že na začetku, bo učiteljeva samostojnost kot samovolja zmeraj omejena z določenimi, družbeno opredeljenimi standardi. Ta omejenost pa ne bi smela biti taka, da učitelj ne bi imel možnosti v šolsko delo, tako po vsebinski kakor tudi po oblikovni plati, vplejati tudi svojih strokovnih zamisli in rešitev. Gre torej za učiteljevo strokovno samostojnost, njegovo pristojnost, možnost in moč odločanja, ki je zaradi narave njegovega dela (zaradi neposrednosti dela z učenci) najbolj

razumljiva in utemeljena pri delu v razredu. To velja tudi za delo pri pouku, čeprav je prav pouk v vseh šolskih sistemih najbolj nadzirano področje dela. Učitelj mora (skupaj z učenci) imeti določen manevrski prostor za oblikovanje vsebin pouka, pri izbiri učbenikov (!) in drugih besedil in. Če šolski sistem standardizira in vpelje eno samo ponudbo programa, predpiše učbenike in nadrobne učne predpise, po teh pa standardizira tudi učne teste, potem učitelju odvzema možnost, da bi upošteval posebne značilnosti učencev in šolskega okolja. Tako onemogoča, da bi učitelj izbral svoje strokovne zmožnosti. V takih šolskih razmerah nista mogoči niti prava individualizacija in diferenciacija pouka in vzgojno-izobraževalnega dela.

Uveljavljanje strokovnega vidika šolskega in učiteljevega dela spreminja tudi izvor inovativnega dela. Inovativnost šolskega dela temelji na ustvarjalnem potencialu vseh (vsakega) učiteljev, in ne na peščici znanstvenikov, ki frontalno vpeljujejo inovacije v šolsko in učiteljevo delo. Frontalno vpeljevanje inovacij 'od zgoraj', ki je tako značilno za socialno usmerjene in avtoritarne šolske sisteme, je bilo tudi sestavni del naše povojne šolske politike vse do danes. Namesto da bi dali ustvarjalni domišljiji in ustvarjalnosti učiteljev, ki sta neizčrpen vir za napajanje šolske (pedagoške) teorije in prakse, prosto pot, smo novosti prepisovali in jih uniformno vpeljevali v delo učiteljev.

Nevarno in nestvarno pa bi bilo danes pričakovati, da nas bo samostojnost šol in učiteljev že sama po sebi rešila iz zadržev, v katerih smo se znašli. Da bi ta strokovna samostojnost sprožila tudi pobudnost in ustvarjalnost učiteljev ter postala temelj za kakovostno prenovo dela, bo treba izpolniti še nekaj pogojev. Samostojnost bo za ustvarjalno delo lahko uporabil le dobro strokovno usposobljen učitelj za to je že nekaj formalnih podlag (npr. visoko izobraževanje), kar precej pa še ni dodelanega (npr. sistem stalnega izobraževanja in usposabljanja). Priučeni učitelji (učitelji s preniko ali nepopolno izobrazbo) ne morejo izrabiti te prednosti samostojnosti. Ob takem stanju se zatekajo k posnemanju dela drugih učiteljev in bi verjetno najraje videli, da bi jim šolske oblasti nadrobno predpisale, kaj in kako naj delajo. Samostojnost bo lahko uporabljena za ustvarjalno delo, če bo učitelj imel na voljo ustrezno gnotno podlago (prostore, učila, učne pripomočke in ne preveliko učno obveznost), potrebna pa bo tudi ustrezna motivacija učiteljev. Učitelj mora ob šolskem delu videti možnosti za svoje strokovno napredovanje, zagotovljena pa mora biti tudi ustrezna denarna spodbuda, da učiteljevanje ne bo le zaposlitev zaradi socialne varnosti.

Paul Fuhrmann: Prijateljstvo, 1926

SMERI RAZVOJA NEMŠKE UMETNOSTI 1880-1933

(Narodna galerija Ljubljana, 12. april - 27. maj)

Razstava prikazuje osrednje razvojne tokove nemškega slikarstva, grafike in kiparstva med letoma 1880 in 1933. Nakaže slovo od devetajstega stoletja, pot, ki jo je nemška likovna umetnost ubrala v dvajseto stoletje in njen potek v prvi tretjini našega stoletja. Pri tem ne gre toliko za oblikovanje novosti ali za do zdaj redko upoštevane umetnike, kolikor za umetnostnozgodovinski razvoj in za to, kako v naročju starega zmeraj nastaja humanistično in napredno v novi preobleki. Z izbiro razstavljenih umetniških del je poudarjeno, da napredek poteka tako, kakor je zasidrano in določeno v splošni zgodovini. Razstava se začne z deli, namenjenimi meščanstvu, in se končuje z umetnostjo delavskega razreda. Vmes se razteza širok razpon sprememb. Umetniki niso bili več zadovoljni s historizirajočim salonskim slikarstvom, skrepenim v konvencijo, in so, ves čas pozorni na navzkrižja svojega časa, iskali resničnost in ubirali nova pota. Odločali so se za plenerizem ali pa za naturalizem - pogosto za oboje - in odkrili nemško različico impresionizma. Predstavljena so dela umetnikov, ki imajo v vsakokratni smeri soodločujočo in prevladujočo vlogo, v impresionizmu na primer dela M. Liebermanna, M. Slevogta, L. Corinth in R. Sterla, ki je prehitel sodasni razvoj.

Nemška različica impresionizma je prvo težišče razstave, drugo je slikarstvo, nato grafika in kiparstvo ekspresionizma. Pot k temu vodi prek »silne umetnosti okoli 1900«, v kateri so združeni razpoloženski lirizem, simbolizem in 'jugendstil'. Potem se na široko razmahne ekspresionizem, predvsem njegova najznačilnejša nemška oblika, umetnost skupine Die Brücke, manj pa je prikazana umetnost bolj duhovno kot čustveno usmerjene umetniške skupine Der Blaue Reiter.

Tretje težišče razstave sega v čas med leti 1919 in 1933 in v njegov slogovni pluralizem. Poglavitna tokova, impresionizem in ekspresionizem, sta se iztekala, verjem je bil le kratkotrajni; posebno trdožive so bile sicer zamisli, ki so se razvijale ob Bauhausu, vendar so manj posegale na likovno področje, tako da na razstavi ne prevladujejo.

Karl Brix (Iz kataloga ob razstavi)

Prijetne
prvomajske
praznike!

dogodki novosti

PROJEKT RAČEK

Ob računalnikih predvsem izobraževanje

O dobro leto starem projektu Raček je bilo že veliko napisano. zadnje čase tudi kritičnih misli: računalnikov – z njimi naj bi opremili šole – dobavitelji niso oskrbeli pravočasno. Računalniško opremo so skušali oprostiti carine, a žal tega niso mogli doseči. Čeprav z nekoliko zamude so slovenske šole postale bogatejše za 370 računalnikov: opreme so štirinajst učilnic s po desetimi računalniki in z ustrezno zunanjo opremo – datoskopi in tiskalniki (prvi računalnik na šoli pogosto uporabljajo v računovodstvu in šele računalniška učilnica omogoča širše vpeljevanje računalnikov).

Vse programske pakete, ki jih prejmejo šole v sklopu Račka, Zavod RS za šolstvo in društvo matematikov, fizikov in astronomov RS oskrbijo tudi z literaturo iz Račkove knjižnice. Dosedaj sta izšla dva priročnika, ki pomagata učiteljem (in učencem) pri delu: Mali priročnik operacijskega sistema MS DOS (Sandi Klavžar) in Turbo Pascal (Mitja Logar). Vsebujeta kratka in jedrnat navodila za uporabo programskega paketa in pomagata prebrskati začetne težave. Obravnavata le najpomembnejše ukaze, ki jih vsak začetnik in tudi tisti, ki niso poklicni programerji, nujno potrebujejo.

Projekt Zavoda RS za šolstvo RAČunalniška Eksplozija, ki zajema vrhce šole, domove, univerze, institute, banke, zavarovalnice in podjetja, torej kljub manjšim zapletom uspeva, in pred dnevi (6. aprila letos) so se na Račkovem informativnem dnevu na Brdu pri Kranju zbrali tisti, ki nameravajo letos sodelovati pri tem projektu. Prišli so šolniki z vseh koncev Slovenije, da bi se ob predstavitvi računalniške opreme in svetovanju strokovnjakov z Zavoda RS za šolstvo lažje odločili za nakup. Po-

sebna komisija, ki deluje v sklopu Račka, je za letošnja dobavitelja izbrala Altech iz Ljubljane in Iskro Inženiring iz Kranja, ki sta ponudila najkakovostnejšo opremo ob najugodnejših pogojih.

In katere so prednosti, ki jih ima šola, če sodeluje v tem projektu?

Ta akcija omogoča poenoteno opremo, nižjo ceno, manjše izdatke za posebne oblike izobraževanja in programsko opremo, lažje in cenejše popraviljanje in vzdrževanje.

Strokovnjaki za računalništvo na Zavodu RS za šolstvo svetujejo šolam, katere računalnike

naj kupijo in obenem uresničijo težnje, ki se tudi po svetu čedalje bolj uveljavljajo: ni dovolj le računalniška strojna oprema, temveč potrebujemo tudi primerno programsko opremo. Skrbeti moramo tudi za izobraževanje učiteljev, ki bodo delali z računalniki in denar namenjati v raziskovalno in razvojno dejavnost.

Račkov informativni dan bodo ponovili jeseni, ko bodo predstavili tudi programske novosti.

L. L.

Učitelji praktičnega pouka so ustanovili svoje društvo

Praktični pouk doživlja v vseh dozdajšnjih reformnih prizadevanjih srednjega izobraževanja premalo pozornosti. Posledice tega so zmanjševanje obsega praktičnega pouka, skoraj nikakršna gmotna vlaganja v učne delavnice in končno zmanjšana usposobljenost absolventov strokovnih šol za zaposlitev (na to čedalje glasneje opozarjajo tudi iz gospodarstva).

Ker želijo učitelji praktičnega pouka pri reševanju te problematike ustvarjalno sodelovati (do zdaj so bili bolj ali manj odrinjeni tudi zaradi nepovezanosti in neorganiziranosti), so decembra 1989 ustanovili Društvo učiteljev praktičnega pouka Slovenije, ki se bo zavzemalo:

- za pravilno vrednotenje izobraževalnega in vzgojnega pomena praktičnega pouka pri vodstvih šol in šolskih oblasteh;
- za ustrezno raziskovalno-razvojno dejavnost poklicnega usposabljanja v okviru ergodidaktike in drugih znanstvenih ved, zajetih v ergologijo;
- za ustrezno (specifično) programiranje, načrtovanje, izvajanje in vrednotenje poklicnega usposabljanja (tehnična didaktika in metodika poklicnega usposabljanja), za razvoj in vpeljevanje v prakso sodobne izobraževalne tehnologije in organizacije dela (učne delavnice kot ergodidaktična redukcija delovnih sistemov, izvajanje usposabljanja v učnih delavnicah podjetij in obratovnicah).

- za sistemsko in sistematično institucionalno izobraževanje učiteljev praktičnega pouka in statusno enakopravnost z drugimi učitelji v vzgojno-izobraževalnem procesu.

V društvo so včlanjeni učitelji praktičnega pouka vseh smeri, inštruktorji, mentorji in izvajalci proizvodnega dela in delovne prakse, pa tudi vsi drugi občani, ki jih ta problematika zanima in ki želijo sodelovati.

Sedež Društva učiteljev praktičnega pouka Slovenije je pri Šolskih delavnicah tehniških šol, Ljubljana, Kardeljeva 24.

ANTON GREBENŠEK

PO PRVEM KONGRESU ZVEZE SVOBODNIH SINDIKATOV SLOVENIJE

Skoraj vse po starem

Prvi kongres Zveze svobodnih sindikatov Slovenije je za nami. Šestega in sedmega aprila letos so Ljubljano in Cankarjev dom preplavili plakati in slogani 'Zame gre. Za moje znanje, delo in pravičnost.' In množica delegatov, ki so mislili prav tako, gostov in časnikarjev.

Na kongresu je sodelovalo tudi deset (od enajstih – ena delegatka je zbolela) delegatov Sindikata delavcev v vzgoji, izobraževanju in znanosti Slovenije, vendar pa je bilo med 367 delegati, ki so jih izvolili drugi panožni sindikati ter občinski sveti sindikatov, še nekaj delegatov iz šol, vrtcev in celo univerze. Delegati iz vzgoje, izobraževanja in znanosti so bili v manjšini – bilo jih je tako malo, da je to celo zbudilo pozornost.

Svoje zahteve in predloge so jasno izoblikovali že pred kongresom, marsikaj so predlagali, a žal neuspešno. Med drugim tudi to, naj se odpravi kongres kot ustaljena oblika sprejemanja odločitev, saj je jasno, da je nesodobna. In zdaj, po končanem kongresu, so o tem še bolj prepričani.

Kongresa se je udeležil tudi Vladimir Tkalec, sekretar Republiškega odbora Sindikata delavcev v vzgoji, izobraževanju in znanosti. V kratkem pogovoru z njim smo skušali strniti kongresno dogajanje v celostno podobo.

• **Sindikati vzgoje, izobraževanja in znanosti Slovenije je eden tistih panožnih sindikatov, ki je že pred kongresom zahteval drugačno vlogo sindikatov – ti naj bi bolj kot kdajkoli prislusnili svojim članom in jim pomagali. Vaš sindikat se je na kongresu zavzemal tudi za korenite organizacijske spremembe in za temeljito prenovitev Zveze sindikatov Slovenije. Ali je kongres upošteval vaše zahteve?**

– V republiškem odboru smo menili, da je programski dokument primeren temelj za skupno delovanje sindikatov v prihodnje. Opozarjali smo sicer, da so nekatere obljube za zdaj najbrž neuresničljive, vseeno pa smo bili kot sindikat dejavnosti pripravljeno vztrajati in zahtevati čim

boljše razmere za življenje v prihodnje. Zato k programskemu dokumentu in temeljnemu nalogam na kongresu nismo imeli posebnih pripomb in dopolnil.

Dokončno razmerje sindikatov dejavnosti do Zveze (območnih oblik povezovanja in republiškega sveta) na kongresu ni bilo izoblikovano. Naš panožni sindikat se ni strinjal, da bi panožni sindikati delovali pod 'skrbništvom' sveta zveze in tudi ne, da bi se v prihodnje ohranjali samostojno delovanje občinskih svetov. Zahtevali smo, naj bodo vse oblike zveze izpeljane iz sindikata dejavnosti, zveza pa naj deluje usklajeno s tem sindikatom in uresničuje dogovorjene naloge. Na kongresu teh zahtev ni bilo mogoče uveljaviti, predvsem ne zaradi močne občinske (ob-

močne) zastopanosti delegatov in zaradi samega poteka kongresa, ki so ga večkrat prekinjali klici po enotnosti za kakršnokoli ceno.

Svet Zveze so volili kar po starem, pred sprejetjem statuta Zveze svobodnih sindikatov Slovenije, statut pa na koncu sprejeli s salomonsko rešitvijo, da v šestih mesecih uskladijo sporna določila – na kongresu je šlo torej za nekakšen kompromis. Zaradi vsega tega se naša delegacija volitev v svet Zveze svobodnih sindikatov Slovenije ni udeležila, našo zahtevo, naj bodo volitve predstavljene, pa so preglasovali. Do vsega dogajanja smo lahko zelo kritični, saj se Zveza tudi kadrovske ni kaj dosti prenovila, čeprav smo to po zgledu v našem sindikatu zahtevali že pred dvema letoma in na skupščini našega sindikata dejavnosti prvega marca letos.

• **Skupščina sindikata vzgoje, izobraževanja in znanosti se je zavzemala za gmotno samostojnost sindikata dejavnosti, torej da naj bi o članarini in financiranju zveze odločili sindikati dejavnosti. Kaj ste pri tem dosegli?**

– Iz dopolnil k statutu Zveze razberemo, da je članarina vendarle zadeva članstva v sindikatih dejavnosti, čeprav naj bi do 31. maja 1990 v Zvezi sprejeli še poseben pravilnik o financiranju. Vendar pa nas – kot sindikat dejavnosti – najprej obvezuje naš statut. Republiški odbor bo odločil, kako uveljaviti določilo o članarini iz našega statuta, da bo pri tem upoštevana tudi volja član-

stva in to, da brez ekonomske samostojnosti ni mogoče ustvariti neodvisnega sindikata. Sindikat vzgoje, izobraževanja in znanosti povezuje tako specifično in teavno članstvo, da ne more delovati le z enim poklicno zaposlenim delavcem – s sekretarjem, publiko odbora sindikata – še nekaj je pomembno: sklenjen naj bi kar šest panožnih kolektivnih pogodb.

• **Je mogoče reči, da je kongres Zveze sindikatov Slovenije spremenil le ime in da se bodo vnaprej ohranjali stari odnosi?**

– Delegati vzgoje, izobraževanja in znanosti smo imeli na kongresu zelo slabe občutke; glasovali smo proti spremembi imena v zvezo 'svobodnih' sindikatov, bili preglasovani; predlagali smo naj se zmanjša število članov sveta ZSS; in zahtevali, da se prvi kongres kot prejšnji oblika sprejemanja odločitev – tudi tega predloga niso sprejeli. Kljub temu pa menimo, da se osamosvajanje sindikata dejavnosti v prihodnje nadaljevalo. O tem smo pravzaprav prejeli čani.

Naš sindikat svojega imena zdaj še ne bo spreminjal. Naša potreba po zvezi – kar bomo videli, ali s pridruženimi 'svobodni' ali brez – ki bo izražala skupne interese članov in tudi strokovno in neodvisno delovanje v novih, drugačnih nosih. Če v Zvezi svobodnih sindikatov ne bo mogoče uveljaviti tistega, kar bodo člani želeli zahtevati, si bodo izbrali drugi sindikat. In drugi sindikat si izbral kakšno drugo zvezo.

Sindikati delavcev v vzgoji, izobraževanju in znanosti Slovenije

Končno samostojen

Zaposlene v vzgojno-varstvenih organizacijah, osnovnih in srednjih šolah, domovih za učence, znanstvenih inštitutih, delavskih univerzah, na univerzi v Ljubljani in Mariboru ter v drugih znanstvenoraziskovalnih organizacijah, obveščamo, da se je po sklepu skupščine 1. 3. 1990 konstituiral Sindikat delavcev v vzgoji, izobraževanju in znanosti Slovenije. V skladu s statutom sindikata dejavnosti in s sklepi skupščine bo deloval kot samostojen sindikat dejavnosti neodvisno od Zveze svobodnih sindikatov Slovenije. Sindikat dejavnosti vzgoje, izobraževanja in znanosti je odprl žiro račun št. 50101-678-66323, na katerega v skladu s sklepom republiškega odbora sindikata dejavnosti z dne 29. 3. 1990 nakazujete 55 odstotkov, (od 0,6 odstotka neto osebnega dohodka člana). Republiški odbor sindikata dejavnosti bo takoj, ko se bodo z nakazilom članarine osnovnih organizacij nabral potreben denar na žiro računu sindikata dejavnosti, poslal vsem zaposlenim v vzgoji, izobraževanju in znanosti pristopno izjavo in člansko izkaznico.

Predsednik ROS
delavcev v vzgoji, izobraževanju in znanosti

M. GOJKOVIČ

SREČANJE GORENJSKIH IN ZAMEJSKIH GLASBENIH ŠOL

V Osnovni šoli Anton Tomaž Linhart v Radovljici je glasbena šola Radovljica 6. aprila priredila koncert glasbenih šol Gorenjske ob sodelovanju slovenskih zamejskih glasbenih šol. Nastopilo je okoli 45 mladih glasbenikov iz Radovljice, Trziča, Jesenic, Kranja in Škofje Loke ter iz zamejskih glasbenih šol, iz Ukeve v Italiji in iz Glasbene šole Celovec na Koroškem.

Po koncu tega že tradicionalnega srečanja so se učenci in njihovi učitelji na prijateljskem pomenku pogovorili o dozdajšnjem delu in načrtih.

LOVRO SODJA

Na poti k devetletki

Republiški komite za vzgojo in izobraževanje ter telesno kulturo pripravlja izhodišča za sprejmembo Zakona o osnovni šoli.

V javno presojo naj bi ga dal maja. Z novim zakonom naj bi bila iz šole izločena vsakršna ideologija, obenem pa vsakršna strankarska organiziranost tako učiteljev kot učencev. Šola naj bi se usmerila k pedagoškemu cilju, ne bi bila več organizirana kot poslovna profitna organizacija.

Denarne zadeve bi se urejale v republikih in občinah, ravnatelj pa bi imel veliko večjo odgovornost za učno-vzgojne učinke šole. Zmanjšalo naj bi se število nepedagoškega osebja, ki ga je zdaj na šolah v povprečju za dobro tretjino med vsemi zaposlenimi. Spodbujali naj bi gospodarno velikost šol z okoli 24 do 32 oddelki, v oddelkih pa mogoče do 30 učencev. Učiteljeva

plača bi bila uravnana na 20 pouka in temu ustreznemu strokovnemu delu. Predvideno bi bilo stalno izobraževanje učiteljev in njihovo napredovanje.

Redovalna obdobja bi lahko samo tri (trimestri), šola bi imela enkrat na leto, razširjena učencev ne ocenjevali. V šoli bi lahko ostal pri 6,5 starosti, osnovna šola naj bi imela 9 let, v zadnjih letih šola bi bil del predmetov po učencev.

Razmišlja se o končni izpitu iz osnovnih splošnih predmetov, nekakšni ekstenzivni maturi. Povečal naj bi vpliv staršev po svetih staršev, čem podobnem. O teh zamislih so med drugim precej razpravljali tudi na nedavnem seminarju ravnateljev v Opatiji, kjer je ravnatelj seznanil z zamislimi vsega zakona o osnovni šoli predsednik Komiteja dr. Ludovik Horvat in jih vprašal za mnenje.

Redne razpise

prostih del in nalog učiteljev, vzgojiteljev in drugih delavcev v sodelavcev v vzgojno-izobraževalnih in v vzgojno-varstvenih organizacijah bomo objavili letos tudi

14. maja

Vzgojno-izobraževalne in vzgojno-varstvene organizacije prosimo, da nam za prvo objavo pošljejo razpise najkasneje do 13. aprila, za drugo objavo pa do 4. maja t. l. Ob tem navedite kdaj naj bo razpis objavljen!

Naknadne razpise bomo objavili 28. maja in 25. junija t. l. Vse druge razpise bomo objavljali še naprej sproti, kot nam jih boste poslali ali pa sporočili po telefonu na št. 061/315-585.

prosvetni
delavec

Ustanovitelj: Republiški odbor Sindikata delavcev vzgoje, izobraževanja in znanosti ter izobraževalna skupnost Slovenije – izhaja štirinajstrednevno med šolskim letom.

Časopisni svet: Vladimir Tkalec, predsednik, Milica Antič-Gaber, Just Kavšek, Zdenko Kodolja, Janez Sušnik, Slava Šarc, Marija Velikonja, Iztok Vilič, Jože Zlahtič.

Direktor: Stanko Šimenc.

Uredništvo: Stanko Šimenc, glavni urednik, Marjana Kunej, odgovorna urednica, Lučka Lešnik, novinarka – urednica, Tea Dominko, tehnična urednica. Naslov uredništva in uprave: Poljanski nasip 28, tel.: 315-585, poštni predal 21, Ljubljana 61104. Rokopisov in fotografij ne vračamo.

Akontacija naročnine za leto 1990 znaša 100 din za posameznike in 200 din za organizacije. Za upokojene prosvetne delavce in študente pedagoških smeri znaša naročnina 50 din na leto. Posamezna številka stane 10 din. Številka tekočega računa: 50101-603-46509.

Tiska ČTP Ljudska pravica, ISSN 0033-1643. Po mnenju Republiškega komiteja za vzgojo in izobraževanje je časnik »Prosvetni delavec« prost temeljnega prometnega prostora od prometa proizvodov (glej 7. točko 1. odstavka člena zakona o obdavčevanju proizvodov in storitev v metu)

Kaj se spreminja v srednjih šolah?

Te dni je Strokovni svet Republike Slovenije za vzgojo in izobraževanje obravnaval spremembe, ki naj bi jih v srednje šole vpeljali v jeseni 1990, pa tudi nekatere usmeritve za nadaljnji razvoj srednjega šolstva v Sloveniji. Zavod za šolstvo je pripravil več gradiva, ki obravnava:

- vsebinsko ločitev triletnih in štiriletnih smeri in razbremenitev učnih načrtov za triletno smeri
- diferencirano izvajanje vsebine programa v 3. in 4. letniku štiriletnih smeri
- gimnazijski program (predmetnik v dveh različicah)
- prenavo predmeta samoupravljanja s temelji marksizma ter predmeta obramba in zaščita.

Obravnava je bila načelne narave, člani Strokovnega sveta republike Slovenije za vzgojo in izobraževanje so izražali predvsem mnenja, pomisleke, pripombe in predloge v zvezi s predlaganimi rešitvami, niso pa sprejemali sklepov, saj je predsednik Strokovnega sveta dr. Franc Razarini že v začetku razprave poudaril, da bo obravnava sprememb v srednji šoli potekala v treh fazah. Po prvi obravnavi bo Zavod RS za šolstvo poslal gradivo srednjim šolam in njihovim skupnostim, v maju pa bo organiziral razpravo v aktivih ravnateljev in učiteljev.

Strokovni svet bo o spremembah in novostih razpravljali še v maju in v juniju.

Večjih sprememb jeseni ne bo, saj se predmetniki srednjih programov praviloma ne bodo spremenili.

V poklicnih šolah bodo učni načrti razbremenjeni in vsebinsko ločeni od štiriletnih smeri. Zavod bo za učitelje pripravil navodila, kako razbremeniti učence (katere prezahtevne vsebine lahko opustijo ali obravnavajo le na informativni ravni, katere vsebine zamenjajo z drugimi, ki so za posamezno stroko pomembnejše).

Marsikaj od tega so učitelji uresničili že pri nivojskem pouku. V nekaterih programih bomo povečali obseg praktičnega pouka, zlasti če ga doslej niso imeli v 1. letniku, vendar bomo zvečevali tedenski obseg pouka za učence le tedaj, ko bo to zares utemeljeno in ob upoštevanju kadrovskih in gmotnih možnosti šole.

Eksperimentalno bomo v posameznih programih preiskovali nove učne načrte z integracijo splošnih vsebin v strokovne predmete (npr. kemija v gradivih).

V prihodnje bo treba v triletnih smereh na novo opredeliti cilje programa in bolj povezati splošne in strokovne vsebine. Kjer bo mogoče, bomo splošne vsebine včlenjevali v strokovne predmete. Število predmetov se bo tako zmanjšalo, in to bo razbremenilo učence.

Strokovni svet bo moral na novo opredeliti minimalni standard splošno izobraževalnih predmetov posebej za triletno in za štiriletne smeri.

Člani Strokovnega sveta so posebej poudarili, da je treba izobraževati učitelje praktičnega pouka za vse stroke in razvijati specialne didaktike. Prav tako je treba več skrbni nameniti izobraževanju za obrtne poklice, programske zasnove pa ponovno preveriti, ali ni v posameznem programu zajetih preveč poklicev in zato praktično usposabljanje ni za vse ustrezno urejeno.

V tehniških (štiriletnih) smereh bo v jeseni vpeljana v 3. letniku diferenciacija za pripravo učencev za nadaljnji študij.

Pri predmetih slovenski jezik in književnost, tuji jezik in matematika bo standard znanja, približan prihodnji maturi.

Učenci, ki bodo želeli študirati na višjih in visokih šolah, bodo v 3. in 4. letniku lahko obiskovali intenzivni oddelek. Šola jim bo pri nekaterih predmetih zagotovila večji obseg pouka. Zavod predlaga 455 ur za slovenski jezik (v večini programov je ta obseg že zagotovljen), 420 ur za tuji jezik in 455 ali 420 ur za matematiko. Okrepiti bo treba tudi pouk izbirnega predmeta iz naravoslovja glede na potrebe posamezne stroke. Pomembnejše kot povečan obseg pouka bo intenzivnejše delo v teh oddelkih. Učenci bodo sprejemali večje obveznosti, več bodo sami študirali, učitelj bo uporabljal drugačne metode dela.

Za takšen pouk se bodo odločali učenci in njihovi starši prostovoljno, šola pa bo oblikovala takšne oddelke v skladu z normativni in ob ustreznih kadrov-

skih in gmotnih možnostih.

Diferencirano izvajanje pouka bo zajelo tri rodove učencev, in sicer tiste, ki se bodo v šolskem letu 1990/91 vpisali v 3., 2., in 1. letnik štiriletnih programov. Za učence, ki se bodo vpisali v 1. letnik v šolskem letu 1991/92, bo predvidoma že jasna, kakšno maturo bodo opravljali.

Omenjeni trije rodovi bodo opravljali zaključni izpit, kot ga predpisuje posamezen program. Diferencirani pouk je le prehodna faza za prenovljeno tehniško šolo. Načrtno spremljanje tega pouka in analiza zaposlovanja tehnikov nam bosta pokazala, kakšno tehniško šolo potrebujemo.

Večja sprememba bo jeseni gotovo ponovna vpeljava gimnazije, vendar se tudi ta v prvem letniku ne bo bistveno razlikovala od dozdajšnje svoje splošne smeri v naravoslovno-matematičnem programu ali od drugih programov, ki se včlenjujejo v gimnazijo (družboslovni in kulturni, pedagoški, računalniški).

Strokovni svet je razpravljal o gimnazijskem predmetniku na temelju dveh različic in se zavzel za čim bolj prožen predmetnik, ki bo dopuščal dovolj izbire učencem za zadovoljevanje njihovih interesov in poglobljanje posameznih predmetnih področij.

Gimnazija naj daje čim širšo splošno izobrazbo, hkrati pa razvija različne sposobnosti in interese učencev. Poudarili so tudi pomen delovne prakse, socialnih dejavnosti kulturne, zdravstvene vzgoje in drugo.

Gimnazijski predmetnik obsega temeljni obvezni del in izbirnega. Razmerja še niso dokončno opredeljena, kaže pa, da dokler bomo imeli osemletno

obvezno splošno izobraževanje, tudi gimnazije ne moremo povsem približati tujim zgledom. Vsekakor bo v posameznih letnikih za izbiro najmanj 3 do 7 ur. Izbirne predmete bo ponudila šola z razpisom glede na svoje pogoje dela. Letos bodo šole izvajale predvsem tiste izbirne vsebine, ki ustrezajo programom, ki so jih izvajale doslej.

Nedodelano je ostalo izobraževanje računalniškega tehnika. Strokovni svet je imenoval skupino izvedencev, ki bo izoblikovala najboljše rešitve. Prav tako je še nereseno vprašanje predmetov STM in obramba in zaščita. Ponujene so nove vsebine: STM naj bi s 70 urami nadomestil predmet državljanska kultura, za predmet obramba in zaščita pa je strokovna skupina predlagala konverzijo predmeta v predmet kultura miru in nenasilja v enakem obsegu kot doslej.

Strokovni svet je naložil skupinam za oba predmeta, da ob upoštevanju pripomb pripravita nov predlog učnih načrtov.

Pri nadaljnji dodelavi predmetnika bo zavod namenil večji del pozornosti:

- razmerjem med predmetnimi področji znotraj temeljnega dela (npr. družboslovje, naravoslovje ipd.),

- razmerjem med temeljnimi in izbirnimi predmeti,

- snovanju izbirnosti (ali bo izbirnost določena s programom ali pa bo o njej odločala šola sama).

Model gimnazijskega programa, ki ga bomo vpeljali jeseni, ne bo dokončen. Sproti ga bomo preverjali in dopolnjevali tudi glede na konceptualne spremembe vseh drugih tipov srednjih šol.

MILENA MALOVRH

Clare von Sievers:
Šopek na lesi, 1877

ŠE EN PRISPEVEK K SLOVENSKI ŠOLSKI BLAZNOSTI

Ob prijavi za vpis v srednje izobraževanje

Statistične obdelave prijave za vpis. Polemike o tem, kdaj vpeljati gimnazijo in kako. Nacionalni program šolstva. Postopna prenova srednjega izobraževanja. Besedila zakonov o srednjem izobraževanju in univerzi v različnih fazah...

To je kratek in nepopoln popis gradiva na pisalni mizi, hkrati pa neurejena »baza podatkov«, s katero se trenutno ukvarjam. In misli, ki se mi podijo po glavi, so enako neurejene kot pisalna miza. Čez njihov ples kot v dvojni televizijski sliki utripa vprašanje: Kje je oprijemališče (točka, črta, lik, prostor), na katerem bi v zanesljivi trdnosti ustvarjali naše izobraževanje. Tega ne najdem ne v gradivu na pisalni mizi ne v možganski bazi podatkov. To oprijemališče bo moral opredeliti nacionalni program izobraževanja. Jasno bo moral odgovoriti na vprašanja, kaj hočemo in kaj moremo. In potem bodo odgovori na vprašanje »kako« lažji.

Podatki o letošnjih prijavih za vpis v srednje izobraževanje so vznemirljivi. Za izobraževalne smeri, v katerih se je pred leti irlo učencev, je premalo zanimanja. Kljub spremembam v svetu dela in izobraževanja, ostajajo nekatere v vrhu zanimanja – prijavnost je nekajkrat več kot možno-

sti za izobraževanje. O vsem tem bi morali temeljito razmisliti in najti odgovor na vprašanje, kdo ima bolj prav: učenci s starši ali oblikovalci izobraževalnega sistema in šolske mreže. Tudi za dober odgovor na to vprašanje morajo prej določiti oprijemališče. In z vsakim dnem odlaganja izgubljamo bitko s časom. Znanje Slovencev vse bolj zaostaja za razvojem.

Letos je v srednjem izobraževanju aktualna gimnazija. Upajmo, da bo njen program sodoben. Da bodo maturanti dobro pripravljani na visokošolski študij, da bodo maturanti gimnazije najpomembnejši vir novih študentov obeh slovenskih univerz. Čeprav še sveže izkušnje tem upanjem ne dajejo prav veliko moči, pa me je strah, da se bo zadnje omenjeno upanje težko uresničilo. Zakaj?

Prvič zato, ker skušamo nekatere očitne zmote, ki so v praksi že očite, odpravljati po starem ljudskem reku tako, da bo volk sit in koza cela. Praksa je poka-

zala, da je zamisel o hkratnem izobraževanju za delo in nadaljnje izobraževanje dala izredno slabe izide. Videti pa je, da vsi, ki sodelujejo pri oblikovanju izobraževalnega sistema, ne mislijo tako. In verjemo je prav njihova zasluga snovanje dveh poti v tehniških smereh srednjega izobraževanja: poti za delo in poti za nadaljnje izobraževanje. Za nadaljnje izobraževanje naj bi torej imeli v srednjem izobraževanju dvoje vzporednih sistemskih rešitev. Med njima eno, za katero se je v praksi že pokazalo, da je slaba. Verjemo pa nam tudi pri tej odločitvi manjka oprijemališče. Ne vemo, ali je profil današnjega tehnika povsem ali za posamezna področja še primeren za sedanjost in predvsem za prihodnost, in če ni, kakšen mora biti, kako in koliko časa je potrebno za tovrstno izobraževanje?

Drugič zato, ker so zdajšnje zmogljivosti gimnazij premajhne. Znano je, da zaostajamo za razvinitimi deželami kar desetletje in več. Zaostanek v izobražbeni sestavi aktivnega prebivalstva pa je še večji. Samo za zgled v ZDA so imeli leta 1980 več kot 30 odstotkov ljudi z višjo in visoko izobrazbo, pri nas danes ne sežemo veliko čez 10 odstotkov. Tudi primerjave z drugimi razvinitimi deželami nas ne kažejo v dosti boljši luči. Torej nam morata biti smer in hitrost izobraževanja jasna. V visoko šolstvo bi se moralo vpisati in ga uspešno končati od 30 do 40 odstotkov rodu. Zadnja

leta smo se temu odstotku pri vpisu sicer že približali, a uspešnost študentov je le malo več kot polovična. Tudi tu so vzroki različni, eden pomembnih pa je prav gotovo ta, da se v visoko šolstvo ne vpisujejo le tisti učenci, ki so po znanju in sposobnostih najprimernejši, ampak se vpisujejo tudi vse preveč drugih. Ponovno vpeljavanje gimnazijskega programa naj bi to popravilo.

Da bi gimnazijski program to nalogo uspešno opravil, pa je poleg primerne vsebine in izpeljave treba zagotoviti tudi dovolj mest za izobraževanje v tem programu in mesta razmestiti tako, da bodo lahko dostopna učencem iz vseh slovenskih krajev. Letošnji razpis za vpis in prijave pa ne kažejo, da bi bilo to zagotovljeno.

Za prihodnje leto smo za gimnazijski program razpisali 5480 mest, to pa zadostuje za 20 odstotkov rodu (osmošolcev). Na ta mesta se je v Sloveniji prijavilo 22 odstotkov rodu. Dva odstotka prijav bo torej treba odkloniti. To seveda ne zagotavlja, da bo čez štiri leta dovolj maturantov za kakovosten vpis v visoko šolstvo. Položaj pa ob premajhnih zmogljivostih gimnazij poslabšuje še to, da so te zmogljivosti razmeščene zelo neenakomerno; to povzroča tudi zelo neenakomerno odločanje za ta program. Naj to ponazorim z nekaj podatki. V Ljubljani je za gimnazijsko šolanje toliko mest, da bi se vanj lahko vpisalo 32 odstotkov rodu. Če k ljubljanskim osmošolcem prištejemo še vse tisto iz okoliških

občin, ki nimajo gimnazije, se jih v gimnazijski program lahko vpiše 27 odstotkov. Kot sem že zapisal – v vsej Sloveniji le 20 odstotkov.

Tako različne možnosti vpisa v gimnazijo so prav gotovo med pomembnimi vzroki za različne odzive učencev na gimnazijski program. Iz občine Ljubljana Center se je za ta program prijavilo kar 46 odstotkov letošnjih osmošolcev, iz občine Ljubljana Bežigrad pa 39 odstotkov. Iz primarne občine Vrhnika se jih je prijavilo 22 odstotkov, iz malo bolj oddaljene litijske pa le še 15 odstotkov. Težko verjamem, da so osmošolci v ljubljanskih občinah toliko prizadenejši in sposobnejši.

Prej bo res, da se je iz teh občin prijavil v gimnazijski program marsikak osmošolec, ki mu zaradi premajhnega osnovnošolskega znanja in preslabih sposobnosti za učenje ne bo kos in da se marsikateri za gimnazijski program zelo primeren učenec iz občine, ki takšnega programa nimajo, ni prijavil. Takšno vpisovanje v gimnazijski program pa ne bo moglo zagotoviti dovolj primernih študentov za univerzitetni študij.

Ta dejstva ob letošnjih prijavih za gimnazijski program narekujejo postopno širjenje zmogljivosti za izobraževanje v gimnazijskem programu in tako odpiranje novih gimnazij, da bomo te čim bolj enakomerno razmestili po vsej Sloveniji.

JANEZ ZALAZNIK

lizma interesov in želja. Elitizem sposobnosti je treba podpirati, socialnega pa preprečevati. Prav zdaj, v času druge faze prenove vzgojno-izobraževalnih programov, imamo priložnost, da v našem šolstvu napravimo korak od povprečnosti k odličnosti.

Dopuščam, da nam pojem odličnosti zveni malo manj udomačeno in verjetno zveni prvi trenutek preveč snobovski in elitistično. Drugod v šolstvu je to pojem, ki ga želijo doseči za vsako ceno.

Na enem od koordinacijskih posvetov o vpisu novincev v prvi letnik je bil slišati očitek, da bi vsi radi samo odličnjake iz osnovne šole. Pod pojmom odličnosti v prej omenjenem pomenu razumem vse prej, kot edino to, da ima nekdo same petice. Pod pojmom odličnosti v šoli, to velja še posebno za šole od osnovne navzgor, ki so po svoje strokovno, s tem pa seveda vsebinsko usmerjene, razumem predvsem to, da omogočimo vsakemu dijaku, študentu, da lahko povsem razvije svoje sposobnosti. Še več: te sposobnosti je treba pri mladini tudi neprestano iskati in razvijati. Pod pojmom odličnosti moramo razumeti tudi to, da bo učenec izbral tudi tisto, za kar bo imel posebna nagnjenja in zmožnosti, da pa ne bomo od nje za vsako ceno zahtevali tudi tistega, česar ne bo potreboval.

To seveda ne pomeni, da bo lahko vsak dijak izbral predmetnik čisto po svoje, po naročilu, in da bi tak izbor zadostoval za dosego vsakega cilja. Nasprotno, pod tem pojmom razumem predvsem to, da moramo imeti za dosego določenega cilja izbrane res potrebne zahteve, da dijak te pozna in jih pri odločitvah lahko pretehtano izbira, in se zaveda posledic; da ga ne obremenjujemo z navlako, to pa smo v bližnji preteklosti zelo radi počenjali. Pod navlako ne pojmujem le vsebinske odvečnosti, temveč tudi prenekatero psihične blokade, ki imajo v našem šolskem sistemu še zmeraj domovinsko pravico.

Ob zavračanju povprečnosti moramo gotovo zavreči misel, da lahko ob obsežnosti dosežemo splošno visoko kakovost: (Naj bom spet konkretnen, čeprav vem, da bo kdo prizadet. Še zmeraj ne najdem odgovora na vprašanje, zakaj vpisujemo na univerzo toliko študentov, ko jih okoli 60 odstotkov nikoli ne konča?) Ob tem mi nenčno zveni trditev znanega ruskega znanstvenika in raziskovalca, ki je dejal, da je »treba zadržati eno samo točko«, če hočemo v znanosti doseči uspeh. Odličnost bo prerasla iz povprečnosti na posameznih specializiranih področjih ne kot enotnost množičnosti, gotovo pa lahko kot množičnost različnosti.

Za prehod k odličnosti je nedvomno treba izpolniti dvoje:

- dati dijaku, študentu, možnost, da odkrije sam sebe, razvije svoje sposobnosti, mu pri tem pomagati in ga spodbujati, ter s preverjeno metodo stopnjevati zahtevnost, saj poznavalci ugotavljajo, da je posameznik sposoben dojemati čedalje več, če smo le sposobni in sprejemljivi meri večati zahtevnost in - biti pripravljeni v ta namen nekaj storiti, ne pa le govoriti ali celo tarnati, da nihče nič ne naredi.

VALENTIN PIVK

doma
drugje

ŠOLSTVO NARODNOSTI

Veliko izboljšav

Na območju Slovenije živita dve avtohtoni narodnostni skupnosti, in sicer italijanska na Obali ter madžarska v Prekmurju. Vzgoja in izobraževanje italijanske in madžarske narodnosti pa sta sestavini enotnega vzgojno-izobraževalnega sistema v Sloveniji, zato se spreminjata v svojih temeljnih izhodiščih hkrati in vzporedno s celotnim šolskim sistemom.

Zakon o uresničevanju posebnih pravic pripadnikov italijanske in madžarske narodnosti v vzgoji in izobraževanju pa je dokument, ki določa tiste posebnosti v vsebini, organizaciji in financiranju, ki naj bi zagotavljale pripadnikom italijanske in madžarske narodnosti enakovredne možnosti za izobraževanje, izbiro poklica, s tem pa enakovredno vključevanje v širšo družbeno skupnost ob razvijanju lastne kulture in identitete.

Vloga vzgoje in izobraževanja na narodnostno mešanih območjih je zahtevna in slovenski ustavi, nova ob koncu lanskega leta sprejeta ustavna dopolnila, to vlogo še trdneje zarisujejo ter obema narodnostima odpirajo še nove možnosti in rešitve tudi v šolstvu. Tako so po novi ustavi edine ohranjene interesne skupnosti samoupravne narodnostne skupnosti, ki bodo ohranjale dozdajšnjo skrb za uresničevanje nalog v razvoju nacionalne kulture, javnih občil, založništva, stikov z matičnima narodoma in seveda v vzgoji in izobraževanju - področju, ki je eden od temeljev vsake nacionalne samobitnosti in razvoja narodnosti.

Temelji in vizija šolstva obeh narodnosti v Sloveniji izvirajo torej iz demokratično usmerjene politične presoje, usmerjene so v enakopravnost, dvojezičnost in sožitje. Koliko pa se je ta demokratična in pozitivna usmerjenost uresničila tudi v pedagoški praksi, bosta vsaj delno poskušala odgovoriti zapisa, ki bosta sledila tem uvodnim ugotovitvam.

V tem uvodu želimo pokazati predvsem na tiste bistvene premike, sistemske in vsebinske, v vzgoji in izobraževanju narodnosti, ki so nastale v zadnjih desetih letih. Ob tem se nam zastavlja nekaj vprašanj, eno temeljnih pa je, ali so te sistemske spremembe prinesle s seboj tudi kakovostne premike v narodnostnem šolstvu. To vprašanje je sicer zelo težko empirično ovrednotiti, saj bi za to potrebovali usklajeno in nepretrgano spremljavo šolstva narodnosti v vseh njegovih aspektih. Na žalost pa moramo že v uvodu ugotoviti, da stroka ni zmeraj pravočasno sledila nekaterim pozitivnim sistemskim odločitvam in spremembam. Od leta 1977 do 1980 so bili spremenjeni vsi sistemski šolski zakoni v naši republiki, leta 1982 pa je bil sprejet tudi že prej omenjeni zakon o uresničevanju posebnih pravic pripadnikov italijanske in madžarske narodnosti v vzgoji in izobraževanju, dopolnjeni so bili predmetniki in učni načrti, pa tudi učni načrti za jezik okolja na narodnostno mešanih območjih; to je podlaga za uspešno vzgojno-izobraževalno delo in sožitje obeh narodnosti ter večinskega naroda. V tem času se je zgodilo še marsikaj pomembnega: preurejala se je šolska mreža, izboljšale so se gnotne možnosti za delo, dvojezični programi so bili vpeljani tudi na srednje šole v Lendavi, z novimi srednješolskimi programi v italijanskem jeziku so ustvarili nove možnosti, delovati je začela ka-

tedra za madžarski jezik na Pedagoški fakulteti v Mariboru. Pouk jezika narodnosti je postal obvezen - od priprave na šolo do konca srednje šole - za vse učence, ki obiskujejo slovenske šole na narodnostno mešanih območjih. Prav tako so nastale organizacijske in vsebinske spremembe in izboljšave pri poučevanju madžarskega jezika zunaj narodnostno mešanega ozemlja.

K vsem spremembam, ki zadevajo šolstvo narodnosti, so dajale soglasje Samoupravne interesne skupnosti za prosveto in kulturo italijanske in madžarske narodnosti, to vlogo bodo z novo ustavo in uskladitvijo in prilagoditvijo zakona o posebnih pravicah narodnosti na šolskem področju samoupravne narodnostne skupnosti ohranile in poglobile. Zato se nam znova zastavlja vprašanje, ali se bo obema narodnostima skupnostima posrečilo izrabiti zakonite možnosti in ali to vlogo subjekta pri odločanju in oblikovanju šolske politike in prakse dovolj in v pravi smeri uveljavljata? To vprašanje je še posebno živo zdaj, ko je ob razmeroma dobri sistemski urejenosti šolstva narodnosti potrebno več skrbni nameniti prav kakovosti vzgojno-izobraževalnega dela, načrtovanju in vzgajanju dobrih učiteljev. K temu pa lahko veliko ali celo največ pripomore narodnost sama.

VILJANA LUKAS

Šolske minute po bolgarsko

Šolska ura traja 35 minut, za učence drugega in tretjega razreda 40 minut, za vse druge 45 minut. Ura pouka v t.i. večerni šoli je dolga 40 minut, ura praktičnega pouka 55, ura vožnje v avto šoli pa 50 minut.

Občinski organi za izobraževanje lahko šolam in razredom, kjer zaradi pomanjkanja prostora poteka pouk v dveh ali treh izmenah, odobrijo za vsako šolsko uro 40 minut.

Izobraževanje in spopolnjevanje učiteljev - evropska perspektiva

Evropsko združenje za izobraževanje učiteljev (ATEE) in Center za pedagoško izobraževanje pri Filozofski fakulteti v Ljubljani sta 30. marca 1990 organizirala enodnevni mednarodni kolokvij **Izobraževanje in spopolnjevanje učiteljev - evropska perspektiva**. Na njem so strokovnjaki iz Velike Britanije, ZR Nemčije, Švedske, Francije, Španije, Belgije, Nizozemske, Norveške in Grčije najprej na kratko predstavili šolske sisteme v svojih državah, nato pa smo posebej spregovorili o problematiki permanentnega izobraževanja učiteljev in ravnateljev.

Informacije, zanimive tudi za nas, Slovence, lahko na kratko strnemo takole:

V **Veliki Britaniji** (predstavljena sta bila sistema v Angliji in Walesu) študirajo učitelji predmet tri leta, eno leto pa je namenjeno specialnemu izobraževanju, lahko pa traja študij na univerzi tudi enotno štiri leta kot pri nas. V načrtu imajo dveletno specialno izobraževanje, ko bi bil študent štiri dni na teden v šoli, en dan pa na univerzi. Denar za permanentno izobraževanje imajo lokalne šolske oblasti in šole. Izobraževalne ustanove ponudijo svoje programe, med katerimi šole izbirajo; uveljavljena je logika trga. Izobraževanje ravnateljev je v pristojnosti šol in ni posebej predpisano. Pedagoški svetovalci bi morali vsakih pet let delati eno leto v šoli, vendar to v praksi ni zaživel. Tisti, ki na seminarjih poučujejo učitelje, učijo iz izkušnje in nimajo za to kake posebne izobrazbe. Pomembno je, da dobivajo starši vedno večjo besedo glede dela na šoli.

V **ZR Nemčiji** študirajo učitelji dva predmeta, po diplomu pa so leto in pol do dve leti pripravnik in morajo v tem času vsak teden obiskovati seminarje. Stalno izobraževanje ni obvezno, vsak učitelj pa ima pravico, da se izobražuje pet dni na leto. To pravico izrablja le tretjina učiteljev. Ustanove načrtujejo izobraževalne programe dvakrat na leto, učitelji pa izberejo tiste, ki jih zanimajo. 80 odstotkov takih programov ponudijo državne ustanove, ostalo pa drugi ponudniki. Neuradno izobraževanje lahko poteka le v učiteljevem prostem času. Posebna izobrazba učiteljev, ki poučujejo učitelje, ne poznajo. Tečajni niso več vsebinsko prenatrpani, so sproščeni in če se le da, jih ne organizirajo v šolskih prostorih. Tako dosežejo z njimi pri učiteljih tudi sprostitve.

Na **Švedskem** univerzitetni profesor študentu svetuje, za ka-

tero starost bi bil dober učitelj, ali pa mu ta poklic odsvetuje. Vsi učitelji v osnovni šoli morajo obiskovati tritedenski tečaj, na katerem se seznanijo z učiteljskim poklicem. Če poučuje učitelj dva predmeta, mora vsaj 20 tednov obiskovati še predavanja iz dveh drugih predmetov (poučar je predvsem na didaktiki), da si še razširi obzorje. Od letos se mora vsak učitelj izobraževati 12 dni na leto, za to pa so odgovorne lokalne šolske oblasti. Za ravnatelje imajo dva izobraževalna programa. Učitelje poučujejo izkušeni učitelji. Poučar je na tem, da je poklic učitelj, in ne biolog, zgodovinar... Dober vir razvoja je po mnenju švedskih šolskih strokovnjakov učiteljeva samoanaliza.

V **Franciji** je pomanjkanje učiteljev iz leta v leto bolj pereče. Prizadevajo si, da bi imeli učitelji širše poklicno izobraževanje, stalno izobraževanje pa poteka v območnih središčih v okviru projektnega raziskovanja, ki ga opravljajo manjše skupine učiteljev, in pa individualno. Učitelji (lahko so osnovnošolski, srednješolski ali univerzitetni), ki poučujejo učitelje, nimajo posebne izobrazbe. Ravnatelji so večinoma nekdanji učitelji, ki so se izkazali pri poučevanju.

V **Španiji** ima vsaka od 17 avtonomnih pokrajin svoj šolski sistem, z nobenim pa niso pretirano zadovoljni. V Kataloniji predložita izobraževalne programe za učitelje pedagoški inštitut in univerza. Z izobraževanjem učiteljev niso zadovoljni in pripravljajo reformo. Načrtujejo program s 600 urami teorije in prakse v šoli, ki ga bodo morali obiskovati prihodnji učitelji po končanem univerzitetnem študiju. Za ravnatelje, ki so vsaka 3 leta podvrženi reelekciji, imajo 30-urni tečaj.

V **Belgiji** je program za izobraževanje učiteljev star 60 let in zato tudi ni ustrezen. Prve učiteljeve ure posnamejo na video, nato pa jih učitelj in svetovalec skupaj razčlenita. 70 odstotkov šol je katoliških, ravnatelji v njih pa so večinoma nune ali duhovniki. To stanje skušajo spreminjati. Učitelje poučujejo na seminarjih učitelji brez posebne izobrazbe.

Na **Nizozemskem** je učitelj prevladoval, saj ta poklic mladih ne privlači, podobno kot v večini drugih evropskih držav. V zadnjem času se že dogaja, da v šolah poučujejo tudi učitelji, ki ne znajo holandsčine in govorijo angleško. Načrtujejo študij le enega predmeta; to je npr. v popolnem nasprotju s Švedsko, kjer si prizadevajo, da bi en učitelj učil več predmetov, tako da učenci ne bi imeli preveč učiteljev. V zadnjem času si prizadevajo, da bi kot ravnatelji delali tudi ženske. Posebnih programov za učitelje, ki poučujejo učitelje, ni.

Na **Norveškem** se morajo učitelji v osnovni šoli izobraževati tri dni, učitelji srednjih šol pa pet dni na leto. Učitelji, ki poučujejo učitelje, nimajo posebne izobrazbe, ampak le bogate izkušnje.

V **Grčiji** je z reformo predvideno, da morajo imeti vzgojitelji v vrtcih in učitelji v osnovnih in srednjih šolah visoko izobrazbo, vendar je resnično stanje še daleč od tega ideala, veliko učite-

ljev pa sploh nima ustrezne izobrazbe. Vsak učitelj ima pravico do stalnega izobraževanja šele po treh letih zaposlitve, na voljo pa ima denar za strokovne knjige. Učitelji, ki poučujejo na poklicnih šolah in ki nimajo ustrezne izobrazbe, morajo končati eno leto posebnega pedagoškega izobraževanja. Učitelji, ki izobražujejo učitelje na seminarjih, učijo iz izkušnje, za ravnatelje pa ni posebne izobraževanja.

Simpozij, ki ga je izredno suvereno ob dr. Evansu Kingsleyu vodila dr. Barica Marentič-Požarnik, je pokazal, da v nobeni državi niso zadovoljni s svojim šolskim sistemom, kakor tudi ne z izobraževanjem (tudi stalnim) učiteljev in da povsod načrtujejo ali pa že izvajajo reforme, s katerimi skušajo omogočiti učiteljem čimveč svobode, učence pa navajati na ustvarjalnost. V ospredju je pridobivanje splošne izobrazbe med obveznim šolanjem, poučarja pa se tudi čimbolj neobremenjeno in pristno sodelovanje med učencem in učiteljem. Vedno večji vpliv na delo v šolah dobivajo povsod tako starši kot učenci. Financiranje šol je ra-

zlično, vendar pa se povsod uveljavlja usmerjanje v tržno ravnanje, kjer sta v ospredju ponudba in povpraševanje (tu so najdlje prišli v Veliki Britaniji, kjer je obdobje Thatcherizma opravilo svoje).

Stalno izobraževanje učiteljev ni nikjer strogo obvezno, zato je med možnostmi in resničnim stanjem precejšnja razlika, ki je tem večji, čim revnejša je država.

Če se na koncu sami primerjamo z drugimi, razvitejšimi državami, lahko rečemo, da se povsod ubadajo s podobnimi vprašanji in da se naše rešitve ne razlikujejo bistveno od rešitev drugih, večjih narodov z veliko boljšo gnotno podlago. Pravzaprav je že kar čudež, da ob vseh naših zmornih poteh (usmerjenosti izobraževanje, negativna selekcija...) in težavah (majhnost, pomanjkanje denarja...) lahko - skupaj s tujci - ugotovimo, da v šolstvu niti približno tako ne zaostajamo kot npr. v gospodarstvu ali političnem življenju. To pa je paradoks, ki bi zahteval poseben simpozij.

TINE LOGAR

Trženje zmaga počasi

Ludwig Kapfer: »Premalo razmišljamo o tem, kaj menijo o nas drugi.«

Ni še dolgo tega, ko pojma 'trženje' (marketing) sploh še nismo povezovali z izobraževanjem niti v Avstriji niti pri nas. Zdaj pri nas že precej zaostajamo za sosedo.

»To pa naših dežel ne sme ločevati. Le s tesnejšim povezovanjem mogoče napredovati in odpraviti razlike,« je dejal Ludwig Kapfer, znan strokovnjak za trženje iz Avstrije, ko je na posvetovanju Andriškoškega društva Slovenije o izobraževanju odraslih in Evropi predstavil zanimivo temo Trženje v izobraževanju odraslih.

O tržnih prijemih v izobraževanju odraslih, o tem, kako so se tega lotili Avstrijci in kako ljudje sprejemajo to novost, smo se pogovarjali z Ludwigom Kapferjem, zaposlenim v Josef-Krainer-Haus, Izobraževalnem centru ÖVP, Štajerske, kjer vodi in skrbi za izobraževanje vodilnih delavcev v politiki in gospodarstvu. Temeljno področje njegovega dela je komunikativno vedenje vodilnih in trženje za organizacije, ki ne ustvarjajo dobička.

● **Kaj je pravzaprav spodbudilo takšno usmeritev v izobraževanju odraslih?**

- Ljudje so bolj zreli, kritični in - zahtevni. Ponudniki, o katerih imajo slabo mnenje, si bodo le stežka pridobili njihovo zupanje. Edini način, ki jim lahko pomaga, je t.i. tržno vedenje. To postaja čedalje bolj nujno za vse, ki bi se radi obdržali na trgu.

● **Začeti moramo torej drugače razmišljati...**

- Zmeraj se moramo zvesti v tiste, zaradi katerih delamo - npr. kupce, pri izobraževanju odraslih pa v delavce, ki jim namenimo izobraževalne oblike. Skušajmo ugotoviti, kaj si ti ljudje mislijo o nas, o našem delu. Vprašajmo se, ali jim res ponudimo tisto, kar si želijo, kar potrebujejo in od nas pričakujejo. Razmišljajmo o tem, kaj naj bi se zboljšali, spremenili. Marsikdaj se večina od nas premalo ukvarja s tem, kaj mislijo o nas drugi, predvsem pa naše t.i. ciljno občinstvo.

● **Kako ste tržne prijeme v izobraževanju odraslih začeli vpeljevati pri vas?**

- Sami smo izdelali nadrobno zasnovo, čeprav smo se zgledovali po Američanih, ki na tem področju prednjačijo. Razvili smo tržno filozofijo, - to je širše razumevanje trženja in ne le razmišljanje o tem, kako bomo čimprej in čim bolj prodali izdelek.

V mislih imam vse tri dejavnike sebe (kot npr. izdelovalca ali pravih izobraževalnih programov in svoj izdelek ali program) porabnika ali tistega, ki se izobražuje, in okolje. Zmeraj moramo slediti vsemu, kar se dogaja okrog nas, čim več občutiti, videti, slišati. Trije dejavniki so vzročno povezani, zato jih moramo razvijati hkrati. Tako delamo pri nas. Nova je pravzaprav ta širša, celostna obravnava trženja.

● **Ali so ljudje sprejeli drugačno razmišljanje in delo?**

- Da in ne. Nekateri so takšne delali, ne da bi se tega zavedali. Veliko je takšnih, ki so dolgo želeli delati po podobni načelih, pa se tega niso zavedali prav lotiti. Zdaj jim je lažje in zelo zadovoljni. So pa tudi takšni, ki se hočejo uveljaviti vsako ceno, niso pa pripravljeno nikomur prisluhniti in nočejo sprejeti nobenih napotkov. Sicer pa je zmeraj podobno. Zaradi tega nismo zaskrbljeni. Vsaka novost potrebuje čas, da se uveljavi in obdrži. Morda tudi ne bilo dobro, če bi se vsi tako navdušili za vse. Marsikdaj pomeni nagel vzpon tudi skorajši konec. Naši cilji pa so dolgoročni. Kratkoročnih zmag ne potrebujemo. Raje se ravnamo pravilo: Najboljše je zmagovalno počasi.

● **Ali menite, da v Sloveniji v izobraževanju odraslih uveljavimo prave tržne korake?**

- Zal slovenskih razmer poznam dovolj dobro, da bi mi gel karkoli trditi. Vendar pa so moji vtisi kar dobri. Ljudje v deželi mi zelo ugajate. Ne pozabite, prijazni in veseli - to pa je že prvi korak k uspehu. Naši andragogi so bolj mrki, držani in potrti. Če bi sodil po videzu, bi dejal, da imajo veliko več težav in skrbi kot vi. Ne vem pa, ali je to res.

LUČKA LEŠNIK

Ernst Ludwig Kirchner: Oprema ovitka za IV. mapo Die Brücke, 1909

Tehnične stroke v vzgojno-izobraževalnih programih zapostavljene

Namesto uvoda vprašanje! Zakaj se v vzgojno-izobraževalnih programih kaže tako mačehovski odnos do tehničnih strok? Vprašanje temelji na ugotovitvah, ki izvirajo iz:

- gradiva OSNOVNA ŠOLA LETA 2000, raziskovalne naloge,
- učni načrti v usmerjenem izobraževanju iz leta 1981, ter prenovljeni iz leta 1987.

O pomenu in vlogi tehnične vzgoje v osnovni šoli smo že veliko pisali v preteklosti. Poudariti želimo le eno; da so splošni izobraževalni predmeti s področja tehnične stroke ravno tako pomembni za človekovo splošno izobrazbo, kot likovna ali glasbena vzgoja. Razvoj tehnike nas v vsakdanjem življenju sili, da znamo prednosti tehnike izrabljati tako, da nam je v korist in veselje. Brez posebne nadarjenosti si lahko vsak otrok v osnovni šoli pridobi spretnosti za preoblikovanje papirnega gradiva, lesa ali žice in tanke pločevine ter tako izdelava več uporabnih predmetov (ovitek, mapo, svečnik, okrask, podstavke in podobno). Praktično delo pri preoblikovanju gradiva in izdelava uporabnih predmetov so bili in so za učenca privlačna stran življenja in dela v osnovni šoli. V otrokovem kasnejšem razvoju pa so uspehi, ki jih je dosegel pri pouku tehnične vzgoje, temelj za razvijanje ustvarjalnosti na področju tehnike ali pa vsaj temelj za »praktičnost« v vsakdanjem življenju.

Zato ponovno sprašujemo, zakaj ne bi dali vsakemu otroku takšne možnosti in zakaj razmišljamo, da (navajamo iz gradiva (Evaluacija programa življenja in dela osnovne šole, Zavod RS za šolstvo, 1990) stran 10: »tehnična vzgoja ne more biti sestavina predmetnika, je za tehnično izobraževanje nujna sestavina predmetnika. Tehnično izobraževanje je uporabna veda, ki temelji na spoznavanju znanosti in je ne moremo vrednostno določiti... Če pa tehnično vzgojo pojmujejo kot znanost o proizvodnji, potem je normalna sestavina interesnih dejavnosti, in ne predmetnika.«

Spet smo pred dilemo o naravi predmeta: ali vsakemu otroku v osnovni šoli dati temeljno znanje iz tehnike kot uporabne vede ali pa le tistim, ki se odločajo za tehnično vzgojo kot znanost o proizvodnji. Pa se sprašujemo, ali se ne bi mogli enakomerno gledati glasbene ali likovne vzgoje? To pomeni: ali vsem učencem (predmet v predmetniku), ali samo nekaterim (predmet v interesnih dejavnostih) podati znanja z obeh področij? Smotno bi bilo posodobiti smotre predmeta tehnične vzgoje in dati predmetu vrednost, ki jo kot

naravoslovni predmet ima. Vsak učenec osnovne šole mora dobiti enako splošno tehnično izobrazbo, saj daje osnovna šola človeku temeljno znanje na vseh področjih in ne le na privilegiranih.

Zasnova usmerjenega izobraževanja in izhodišča za prenovljene programe leta 1987

Nekatera načela usmerjenega izobraževanja, ki so bila oblikovana leta 1977 in na podlagi katerih so nastali programi za usmerjeno izobraževanje, so:

- marksistična zasnova vzgoje in izobraževanja
- vzgoja in izobraževanje za delo in z delom
- vzgajati s samoupravljanjem za samoupravljanje
- aktualiziranje vsebin programov glede na potrebe združenega dela

– racionalnost in ekonomičnost vzgoje in izobraževanja tako glede organizacije, mreže šol, učne tehnologije, trajanja šolanja in angažiranosti učitelja za kakovostno delo.

Tem načelom programi iz leta 1974 niso ustrezali predvsem zaradi tehle vzrokov:

- umetne pregrade med srednjimi šolami, večirnimi, zaprtimi, to je zunanje diferenciacije,
- velike negativne selekcije kot posledice pregrad med šolami,
- prezgodnje poklicne odločitve po kočani osnovni šoli,
- neracionalnega pouka, ekstenzivne metode in oblike, v katerih prevladuje predavateljski način dela namesto metod in oblik aktivnega in samostojnega učenja.

d) razdrobljenosti šol, prešibke povezanosti srednje šole s tovarnami. Novi sistem usmerjenega izobraževanja je predvsem upošteval navedeno pod a) in b); odpravil je pregrade med šolami in zaprtost ter omogočil prehode šolanja z vsake stopnje zahtevnosti za naslednjo višjo ali pa takojšnjo zaposlitev ali nadaljevanje šolanja in dela – permanentno izobraževanje.

Načelo c) je bilo upoštevano z vpeljavo skupne programske osnove v 1. in delno v 2. letniku; to je omogočilo, da so se učenci odločali za poklice šole po končanem devetem letu šolanja.

Neustreznosti sistema, navedene pod č) in d) pa so odvisne od gmotnih možnosti, to zahteva

širše sistemsko zasnovani prijem v reformi celotnega šolstva, tega pa se še zmeraj nismo lotili v zadostnem in ustreznem obsegu prav v strokovnem šolstvu.

Vpeljava skupne programske osnove se je pokazala kot največja napaka reformirane šole, saj so v istem oddelku sledili pouku v prvem letniku srednje šole tisti učenci, ki bi naj nadaljevali šolanje na višji ali visoki šoli, in tisti, ki bi se po končani srednji (tri- ali štiri letni) šoli takoj zaposlili.

gramih za triletno šolanje je v zmanjšanju odstotka ur, namenjenih za praktični pouk (od 45,7 odstotka na 27 odstotkov). Ker se praksa tudi s prenovljenimi programi iz leta 1987 ne strinja, poteka empirična evalvacijska raziskava, ki temelji na zamisli, da je treba:

– ločiti programe za tri- in štiri letno šolanje, torej vpeljati zunanjo diferenciacijo,

– vsebine učnih programov posodobiti in uskladiti z zahtevami uporabnikov, to pomeni

Hans Canon: Ženski portret, ok. 1870

Na račun vpeljave skupne programske osnove so bili spremenjeni učni načrti; to pa se je predvsem izrazilo na zmanjšanju razpoložljivega časa za strokovno področje.

Iz primerjave programov za leta 1974, to je pred vpeljavo usmerjenega izobraževanja, za leto 1981, z vpeljavo usmerjenega izobraževanja in za leto 1987, z vpeljavo prenovljenih programov, spoznamo, da je v štiri letnih programih bistveno manj skupnih učnih ur (od 4929 na 4480), toda žal na račun strokovno teoretičnih predmetov. Odstotek učnih ur, namenjen teoriji stroke se je zmanjšal od 39,1 odstotka na 33,6 odstotka, odstotek ur namenjen splošnoizobraževalnim predmetom, pa se je zvečal od 49,8 na 57 odstotkov. Največja sprememba v pro-

v triletno programe vpeljati več praktičnega pouka in v štiri letne programe v zadnjem letniku vpeljati nivojsko diferencirani pouk. Učenci, ki nameravajo nadaljevati šolanje na višji ali visoki šoli, bodo morali opraviti mednarodno maturo, zato bodo imeli ločeni program od tistih učencev, ki se nameravajo po kočnem srednjem šolanju zaposliti.

Iz navedenega lahko pričakujemo, da bodo prenovljeni programi vrnilo strokovnemu tehniškemu šolstvu tisto veljavo, ki smo jo cenili predvsem pri tehniških šolah pred vpeljavo usmerjenega izobraževanja. Pri spreminjanju in popravljanju programov pa ne smemo pozabiti na učitelja in izpeljati temu ustrezne zahteve reforme iz leta 1981.

BREDA MEJAK VRIŠER

razpravljamo

Uredimo položaj hospitacijskih šol in učiteljev mentorjev!

Učitelji specialnih didaktik imamo pri praktičnem delu usposabljanja naših študentov za prihodnje pedagoško delo (hospitacije, nastopi, praksa) veliko težav; te nastajajo vsako leto, ko iščemo hospitacijske šole in mentorje in se z njimi dogovarjamo za sodelovanje. Velikokrat smo odvisni od 'dobre volje' posameznikov, ki upravičeno poudarjajo, da od tega sodelovanja nimajo nič razen skromne denarne odškodnine, pa tudi šoli sami kljub še tako obsežnemu sodelovanju ni priznan poseben položaj.

Zasnova praktičnega usposabljanja študentov – prihodnjih učiteljev osnovnih in srednjih šol je predvidela poseben status hospitacijskih šol in učiteljev mentorjev (glej Merila za organizacijo praktičnega pedagoškega dela študentov v programih pedagoške usmeritve v Objavah Prosvetnega delavca, 24. 11. 1986, št. 18). Na Filozofski fakulteti je Center za pedagoško izobraževanje začel prirediti redne seminarje za usposabljanje učiteljev mentorjev. Predlagali smo tudi statutarno določbo, po kateri bi mentorji dobili status zunanjih strokovnih sodelavcev fakultete. Vendar uradno na položaj šole ali učitelja ne moremo vplivati. To bi bilo treba u. diti enotno po vsej Sloveniji.

Izhodišče naj bi bil, podobno kot v sosednji Avstriji in mnogih drugih deželah, skupen razpis področij in obsega sodelovanja pri posameznih predmetih za hospitacije, nastope in pedagoško prakso. Šole, ki bi svoje učitelje prijavile na razpis, in ki bi bile tudi izbrane za tako dejavnost, bi morale imeti za to primerne možnosti (opremo, prostore, ustrežna učila idr.); če jih nimajo, pa vsaj zagotovljeno denarno pomoč, da si jih kmalu ustvari.

Eden bistvenih pogojev za opravljanje te odgovorne in zahtevne dejavnosti je znižana učna obveznost hospitacijskega učitelja v tistem šolskem letu, v katerem bi prevzel določeno količino obveznosti (to so že predlagali učitelji mentorji z dopisom Republiškega komiteju za vzgojo in izobraževanje ter telesno kulturo z dne 13. 10. 1989, a odgovor Komiteja z dne 27. 11. 1989 je bil negativen).

Razumemo, da smo glede zakonodaje v prehodnem obdobju in da vsega ni mogoče rešiti čez noč. Kljub temu pa mislimo, da je od objavljenih meril leta 1986 treba narediti prvi korak (razpis, pravilnik o delu hospitacijskih šol in o napredovanju učiteljev) že zdaj, spomladi 1990, sicer bodo v naslednjem študijskem letu zadeve še zmeraj potekale po starem, torej povsem stihiško.

Nikomur ne bi prišlo na misel, da bi se zdravniki lahko usposobili za svoje delo brez obsežnih in skrbno organiziranih kliničnopraktičnih izkušenj. To velja tudi za učitelje, in tega se očitno zavedajo povsod po svetu. Le pri nas prodira ta zavest vse prepočasi.

V imenu komisije učiteljev specialnih didaktik Filozofske fakultete v Ljubljani:
lektorica MARJANA KORDAŠ
prof. dr. BARICA MARENČIČ POŽARNIK

NOVE TEHNOLOGIJE V ZASNOVI IZOBRAŽEVANJA V STROJNIŠTVU

Brez pretiranega poveličevanja

Vpeljevanje novih tehnologij v zadnjem času je brez dvoma prineslo svež veter, nove poglede in napravilo pouk atraktivnejši. Vpeljujejo se CNC-tehnologije ali tehnologije računalniško vodenih obdelovalnih sistemov, pnevmatike, hidravlike, regulacij in krmiljenja idr. ob uporabi računalniške tehnologije in informatike v najširšem pomenu besede. Te novosti vplivajo tudi na vse druge vsebinske dele programov ali predmetnih področij in tako posodabljaajo šolo.

Lahko rečem, da sta posodabljanje in vpeljevanje novosti potrebna, vendar je treba novosti vveljavljati v program smotno. Priznati moram, da je tudi mene v začetku popadla nekakšna evforija in me je zasleplil blišč te opreme in strojev, posebno pri računalniško vodenih (CNC) obdelovalnih strojih. Ko pa smotno razčlenimo vsebino, ugotovimo, da ta nova tehnologija ni tako zelo zahtevna in nedojemljiva, kot bi nekateri radi dokazali. Je le logična nadgradnja klasične tehnologije, ki ob atraktivni opremi na koncu ni nič drugega kot pouk načrtovanja tehnoloških procesov z računalnikom, na stroju ali ob stroju ob poprejšnjem znanju klasične tehnologije, osnov geometrije, tehniškega risanja in drugih strokovnoteoretičnih predmetov. Je neka nova, bolj celostna oblika praktičnega pouka in nič več.

Tako kot se vpeljujejo novosti v druge predmete, se pač vpeljujejo tudi v praktični pouk, s tem pa dobiva ta predmet tudi novo

kakovost. Menim, da ni nič narobe, celo nasprotno, če te vsebine učijo v sklopu praktičnega pouka inženirji strojništva. Glede na samo naravo praktičnega pouka pa je že tako, da za posamezna opravila ali vaje potrebujemo del teoretičnih osnov v sklopu poklicne tehnologije. Če je potrebno z vpeljevanjem novih tehnologij več teoretične priprave, je teoretičnih vsebin v sklopu poklicne tehnologije pač več, vendar je to le praktični pouk.

Ustvarjanje mnenja, da učitelj, ki uči vsebine računalniško vodenih obdelovalnih strojev dela več kot drugi, pripravljajo izobraževalno enoto ob osebnem odrekanju itn. (to je seveda zahtevno, težko in naporno delo), je iz trte zvito. Kaj pa drugi učitelji? Mar oni tega ne počno? Tudi učitelji praktičnega pouka v prvem letniku se morajo pripravljati in pripraviti vzgojno-izobraževalno enoto. Ta ne bi smela biti didaktično-metodično nič manj zahtevna kot pri CNC – tehnologiji, mogoče bi morala biti še zahtevnejša, saj mora postaviti temelj, na katerem ustvarjamo nove sodobne tehnologije.

Vprašajmo se še, kaj moramo učence naučiti na tem področju, kaj in koliko bodo tega novega znanja potrebovali pri delu in pri nadaljnjem izobraževanju.

Menim, da bi CNC – tehnologija ali to področje moralo ostati v sklopu praktičnega pouka. Treba pa bi bilo ovrednotiti delo teh učiteljev glede na pripravo pouka in njihovo izobrazbo.

FRANCE NAJDIČ

PROGRAM ŠTIRILETNEGA TEHNIŠKEGA IZOBRAŽEVANJA V METALURGIJI IN STROJNIŠTVU

Zamisel o izobraževanju za delo in nadaljnji študij

Štiri letni programi tehniškega izobraževanja v metalurgiji in strojništvu imajo veliko pomanjkljivosti, te pa so povzročile zablode usmerjenega izobraževanja. Ker pa vendarle ni vse slabo, je treba povedati, da so zdajšnji programi le temelj, možnost, da jih uporabimo pri zasnovi usmeritve, kakršna je bila podana na Strokovnem svetu za vzgojo in izobraževanje republike Slovenije. To pa pomeni, da so podlaga za nastajanje sodobnih tehniških programov. Ob oblikovanju novih tehnoloških programov bo treba upoštevati vse gradivo, ki je nastalo ob spremljanju teh programov, ne pa dopustiti, da bi nekatere stroke prevladoval tako kot do zdaj. Ob splošnih težnjah povezovalnih predmetov, vsebin idr. bo torej treba programe tehniškega izobraževanja vsebinsko razčleniti in približati programom naravoslovja, saj se večina učencev odloči za nadaljevanje šolanja.

Zdajšnji programi ne uresničujejo zastavljenih smotrov, pa

tudi diplomanti teh programov nimajo več svojega mesta v gospodarstvu (videti je, da takšnih tehnikov nihče več ne potrebuje), kajti tehnika in tehnologija sta v proizvodnji močno prerasli zahtevnost delovnih mest, ki so jih ti kadri zasedali. To je le ena od utemeljitev za korenite vsebinske spremembe, zato nam tudi ne bi smela biti popolnoma tuja misel o zasnovi tehniške gimnazije.

Menim, da bo treba celotne programe znova opredeliti po stvarni cilje in k tem ciljem usmeriti vsebino programa po predmetnih področjih. Prepričan sem, da morata imeti programa dovolj široko podlago splošnega znanja, v njiju naj bodo poudarjeni temeljni naravoslovni predmeti in nekatere strokovne vsebine, ki jih bodo določali cilji programa – po katalogu znanj, ki ga bo treba hočeš-nočeš pripraviti.

Živa je torej zamisel o izobraževanju za delo in nadaljnji študij. Čeprav se po štiri letnem šolanju le malo učencev zaposli,

naj bi se o tem učenci odločali za delo ali šolanje v tretjem in četrtem letniku. Tisti, ki se odločajo za delo, naj bi imeli več praktikumov iz stroke, drugi pa več matematike in naravoslovja; prvi končni izpit, drugi maturo. Prepričan pa sem, da vse šole, ki

zdaj izobražujejo strojne in metalurške tehnike, te diferenciacije ne zmorejo, posebno tiste manjše z enim ali dvema oddelkoma. To pa je povezano z mrežo šol.

FRANCE NAJDIČ

Otto Müller: Dekle v ločju, lesorez, 1912

iz prakse za prakso

NAŠ PRVI KORAK K DRUGAČNI ŠOLI

Pomemben je začetek

Iz dneva v dan poslušamo številne kritike o načinu dela šol in učiteljev ter šolskem sistemu. Kritiki očitajo šoli mnoge pomanjkljivosti (upravičene in neupravičene), ki se jih na Zavodu R Slovenije za šolstvo zavedamo in jih poskušamo s pomočjo dobrih in za ustvarjalno delo sposobnih učiteljev, pedagoških svetovalcev, ravnateljev in šolskih svetovalnih delavcev odpravljati. Zavedamo se, da je vsak začetek težak. Še posebno težak je začetek šolanja, ko nastane za marsikaterega otroka usodno neskladje med načinom dela v predšolskem obdobju, kjer prevladuje igra, in mnogokrat odtujenim šolskim učenjem. Posledice so hitro tu – veliko ponavljajcev v prvem razredu, psihosomatične motnje, agresivnost. To je pokazala tudi analiza, ki so jo v šolskem letu 1982/83 naredili svetovalni delavci občine Kranj, in še mnoge druge.

Da bi to neskladje omilili, smo začeli razmišljati o uvajalnem obdobju, ki smo ga v Sloveniji v 60. letih že imeli. Prav so nam prišle izkušnje iz razvitega zahodnega sveta in naših sosedov iz Osljeja, ki začetek šolanja prilagajajo otrokom tako, da iz predšolskega obdobja obdržijo igro kot metodo dela, zadovoljujejo otrokovo naravno potrebo po gibanju, skrbijo za primerno delo, demokratičen odnos, razvoj pozitivne samopodobe, naravno učenje in še kaj.

Leta 1984 smo v prvi razred naše osnovne šole ponovno vneli uvajalno obdobje, ki naj traja nekaj mesecev in je namenjeno preseganju in odpravljanju različnih psihofizičnih pritisikov in postopnemu prehajanju od metod predšolske vzgoje na delo v šoli, ki naj ostane tudi v nadaljnjih razredih prilagojeno otrokom.

Navodila in gradivo je pripravila delovna skupina pri Zavodu R Slovenije za šolstvo pod vodstvom magistra Milana Adamiča. Leta 1986 smo, prav tako na našem Zavodu, izdali priložnik Vzgojno-izobraževalno delo v 1. razredu, 1989 pa priložnik Didaktične igre v 1. razredu.

Za učitelje, ki so spoznali, da je treba šolo spremeniti in so se odločili, da bodo delali drugače, je bilo takšno gradivo pomemben vir.

Na seminarjih, ki smo jih imeli ob vpeljevanju uvajalnega obdobja, smo še posebej spodbujali učitelje k izdelovanju in uporabi didaktičnih iger, saj ima igra v tem obdobju pomembne pedagoške razsežnosti, ker spodbujata otroka k neposrednosti, spontanosti, sodelovanju in omogoča uveljavitev. Z didaktično igro pridobijo otroci znanje si razvijajo sposobnosti, spretnosti in osebnostne lastnosti – zanimivo in privlačno. V ugodnih okoliščinah se igra postopno spreminja v različne dejavnosti odraslih – v delo, znanost, šport, umetnost in zabavo.

Na celjskem območju smo se uvajalnega obdobja lotili zelo resno. Skrbeli smo za srečanja učiteljev in izmenjavo izkušenj, dobre rešitve smo posneli na videokasete in pozitivne izkušnje, pa tudi dileme, prenesli na raznih posvetih drugim učiteljem in svetovalnim delavcem v Sloveniji.

Naši ravnatelji in pedagoški svetovalci so od leta 1984 kar trikrat spremljali uresničevanje uvajalnega obdobja po enotni metodologiji. Tokrat smo želeli ugotoviti:

– kakšne so možnosti za uresničevanje uvajalnega obdobja na šolah in

– koliko so se sodobni načini dela v uvajalnem obdobju v 1.r.

že uveljavili.

Pri spremljavi je sodelovalo 94,5 odstotka ravnateljev, 60,3 odstotka učiteljev 1. razreda in ena pedagoška svetovalka.

In kaj smo ugotovili? Mnoge šole so upoštevale naše nasvete in namenile prvim razredom najbolj prostorne učilnice ter zanje organizirale pouk dopoldan. Učitelji so skupaj z učenci razmestili šolsko pohištvo za delo v skupinah ali glede na druge potrebe. Pogosteje so menjavali metode in oblike dela, obremenilnim dejavnostim so sledili 20-minutni sprostilni odmori sredi ali ob koncu ure. Otroci so se v tem času lahko zaposlili z domiselnimi zaposlitvami v stalnih ali občasnih kotičkih (na šolah jih imajo okoli 40).

Ravnatelji so poročali, da je v šolah več didaktičnega gradiva za matematiko kot za slovenski jezik in le 3,6 odstotka šol je takih, ki imajo tega malo ali nič.

Igrače prinašajo v šolo večinoma otroci in jih tu tudi puščajo. Za dobro počutje otrok v šoli so učitelji skrbeli s spodbudami, s pozitivnim pedagoškim ozračjem, z individualiziranim prijemom, s kramljanjem z otroki, dobro voljo, upoštevanjem drugačnosti z omogočanjem naravnega uspeha in se posebno s slavnostnim prvim šolskim dnevom (87,1 odstotka) kamor so bili povabljeni tudi starši. Šole so s takim ravnanjem dosegle, da so odnosi med učenci topli in prijateljski.

Z drugačno organizacijo dela je zadovoljena potreba otrok po gibanju, kar velik izbor didaktičnih iger pa pripomore k večji zagretosti za delo (na šolah je kar 40 različnih didaktičnih iger, ki so jih kupili pri različnih založbah, mnogo pa so jih učitelji izdelali sami).

Le 10,1 odstotka otrok nosi vse šolske potrebščine vsak dan v šolo. Nekaj jih pušča v šoli torbice ali večino potrebščin.

Učitelji si prizadevajo, da izberejo primerne dejavnosti in smotrno izrabijo čas, ki je na voljo v šoli. Prav zaradi tega je mnogokje manj domačih nalog. Večina šol organizira vsak dan aktivni odmor.

Učitelji kar najbolj upoštevajo poprejšnje znanje otrok pri opisovanju. To poteka ponekod celo na štirih težavnostnih stopnjah. Lahko trdimo, da je delo diferencirano glede na težavnost in obseg, glede na hitrost pa le v posameznih primerih. Za motiviranje otrok za učenje branja in pisanja uporabljajo učitelji didaktične igre, stavnic, slike, svoje slikanice, oddelčni list, dopisovanje, računalnik in revijo Ciciban. Pri matematiki večina učiteljev pridobi pojme števil z vsemi otroki enako, delo pa diferencirajo pri operacijah s števili. Okoli 30 odstotkov učiteljev spodbujajo radovednost otrok in se s tem približujejo naravnemu učenju. Iskanje informacij ima veliko vrednost tudi za spopolnjevanje tehnike branja. Seveda pridobivajo informacije tudi drugače. Organizacijska in vsebinska integracija omogočata prepletanje predmetov in vsebin; to zagotavlja več gibanja, igre, glasbenega delovanja, likovnega izražanja – skratka prijetnejše bivanje v šoli. Možnosti za uresničevanje uvajalnega obdobja so iz leta v leto boljše, mnogi učitelji pa tudi kasneje vpeljujejo koristne novosti. Kot sem že v uvodu zapisala, poznam učitelje, ki spreminjajo šolo. V tem zapisu ste jih lahko začutili tudi vi. Njim, ravnateljem in šolskim svetovalnim delavcem, se zahvaljujem za sodelovanje.

VIDA BUKOVAC

Književna didaktika pod drobnogledom

Piše Boža Krakar Vogel

Sklepni postopki pri šolski interpretaciji

Že v zapisu o šolski analizi književnega dela smo ugotovili, da ni dovolj sestavine književnega dela samo prepoznavati, ampak da je treba utemeljevati tudi njihovo umetniško vlogo v literarnem delu kot celoti. Postopki analize morajo potemtakem imeti sintezno smotrnost, pomagati morajo širiti, urejati in povezovati spoznanja ter vrednotiti književno delo. Skratka, voditi morajo k naslednji fazi v metodičnem sistemu šolske interpretacije, ki jo podobno kot D. Rosandić imenujemo sinteza spoznanj in vrednotenja. Postopke v tej fazi, ki jo imenuje interpretacija in sledi zaznavanju in razumevanju, prim. Pouk bralne sposobnosti, Bralec in književnost, 1989 ali JiS 1986/87, št. 5, 6, M. Grosman opredeljuje kot »najbolj abstraktno raven branja«, »končno abstraktno ubeseditiv teme«, »stopnjo, na kateri razume bralec delo kot umetniško celoto«, hkrati pa stopnjo, za katero je značilno »bralčevo osebno videnje pomena in izbor zanj najpomembnejših tem«.

Kako pa naj tako strukturirano povezovanje spoznanj in vrednotenja književnega dela spodbujamo v poučevalni praksi? Glede na zahteve (cilje) te faze se zdi ena od možnosti ta, da učitelj zastavi učencem dva sklopa problemskih vprašanj:

1. Kaj – glede na prejšnje ugotovitve – torej obravnavano literarno delo pomeni (primerjalno) v literarno-, kulturno-, družbeno- itn. -zgodovinskem razvoju in v sodobnosti? – Zglede za taka vprašanja najdemo v Kosovi Književnosti, 1989: »Primerjaj Jaro gospodo z Desetim bratom! Kje so snovne, idejne in oblikovne razlike?« (str. 210) ali kar v naslovu: »Zakaj prištevamo Sonetni venec med Prešernova poglavitna dela?« (str. 82).

2. Zakaj mi prebrano delo jelni všeč? Katere umetniške sestavine v njem pripomorejo k temu? – Učenec mora v odgovoru utemeljiti svojo sodbo o delu z umetniškimi vrednotami, ki se mu v njem zdijo najpomembnejše. J. Kos (Očrt literarne teorije, 1983) kot sestavine umetniške strukture navaja:

– spoznavne vrednote, »informacije«, »spoznanja o svetu« (str. 189); v Književnosti se na odkrivanje teh vrednot nanaša npr. vprašanje: »Kako se v Tartuffu kažejo ideje, ki bi jih lahko imeli že za razsvetlenske?« (str. 178);

– etične vrednote, »ki nakazujejo moralno razmerje do pojavov... ne glede na to, kakšni so ti pojavi po svoji spoznavni vrednosti« (Očrt, str. 190). Vprašanje v Književnosti: »Ali ima (pesnik v Izgubljeni veri) v svoji sklepni izjavi prav?« (str. 86);

KOLEGICE – ELEMENTARKE, POZOR

Kako igrate popeljati otroke

skozi tehniko v svet razumskega branja?

Veliko mojih nekdanjih prvošolcev je že na odgovornih in manj odgovornih delovnih mestih, mnoge moje učence so zelo uspešne stanovske kolegice. Sama že toliko let opisujem otroke, delam isto delo, pa vendar iščem vsako leto drugačne prijeme. Letos mi je uspelo ob uvajalnem obdobju narediti pomembno spremembo »SOLO RAZŠOLATI«.

1. UVAJALNO OBDOBJE

V prvih treh mesecih smo vsa nova spoznanja pridobivali in spoznali IGRO.

Ob igri so se otroci sprostil v govoru, se med seboj spoznali in postali ustvarjalni člani našega razreda.

Za takšno igrivo učenje pa mora biti učitelj oborožen z mnogo večjim znanjem. Že med počitnicami smo si učiteljice izdelale veliko didaktičnih iger same, skupinsko preštudirale sodobno slovstvo in pregledale, kaj se lahko kupi v naših založbah.

V založbi DOMUS smo kupili SPOMIN-MEMORI (slika-črka), ABECEDNA SLIKANICA – TOMBULA IGRA DVOJIC;

Če pogledam nazaj: vloženo je bilo veliko truda, izdatek za šolo ni omembe vredne, pa vendar je ta pripomoček naš metodični prijem postavil na glavo. Od prvega dne je frontalni pouk stopil v ozadje. Vsak učenec je dobil svojo sličico, svojo nalogo, drugače kot sosed. Sam je moral:

– poimenovati predmet na sliki
– ugotoviti prvi, zadnji glas
– poiskati črko za določen glas
– pokazati sliko na določen glas
– opazovati karte, iskati enake, različne, ustvarjati cele zgodbe, zgodbe nadaljevati po svojem sklepanju... Glasove smo spoznavali ob igri, glas smo poglobili s fanomimičnim znakom (ker vsi učenci nimajo dovolj slušnega sluha), hkrati pa spoznali že vizualno črko brez napisovanja.

Zato smo metode PRESLIKOVANJA skoraj povsem opustili. Učenci imajo pravico priti v 1. razred brez znanja pisanja in branja in si pridobiti pravilno poteznost pisanja. Tudi starši so bili izredno zadovoljni, ker niso čutili pritiska, da bi otrok že moral znati pisati in brati ob vstopu v 1. razred.

Posamezne črke smo obravnavali zelo počasi, velik poudarek sem dala lepi pravilni pisavi. Iskali in pisali smo samo besede in stavke iz obravnavanih črk in otroci so se počutili gotovi, samostojni in ustvarjalni.

Uspeh je presenetljiv. V prvi polovici decembra si je že vseh mojih 30 učencev pridobilo TEHNIKO BRANJA, in to na igriv, vesel način.

Velik poudarek dajem razumevanju prebrane vsebine. Že prvo in vsako naslednjo besedo (stavke), ki jo učenec prebere, mora razumeti. Tudi v prvem razredu ne sme biti branje zaradi branja, ampak branje za uporabo (v funkciji). Tako pripravljene ure pa zahtevajo od učitelja veliko več znanja, veliko več razmišljanja, iskanje primernih

– estetske vrednote, »ustrezne odlike vsebine, prav toliko ali še bolj pa tudi notranje in zunanje forme« (Očrt, str. 190). Vprašanje v Književnosti: »Opiši, s čim naslika pesnik podobo noči!« (v Kettejevi Na trgu, str. 243). (Čeprav so navedeni zgledi iz srednješolskega učbenika, pa je mogoče na podoben način ravnati tudi v osnovni šoli, seveda stopnji učencev primerno.)

Problemska vprašanja iz obeh sklopov gotovo pripomorejo k »razumevanju dela kot celote«, s tem pa tudi k poglobljenemu doživljanju, »ki prihaja od razumevanja«.

Tudi v tej fazi dela z učenci je mogoče velika metodično-didaktična pestrost, frontalna, skupinska in individualna oblika dela ter pisni in ustni odgovori, ki spadajo po teoriji medbesedilnosti v posebno skupino metabesedil oz. polog. Gre za opisovalna besedila, ki protobesedilo (literarno predlogo) »parafrazično opisujejo, analizirajo, sintetizirajo, komentirajo, vrednotijo, aplicirajo itd.«, in so torej bodisi strokovna, publicistična, polliterarna ali na predlogo vezane literarne predelave. (Prim. M. Juvan, Medbesedilni odnosi, oblike in vrste, Literatura 1989, št. 6.)

Zlasti kadar se v fazi sinteze in vrednotenja učitelj odloči za pisno metodo, prej navedeno pomeni, da bo kot odgovor na problemska vprašanja nastala ena od mogočih vrst besedil: v osnovni šoli npr. na učno snov vezani spis, doživljajski ali domišljajski spis (prim. F. Žagar, Vrste in naslovi spisov pri pouku materinščine, JiS 1971/72, št. 1–2), v srednji šoli pa npr. recenzija, razpravljalno besedilo ali esej itn. ali pa parodija, dramatisacija, sprememba zgodbe itn.

Taka besedila pa lahko spadajo tudi v sklepno fazo šolske interpretacije, v fazo novih nalog. V njej se širijo in poglobljajo spoznanja, bodisi ob istem besedilu (D. Rosandić navaja naloge primerjanja, sistematiziranja, preoblikovanja, aktualizacije itn., prim. pogl. Sat ponavljanja i utrditvaja, Metodika, 1986) ali pa ob novem literarnem delu, ki ga učenec poskuša samostojno delno ali celostno interpretirati s pridobljenim instrumentarijem.

Prav ob slednjem se najizrazitejše pokaže sposobnost doživljanja, razumevanja in vrednotenja leposlovja, torej sposobnost »lastne interpretacije« oz. bralna sposobnost. – Zato smo interpretacijo neobravnavanega dela (obravnavanega avtorja) tudi predlagali kot sestavino končnega izpita v srednji šoli.

Upam, dragi bralci, da vas ta nekoliko nadrobnejši sprehod skozi metodični sistem šolske interpretacije leposlovnega besedila ni preveč dolgočasil. Meni se je zdel potreben zato, ker ta metodični sistem zajema mnogo možnosti za razvijanje bralne sposobnosti in kulture. Vseh seveda ni mogoče vedno upoštevati. Zaradi časovne obvladljivosti so pač potrebne različne krčivke in prilagajanja, bodisi vsebin bodisi metod. O tem, kaj smo glede takih prilagajanj našli v teoriji in praksi obravnave daljših besedil, pa več prihodnjič.

položajev, izdelavo didaktičnih lističev... Zato je strokovno spopolnjevanje vsakega učitelja zelo pomembno in dobrodošlo.

PROBLEMSKI POUK

Že pri pouku iščimo, ustvarjamo položaje, v katerih bodo morali otroci razmišljati, iskati več mogočih odgovorov, rešitev, ugotavljati vzročnost in posledičnost dejanj. Ne utesnjujemo jih, da bi morali misliti vsi enako, ne prinesimo jim pripravljenega odgovora! Bistri mi jim RAZUM-DUHA!

KLIC V SILI:

Za tako in še boljše delo, pa je nujno takoj spreminiti zakon, ki nam bi tovrstno delo omogočal.

To je:

V prvem razredu ne sme biti v oddelku več kot 25 učencev.

OLGA ŽITNIK

»Učitelj slovenski gre na dan!«

Razstava ob 100-letnici slovenske učiteljske organizacije

Ob stoletnici ustanovitve Zaveze slovenskih učiteljskih društev je Slovenski šolski muzej v svojih prostorih na Plečnikovem trgu 1 pripravil razstavo o delovanju zveze učiteljskih društev med leti 1888/89 in 1941, ki odstira probleme slovenskega šolstva in njegova prizadevanja za napredek šole in uveljavitev učiteljskega stanu. Učiteljska društva so delovala na manjših območjih (okrajih), se povezovale v deželna društva, z včlanjevanjem v Zavezo pa je vse slovensko učiteljstvo dobilo svojo organizacijo.

Kakor bi listal spominski zvezek slovenskega učiteljstva z dokumenti in fotografijami, dopolnjen z opombami (»Iz dobre šole prirastejo boljši, iz slabe pa slabši časi.«) Mladinski spisi. Naš rod, Mladinska matica, glasili Učiteljski tovariš in Popotnik, skrb za učiteljske, zveze s slovenskimi društvi, tečaji, nadaljevalno šolstvo, gospodarstvo, samopomoč, zunajšolsko delo. Učiteljski pokret, delo odsekov. Učiteljska ti-

B. ŠUŠTAR

odprta šola

Kdaj v šolo

remalo imamo otrok, da bi jih smeli odbirati že v osnovni šoli

Živimo v času, ko osnovno šolstvo v Evropi prisega na demokracijo, odprtost, spoštovanje enkratnosti posameznika, načrtujemo takšno notranjo renovno naše šole, ki naj bi vsakemu otroku omogočila, da bi postal uspešen. Te spremembe prinašajo nove probleme in življajo stare.

Ob pripravi programa permanentnega izobraževanja svetovnih delavcev osnovnih šol na Zavodu republike Slovenije za šolstvo pripravili pogovor naslovom **Pripravljenost za vstop v šolo**. Posvet je bil prav spreminjanju Zakona o osnovni šoli, nastal je iz potrebe po znanjanju z novjšimi teoretičnimi spoznanji ter po opredeljenju enotne operativizacije za šolski novinci.

Ugotavljanje pripravljenosti otrok na vstop v šolo je pomembno področje dela šolskih svetovalnih služb – poteka pa v vsakem kolju zelo različno tako glede možnosti, osebe, ki je na voljo, zajetje populacije pa tudi vede na uporabljeni instrumentarij in možnosti teamskega primanja.

Nujno in zadostno starost za polnjenje določa zakon, toda starost in zrelost sta (lahko) zelo različni in ni nujno, da se ujemata. Ker se otrokov razvoj lahko spodbuja in zelo težko potekajo, je treba vsakemu otroku dati čas, da dozori.

Pripravljenost za vstop v šolo objektivno zajema otrokov telesni in psihosocialni razvoj kot celoto, zato bi bilo pri vsakem otroku treba ugotavljati vse tri dike.

Izsledki študij in šolski vsakdanjik kažejo, da utegne imeti otrok nadpovprečno inteligentno, da osebno ne zrelo otrok šoli več težav kot njegovi nekoli starejši, toda povprečno sposobni vrstniki. Nezreli otroci se pogosto v povprečju slabši učni

uspeh, imajo več težav pri prehodu na predmetno stopnjo, pri njih so pogostejše specifične učne težave vedenjske ali psihosomatične motnje. Izsledki študij, ki sta jih na vzorcu populacije slovenskih otrok opravila prof. Ivan Toličič in psihologinja Teja Valenčič, so pokazali veliko skladnost med dosežki na preskusu pripravljenosti za šolo ter globalnim učnim uspehom in uspehom pri posameznih predmetih s sedmim razredom osnovne šole vred. Podobne ugotovitve veljajo za lestvice osebnostne zrelosti šolskih novincev. Lestvice so uporabne tedaj, če imajo kot instrument ustrezno stopnjo veljavnosti, zanesljivosti in objektivnosti, če so vzgojiteljice toliko usposobljene, da jih znajo uporabljati ter če je vrednotenje strokovno neoporečno. Rabijo za osvetljevanje drugih podatkov o otroku, za individualno svetovanje in normalizacijo oddelkov.

Na posvetu smo spregovorili o otrokovem govornem razvoju, o tem, da je nujno pregledati govor triletnih otrok ter o možnostih za odpravljanje govornih primanjkljajev v predšolski dobi. Razpravljali smo tudi o problemih dvojezičnih in kulturno prikrajsanih otrok ter otrok Romov, o prednostih in pomanjkljivostih normalizacije oddelkov prvih razredov. Mnenja strokovnjakov in praktikov o tem so zelo različna.

Nova zakonodaja naj bi odprla tudi širše možnosti za integracijo otrok in mladostnikov z motnjami v telesnem in duševnem razvoju, kmalu pa bo treba tudi jasno spregovoriti o varovanju zaupnih podatkov o otroku.

Posveta so se udeležili zastopniki ustanov in svetovalni delavci praktiki. Glede na prvotni namen se je izoblikovalo nekaj stališč, pomembnih za delo šolskih svetovalnih delavcev:

- Če je le mogoče, naj bi bili celostno teamsko pregledani vsi otroci (pri tem naj bi otroke, rojene januarja in februarja, obravnavali kot druge pogojno vpisane šolske novince, rojene do 31. avgusta). Starši naj bi zvedeli za ugotovitve in sklepe komisije v roku, ki ga določa zakon.
- Preskus pripravljenosti za vstop v šolo naj bi psihologi opravili v vrtcih maja.
- Povsod, kjer so zato možnosti, naj bi vzgojiteljice izpolnile tudi lestvice osebnostne zrelosti šolskih novincev.

- Ob začetku male šole naj bi logopedi, če je le mogoče, opravili preskus otrokovega govora (zaradi morebitnih popravkov).
  - Vzajemne stike med šolo in vrtcem bi bilo treba v prihodnje bolj negovati, da bi se zboljšale vrtnitvene informacije in osebna verifikacija mnenj vzgojiteljic in učiteljic.
- Glede na vso to problematiko načrtujemo funkcionalno usposabljanje strokovnih delavcev osnovnih šol in vzgojno-varstvenih organizacij.

URŠKA MARGAN

Kaj je hotela mama?

Govorilna ura v dopoldanskem času. (Izpolnjena luknja v urniku.) Deset minut je še do zvonjenja. Oglasi se mama ene svojih učenk. (Prvič v letošnjem letu.)

Takole je tekkel pogovor (stoje pri vratih – mama ni utegnila sesti):

- Kako je z mojo Alenko?
- Mi inate vi kaj povedati? Gre rada v šolo? Kaj potoži? Ima kdaj težave pri reševanju domačih nalog? Kaj drugega pove o šoli?
- Ne, ne gre za to. Ona nič ne reče. Rada bi vedela, kako je z njenimi ocenami.
- Redovalnice sedajle nimam, ker ima razred SD, lahko pa rečem, da je Alenka pridna deklica. Šolske obveznosti opravlja po svojih sposobnostih, pri pouku je še kar dejavna (drežati jo je sicer res treba), nimam posebnih pripomb o njenem delu in vedenju.
- Da ne bo spet tako, kot je bilo z njenim bratom. Ste tudi rekli, da je v redu, pa ob polletju ni bilo tako v izkazu.
- Kaj je bilo narobe?
- Imel je štirke, trojke.
- A tu se ne razumeva? Če rečem, da je v redu, nikakor ne mislim s tem, da je vse za pet. Ocenjujem, da se trudi, dela po sposobnostih, napreduje.
- Saj ni treba, da so petke, dvojke pa res ni treba, da so.
- Očitno morava imeti midve več časa, da se pogovoriva o tem. Pridite v torek. (Prvi torek v mesecu so govorilne ure popoldne.) Sedli bova in se o teh rečeh pogovorili, da si bova obe na jasnem, da bova razumeli druga drugo.
- Prvi prvi torek in še nekaj torkov mame še ni bilo. Pogledala sem v spričevalo in matični list Alenkinoga brata. V četrtem razredu nobene dvojke, niti trojke nikjer. Alenkin brat je zdaj osmošolec. Kaj je mama hotela?
- Ob polletju je Alenka ob prejemu izkaza vprašala, s kakšnim uspehom je izdelala. Odlidna je bila.

STANKA PUCKO

Kje vas in nas šola žuli

Ureja Tereza Žerdin

SVETOVALNI CENTER ZA OTROKE, MLADOSTNIKE IN STARŠE

Starši v vlogi učiteljev

V času, ko se toliko govori o učitelju, me strašansko žuli problem, za katerega sem prepričana, da ni samo moj in samo iz mojega konca, ampak je gotovo kar splošno slovenski. Sprašujem se, kako lahko učitelj stavka in zahteva večjo plačo, če opravlja svoje delo tudi takole: na sestanku smo starši otrok 1. d razreda dobili na tabli pet ZAPOVEDI:

- Vsak dan beri z otrokom.
- Pospravljaj mu torbico.
- Preglej mu domače naloge.
- Nastavljaj in se uči z otrokom.
- Z otrokom delaj okraske.

Povejte mi, prosim, kako in kaj dela tovarišica Đ. iz 1. d, ki si – odmor podaljša pred vrati za 10, 15, 20 minut in otrokom deli podpise in zahteva, da se podpisemo, če ta čas, ko ona klepetala in je ni v razredu, niso mirni:

- vpeljuje pisanje kontrolk pri vseh predmetih – tudi pri SND
- starši pa doma učimo svoje otroke brati, pesmice na pamet in drugo (že v 1. razredu, kaj še bo!).

Povem naj še to, da mora učitelj le biti za zgled otrokom in drugim! Če najdeš učiteljico zelo pogosto pri točilni mizi in se čudno vede, je zares ne moreš spoštljivo pozdraviti, pa čeprav jo ravnatelj javno hvali.

Mamica iz L.

Pri vzgoji in izobraževanju otrok si naloge delita dom in šola. Izobražuje šola, starši pri tem sodelujejo, pomagajo, predvsem zato, da bi otrok dobro delal, šola pa jim te naloge ne more naložiti. Razlog je povsem preprost: Če pričakujemo in zahtevamo, da prevzamejo vlogo izobraževalcev, bi jih morali pred tem usposobiti.

- Kaj si mislim o petih zapovedih v 1. d razredu?**
- Dobro je, da:**
- starši otroku berejo (mu s tem širijo znanje, besedni zaklad, pomagajo oblikovati odnos do pisane besede...); da pokažejo zanimanje za otrokovo branje in za vsebino, ki jo otrok bere; da otroka pohvalijo pri napredovanju in ga opogumljajo ob težavah;
  - ga navajajo na pospravljanje torbice, na samokontrolo (če ima s seboj vse, kar potrebuje), sami pa to občasno preverijo;
  - pokažejo zanimanje za otrokovo nalogo (kaj je za nalogo, kako se dela, kako jo je naredil), da ga pohvalijo, ko se je na nalogo spomnil sam, ga navajajo, da bo znal in si upal vprašati, kadar česa ne bo vedel; da se starši v celoti zanimajo za otrokovo šolsko delo, ne zato da bi prevzemali odgovornost, temveč zato, da s pozornostjo nagradijo otroka za prizadevanje;
  - otrok dela okraske, ker so potrebna vaja za pisanje, da jih otrok dela z veseljem in sam in da to delo ceni tudi šola, starši pa ga pri tem spodbujajo.
- Slabo je, če:**
- starši silijo otroka (tudi po navodilih šole), da bere predlogo, premajhne črke, besedila brez slik, ne da bi mu povedali, kaj bere (če sam ne razume), če mora brati za kazeno;
  - starši pospravljajo torbico, otroka pa delajo nesamostojnega, ker prevzamejo zanj odgovornosti;
  - se za domače naloge ne zmenijo in otroku ne dajejo potrebnega priznanja, ne namenijo primerne pozornosti in tudi spregledajo, kdaj bi potreboval pomoč;
  - starši učijo otroka, pa ne vedo, kako bi ga morali učiti, če mora dom prevzeti vlogo poučevalca in poučevanja;
  - slabo in za otroka brez haska pa je, če starši rišejo okraske, če si jih izmišljajo starši, če prevzame skrb za okraske nekdo, ki ne ve, zakaj so okraske sploh potrebni.
- Zelo slabo in nedopustno je, če se pišejo kontrolke v prvem razredu (in na celotni razredni stopnji), ker se otroci šele učijo pisati. Pisanje, namenjeno preverjanju znanja, terja že dobro opismenjenost. Otrok pa se za tako nalogo za silo opismeni šele na predmetni stopnji.**
- Slabo je, če šola ne opravlja svoje naloge. Naloga šole pa je, da otroke uči, da se pri svojem delu kar najbolj potrudijo, zmeraj pa se ji ne posreči, da bi otroke tudi naučila. Staršem pa je veliko do tega, da bi svojemu otroku pomagali.**
- Slabo je, da so na svetu točilne mize, pa naj bodo za njimi 'tovarišice' po poklicu ali pa gospe, gospodje in tovariši.**

Sodelujte, pišite, sprašujte! Odgovarjajo strokovnjaki Svetovalnega centra za otroke, mladostnike in starše v Ljubljani.

Seminar o akcijskem raziskovanju

Od 5. do 7. aprila 1990 je bil v koči Planjki na Pohorju seminar o akcijskem raziskovanju. Organizatorice so ga Marjeta Cerar (organizacijski vodja), dr. Barica Larentič Požarnik (izvedenka za akcijska raziskovanja) in dr. Malena Skalar (izvedenka za medosebno komunikacijo). Poleg teh prikazale svoje akcije z razpravami tudi Tanja Vonta (konceptualizacija dela in igre v otrokem vrtcu) in Tanja Bezić z Danom Starkl (napovedno spraševanje v srednji šoli). Razpravljali so tudi o možnostih za vpeljevanje nivojskega pouka v osnovni šoli in o potrebah za spreminjanje poučevanja sporočanja o osnovni šoli. Celovski profesor Altrichter je s svojim prijateljem iz Avstralije dajal informacije o sončnih in senčnih straneh akcijskih raziskav v Avstraliji. V Avstraliji na primer ravno zdaj začenjajo zmanjševati eksterne stroškovne, medtem ko ga mi imamo veliko zagnanostjo začenjamo ni objaviti.) Seminar pa ni bil samo o aktivnosti vodij, ampak o vseh udeležencev, vendar zaradi pomanjkanja prostora ne bodo našli mesta vsa njihova imena.

Če sem odkrit, sem se seminarja udeležil predvsem iz radoznosti in z veliko skepe, saj sem spoznal že precej zamisli, ki jih vsiljevali z vrha nam učiteljem, mi pa smo jih občutili samo ob pritisku, obremenitvi, povečanem delu. Ko sem poslušal izsledke o akcijskih raziskavah, sem največkrat premišljal: »To je prelepo, da bi bilo res. To pozorejo le skupine entuziastov, vendar široki šolski praksi pa se bo razrodilo.« No, kadar sem vprašal o uspehih in težavah, sem tudi slišal odkrita priznanja o težavah in odporih. Tudi pri dr. Altrichterju sem dobil potrditev, da akcijsko raziskovanje ni za učitelje, ampak samo za po-

sebne, išočee učitelje, saj dela ne zmanjšuje, ampak povečuje. Prepričal pa sem se ravno na tem seminarju, da je na naših šolah veliko prizadevnih, močno zagnanih učiteljev, ki imajo radi svoje delo in otroke. Ti že opravljajo vlogo razmišljujočih intelektualcev. Pri akcijski raziskavi pa je treba narediti korak naprej: po več učiteljev istega mnenja razpravlja o perečih problemih pouka, ugotavlja možnosti za spreminjanje šolske prakse, načrtuje akcijo, jo vpeljuje v šolsko življenje in vrednoti. Na podlagi doseženih uspehov zasnujejo drugi, tretji, četrti cikel, tako da pride nov način dela v meso in kri. Vtis imam, da akcijsko raziskovanje ni za množično uporabo, ampak predvsem za nadarjene prijazne učitelje, ne za vpeljevanje novosti z vrha, ampak za preskušanje novosti na posameznih šolah in za njihovo postopno širjenje s šole na šolo.

Prikaz teorije in prakse akcijskega raziskovanja me niti ni preveč presenetil, saj se zdaj najde že nekaj literature o njem (npr. zbornik Akcijsko raziskovanje v vzgoji in izobraževanju, Slovensko društvo pedagogov, Ljubljana 1990). Presenetilo pa me je prizadevanje za uravnoteženje med teoretičnim in praktičnim delom seminarja, med delom vodij in delom udeležencev ter med vsebinskim sporočanjem in skrbjo za dobre medosebne odnose in dobro počutje. Po dvakrat na dan smo izpolnjevali anketni listič za ocenjevanje našega sporazumevanja (Kako ti je jasn cilj? Kolikokrat si govoril? Kako so bili sprejeti tvoji pripevkvi? Kako se počutiš? Kako so bila uresničena tvoja pričakovanja?) Vsak dan je bila opravljena ocena našega zadovoljstva s potekom seminarja in osebnega počutja. Naša notranja vznemirjenja so se največkrat razreševala s salvami smeha. (Kdaj

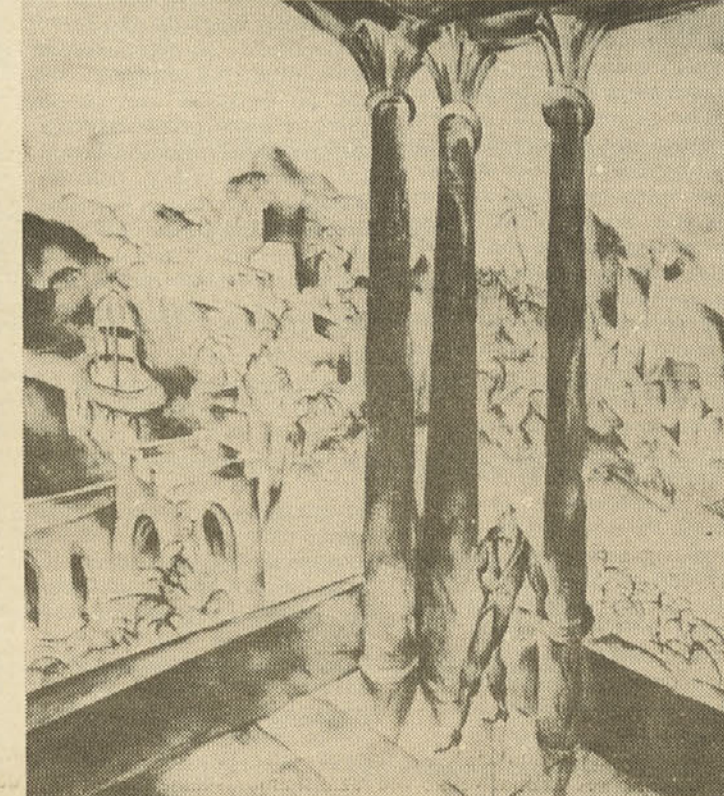
si na naših šolah vzamemo čas za razreševanje naših notranjih napetosti? Kdaj se ob stalnem postavljanju zahtev spomnimo na dobro počutje? Zelo redko.)

Tako sem doživljal seminar za akcijsko raziskovanje. Najbrž čuti podobno še več udeležencev seminarja, gotovo pa ne vsi. Enim bo ostal seminar v spominu zaradi tega, drugim zaradi česa drugega. Morda sem tudi kaj preslišal: delal si nisem nobenih zapisov in včasih nisem zadosti pozorno pazil, saj na koncu seminarja ni bilo predvideno nobeno preverjanje znanja. Predlog, naj napišem poročilo za v časopis, me je spravil nekoliko v zadrego, ampak domišljam si, da sem izpolnil to nalogo čisto

spodobno in da sem v poročilu ujel nekaj razpoloženja in nenavadnosti tega seminarja.

Taki in podobni seminarji o akcijskem raziskovanju se bodo ponavljali še večkrat. Prav bi bilo, da bi se jih udeležilo več ravnateljev šol in pedagoških svetovalcev. Če se bodo namreč oni osvobodili večnega strahu pred neizpolnjevanjem predpisanih programov in ukazov od zgoraj ter začeli gledati na vzgojo in izobraževanje iz zornega kota otroških interesov in bodo dajali svobodo postopkom nadarjenih izvornih učiteljev, bodo naše šole vse manj prostor stisk in muk mladih ljudi in čedalje bolj njihov drugi dom.

FRANCE ŽAGAR

Paul Kuhfuss: Samotar, 1922

pobude
odmevi

Humanost in pamet

Osebnih dohodkov prosvetnih delavcev so zadnje čase izredno aktualna tema. Ob njej si brusijo peresa vsi, poklicani in nepoklicani. Kljub vsemu pa ostajamo na mrtvi točki. Včasih se sprašujem: kakšni bi bili osebnih dohodki teh delavcev, če bi denar, ki ga upravljamo na sestankih, razpravah, stankah in pisanju, namenili kar njim? Menim, da bistveno bolj, a da pri tem ne bi bilo slabe volje in medsebojnih očitaj.

Ne nameravam pisati o osebnih dohodkih prosvetnih delavcev, povedati želim le nekaj o otroku in o normativih v vzgojno-varstvenih organizacijah in osnovnih šolah. Menim, da je tu glavni vir vseh napak, nadaljnega nerazumevanja in neprimerne vrednotenja dela. Zakaj?

Poglejmo, kako je to urejeno drugje v Evropi.

V naši najbližji sosedni Italiji imajo v razredu od 15 do 17 učencev – pri nas od 30 do 35, v predšolskih oddelkih do 31.

Vprašujem: Ali meni naša družba in zlasti odgovorne ustanove, da se naši otroci rodijo pametnejši kot pri sosedih, ali morda menijo, da so naši pedagoški delavci sposobnejši, da lahko pri takem številu otrok v oddelku dosegajo enake ali celo boljše uspehe kot sosedje. In če je tako, ali potem ne zasluži za svoje delo poštenega plačila, ne pa miloščine?

Vendar mislim, da to ni bistveno, zlasti pa, da to ni res.

Če pravimo, da smo humana družba, ima vsak otrok pravico živeti in se učiti v normalnih razmerah ter razviti vse svoje skrite zmožnosti. Le pri primernejšem normativu se bo vsak vzgojitelj in učitelj lahko posvetil posamezniku, mu razvil vse sposobnosti in tako dosegel dobre uspehe; ti mu bodo tudi dokaz in utemeljitev tedaj, ko bo zahteval plačilo za svoje delo.

V takih razmerah oblikovana osebnost bo imela kasneje drugačen, boljši odnos do dela, ustvarjanja dobrin in družbenega napredka. In na koncu še o nečem, kar je v našem vsakodnevem besedičenju žal pogosto le fraza: največ človeških sposobnosti se razvijajo v predšolskem obdobju. Svetovno znani in priznani strokovnjaki zatrjujejo, da kar 75 odstotkov.

Kako deliti oddelek pri naravoslovnih predmetih v osnovni šoli

V skladu s prizadevanji naše družbe, da bi bilo opravljeno delo čim bolj kakovostno in da bi bili doseženi čim boljše uspehi, predlagamo, da vpeljemo v osnovne šole pri naravoslovnih predmetih kemija, fizika, biologija delitev odelca v dve skupini. Menimo, da delitev ni potrebna za vse ure teh predmetov, temveč le za določeno število – o tem naj bi temeljito razmislili strokovnjaki in praktiki s teh področij. Ena od možnosti je, da bi pouk fizike povezovali s poukom kemije. Težav pri ureditvi ne bi bilo, ker bi lahko sočasno imela polovica oddelka pouk fizike, druga pa kemije, naslednjo uro pa bi se učenci zamenjali. Obremenitev učencev bi ne bila nič večja.

To utemeljujemo takole:

Učni načrti naravoslovnih predmetov zahtevajo ogromno množičnih poskusov in skupinskega dela z eksperimentiranjem pri pouku. Učitelju je zelo težko nadzirati delo številnih skupin, svetovati učencem pri delu in jih spodbujati. Učitelj bi to delo

Sprašujem: Ali so naše odgovorne institucije in posamezniki pomislili na to, ko so predpisali normative ali pa so, tako kot zmeraj, gledali vse le skozi dinar? In če so zadevo obravnavali tako, so ravnali silno negospodarno, saj so ga slabo naložili. Kajti vse, kar vlagamo v otroke in mladino, je lahko najboljša ali najslabša naložba. Vzgoja in izobraževanje je najbolj občutljiva vrednost v ceni produkcije.

Čas je že, da se naša družba zbudi iz stoletne dremavice, da preneha lepiti stavbo, ki poka, in začne graditi solidno in sodobno poslopje od temeljev. Takšno, v katerem bodo delali sodobni in zadovoljni ljudje, katerih cene dela ne bodo neprenehoma primerjali s tisto v gospodarstvu in iz katere bodo prišli mladi, optimistični, humani in dela željni ljudje.

JULIJANA LUKIČ

DNEVI MOJE PRAKSE

Kdo pravi, da ni lepo biti učitelj?

Letos sem opravljala delovno prakso na isti šoli kot v lanskem šolskem letu. Veselje do učiteljskega dela se je po tej delovni praksi še stopnjevalo in želja do tega poklica je v meni še bolj zagorela. Priznam, da sem si delo učitelja predstavljala malo drugače, da se mi je zdela na šoli marsikaj novo, čeprav še ni minilo veliko časa od tedaj, ko sem bila tudi sama člen verige učencev na osnovni šoli.

Kaj pa zdaj? Kako gledam na delo učiteljev danes? To so vprašanja, na katera skušam odgovoriti.

Vsak dan, ko sem se vračala s prakse, sem obsedela za pisalo mizo in razmišljala o vsem, kar sem videla, doživela in občutila dopoldan. V ušesih so mi šumeli glasovi iz dopoldanskih odmorov, videla sem radovedne oči prvošolcev, smehljajoče in kimaajoče glave učencev. Po končani uri se morajo učenci sprostiti in potem spet pouk. Odlično se znajo spreminjati iz razigranih, vriskajočih otrok v mirne in vedodoljne. Ob koncu pouka so se mi zdeli že močno utrujeni. Primerjala sem jih s stroji v tovarni, ki delajo le določen čas, nato jih

opravljali boljše, če bi imel pri pouku le polovico oddelka. (Tako, že imajo pri tehnični vzgoji, gospodinjstvu in telesni vzgoji.)

Zaradi pomanjkanja učil lahko učitelj pripravi eksperimentalno delo le za pet ali šest skupin z velikim številom učencev – to pa so posameznikom v skupini ne omogoča, da bi razvijali samostojno delo. Če bi bil oddelek razdeljen, bi bilo v vsaki skupini manj učencev. Tako bi eksperimentiranje v skupinah odkrivalo nebesedno nadarjene učence, ki pa so zelo spretni pri praktičnem delu, v povprečje pa se skrivajo pri verbalnem delu. Ti učenci se tudi v skupinah z veliko učenci umaknejo pred verbalno sposobnejšimi. V šoli pa bi morali ustvarjati možnosti za uspešen razvoj vsem učencem.

Prepričani smo, da je naš predlog vreden razmisleka.

Vodja občinskega aktiva matematikov in fizikov VIZ Velenje

ANA POLIČNIK

Šolska televizija na beraški palici

Ali Slovenija res ne premore denarja za skromen natis sporeda?

Učiteljica Cilka Urankar iz Ljubljane je v pismu, naslovljenem na naše uredništvo, zapisala med drugim tudi tole: »Učitelji zelo pogrešamo rubriko Radijska (TV) šola, ki je včasih izhajala v Prosvetnem delavcu in nam je zelo pomagala pri pripravi in uvodnem pogovoru, saj v objavi programov RTV v rednem časopisju večinoma ni niti naslova radijskih šolskih iger.«

Za odgovor na vprašanje, zakaj v našem časopisu ni več sporeda šolske televizije in radia, smo prosili urednika šolske televizije Mako Sajka. Zadevo pojasnjuje takole:

Kadarkoli smo organizatorji šolske televizije ali radia prosili razdeljevalce denarja za prispevek, da bi lahko tiskali revije ali objavljali spored v časopisih, smo dobili odgovor, da pobude od »od zgoraj« ne veljajo, temveč da morajo priti od učiteljev, iz temelja. S tako frazo so zavrnili marsikatero pametne predloge, ki niso zahtevali nič več kot toliko, kolikor znaša standard v srednje razviti, pa tudi v manj razviti deželi.

Tako na primer že drugo leto šolska televizija ni prejela od Izobraževalne skupnosti Slovenije denarja. Učitelji sprašujejo, zakaj ne objavljamo več polletnih programov v tisku, mi pa moramo povedati, da take objave stanejo le nekaj (ne veliko) denarja, vendar tudi tega ni in tako ne moremo uresničevati te-

meljnih stvari, ki spadajo v to dejavnost.

Spored šolske televizije je še zmeraj skoraj tako obsežen kot prej, le da pri oddajah, ki pridejo na spored, ne moremo biti kaj posebno izbirčni. V spored uvrstimo boljše oddaje, uredništva izobraževalnih oddaj RTV Ljubljana, take, ki bi se morebiti lahko včlenile v učne načrte, prevajamo in uporabljamo pa tudi oddaje drugih jugoslovanskih šolskih televizijskih uredništev. Trenutno rešujemo tako

Karl Schmidt: Vila s stolpom, 1911

Avto šole niso odgovorne nikomur

Živel zakon, dol s študenti ali komu so namenjene naše avto šole

Odgovor je jasen, saj so mi ga ponavljali vsi, in takšen kot je, skorajda ne dopušta dialoga: avto šole niso odgovorne nikomur, še zlasti ne svojim odraslim učencem; tu so zato, da je zadoščeno zakonu o varnosti na naših cestah. Pomembno je, da je z razvidom navzočnosti zadovoljen inšpektor, da se s potekom dela strinjajo nadrejeni. Pa ni bilo zmeraj tako, ampak takrat so bile avto šole spet položene na oltar spoštovanja zakonodaje – samo zakon je takrat priznaval drugačno, bolj človeka upoštevajoče ravnanje. Odrasli slušatelji te 'šole' pa se zde danes njen dokaj nepomemben privesek.

Ne samo da jim ni verjeti, da so do svojega osemnajstega leta ali celo nekaj desetletij več razvili odgovornost za svoje učenje, treba jih je s silo prikleniti vsak dan po tri šolske ure, da jim zlijejo v glavo predpisano znanje, jim celo večkrat povedati, kaj narekuje oika, skratka, treba jih je vzgajati in jim dokazati edino pravo učno pot (pot, ki jo predvideva zakon, je sedemkratna navzočnost na štiriinajstodnevem tečaju) o njihovih učnih strategijah. Da je vse skupaj še bolj nerodno, so učne skupine nehomogene in zato je po mnenju odgovornih treba uporabiti za vse enak način poučevanja (to je ponavadi lahko le vzrok več za večje upoštevanje posameznika v skupini). Tako menijo odgovorni v avto šoli – in se sveto ravnajo po predpisu, da mora biti vsak vpisan sedemkrat pri pouku cestno-prometnih predpisov. Vse drugo ne velja. K vragu motiviranost za izobraževanje, spoznavanje učencev, prilagajanje njihovega načina učenja, spretno prepletanje frontalnih deskriptivnih predavanj z dejavnostmi, ki sprožajo interakcijo v razredu! Vsa ta navlaka,

'programski pas', se pravi ure, ki jih RTV daje na voljo šolski televiziji. Če bi izgubili ta 'pas' bi spet trajalo najmanj eno desetletje, preden bi si znova pridobili življenjski prostor.

Denar za prevode in adaptacijo daje RTV Ljubljana. S to ustanovo nimamo nikakršnega sporazuma, tako da to sponzorstvo lahko vsak trenutek preneha. Da bo jasno: slovenskih oddaj šolske televizije, s kakršnimi bi podprli šolske reforme, projekte posodabljanja, in pri učilih deficitarna predmetna področja, ne delamo. Pred dvema letoma smo morali s tovrstnim delom prenehati. Prenehali smo izdajati glasilo šolske televizije, kjer smo objavljali polletne sporede, didaktične napotke in teoretične prispevke o uporabi šolske televizije in njenih video tra- kov v razredu.

Poslušal sem predavanje, v ka-

terem je govornik pojasnjeval kako se bomo usmerjali k Evropi. Vstal sem in rekel, če bi bilo dovolj, če bi se na mojem področju, se pravi pri šolski televiziji, usmerili k Makedoniji. Tam naredijo dve izvorni mak-donski oddaji v sklopu šolske televizije na teden.

Drugo vprašanje, ki je tesno povezano s šolsko televizijo, je slovenska mediateka. Nesmiselno je, da skupina ljudi žrtvuje svoj čas za to, da pridobi oddaje, ki bi se včlenjevale v šolsko delo šole pa ne morejo dobiti video kaset s temi programi. Prato tako nesmiselno je, da bi zahtevali od tisočih učiteljev zemlje-pisa, naj vklopijo ob isti uri tiso videorekorderjev, da bi iz oddaje prepisali videokaseto, če imamo na voljo razmnoževalne stroje in lahko šole tako kasete prejmejo. To in še druge storitve bi bile naloge osrednje mediateke.

V Sloveniji je s to dejavnostjo lepo in učinkovito začel Pionirski dom. Skoraj vse želje šol so bile izpolnjene. Toda vse skupaj se je ustavilo samo zato, ker nihče ni dal tistega malo denarja, da bi lahko Pionirski dom odkupil avtorske in licenčne pravice. Zakaj je ta problem sosednja Hrvaška lahko rešila, Slovenija pa ga ne more? Zakaj lahko ustvarja na Hrvaškem šolske oddaje osemnajst urednikov, v Sloveniji pa še programa ne more natisniti?

O tem bi morali povprašati tudi publikne organizatorje vzgoje, izobraževanja, posebno tiste, ki govorijo o 'posodabljanju' te dejavnosti. Ne zavedajo se, da prihaja med nas vedno manj informacij natisnjenih na papirju, vedno več takih s televizijskega zaslona. Če hočemo šolski sistem v neki republiki (ki želi biti država) brez mediateke, je prava kot bi hoteli imeti visoko šolsko izobraževanje brez utveržitne knjižnice.

voljni spregovoriti o vožnji tu med odmorom, da se v dolgih trajnih frontalnih predavanjih verjetno močno utrudijo. Skratka, ni mogoče govoriti o površnosti, neznanju snovi. D sem vse lepo in prav. Spodnja v obvladovanju psihologije in učnih, didaktičnih načinov, v spoštovanju osebnosti človeka, ki učijo. Za izjemno zaposlene ljudi pa neracionalna naloga navzočnost na tečaju težko premagljiva ovira. Če v šoli res mislijo, da študentom potrebna pomoč lahko zanje organizirajo konzultacij in se s tem prilagodijo možnostim posameznega slušatelja. Seveda, če slušatelj želi.

Morda je res odveč, če se človek huduje: gotovo bi bilo preprostejša stisniti zobe, sprejeti vse, kar od tebe zahtevajo in ponudijo, in razmišljati o izpiti, ki ga boš nekoč vendarle potboval. Takšen je tudi nasvet št. delavcev šole v Likozarjevi ulici, ki ob kakor koli izraženem nezadovoljstvu ne spravi v poslušanje, marveč v obtoževanje učitelja, češ da skuša uveljavljati svoje interese, da se vede drugače, kot je sicer v navadi, da drugi vsi ubogljivi, zgledni. Tu če bi vse to bilo res, je učiteljska naloga, da s spoštovanjem in upanjem prislusne svojemu študentu, ne glede na svoje prepričanje. Nedvomno je, v navedenem primeru zakon takšen. V avto šolam omogoča nadaljnje nadvlado nad študenti. Sprašujem pa se, kdaj se bodo uveljavila tista prepričanja, ki vana v izobraževanju verjamemo: da se morata namreč učitelj in njegova ustanova približati vsakemu študentu posebej, mu pri učenju pomagati tako, kot študent sam želi. Do takrat pa živel zakon, dol s študenti.

DUŠANA FINDEISEN

REDNI RAZPISI

del in nalog vzgojiteljev, učiteljev in drugih strokovnih delavcev v vzgojno-varstvenih in vzgojno-izobraževalnih organizacijah 1990/91

Razpisi del in nalog vzgojiteljev, učiteljev in drugih strokovnih delavcev v vzgojno-varstvenih in vzgojno-izobraževalnih organizacijah, ki jih objavljamo, temeljijo na ustreznih zakonih, zlasti na Zakonu o vzgoji in varstvu predšolskih otrok (Ur. l. SRS, št. 5/80), Zakonu o osnovni šoli (Ur. l. SRS, št. 5/80), Zakonu o izobraževanju in usposabljanju otrok in mladostnikov z motnjami v telesnem in duševnem razvoju (Ur. l. SRS, št. 19/76), Zakonu o glasbenih šolah (Ur. l. SRS, št. 17/71), Zakonu o usmerjenem izobraževanju (Ur. l. SRS, št. 11/80) in Zakonu o delovnih razmerjih (Ur. l. SRS, št. 24/77, 30/78, 27/82, 45/82 in 11/83). V teh zakonih so določeni tudi splošni in posebni pogoji, ki jih morajo izpolnjevati kandidati, ki se prijavijo na razpis posameznih del in nalog.

Vrsto in stopnjo izobrazbe učiteljev in sodelavcev za predmete skupne vzgojno-izobrazbene osnove v srednjem usmerjenem izobraževanju je določil Strokovni svet SRS za vzgojo in izobraževanje.

Prijave na razpis je treba poslati v 15 dneh po izidu, če ni v razpisu določen kraji ali daljši rok, kandidati pa lahko pričakujejo odgovor najkasneje v 30 dneh po izbiri.

Če v razpisu ni določeno drugače, so dela in naloge razpisani za nedoločen čas, predvideni začetek dela pa je 1. september 1990.

Nekateri razpisi navajajo pri izobrazbi ustaljene kratice, ki pomenijo: VZG – vzgojitelj predšolskih otrok, U – učitelj s končanim učiteljskim, PRU – učitelj predmetnega pouka ustrezne smeri ali učitelj razrednega pouka za višjo izobrazbo (tudi URP), P – učitelj ustrezne smeri z visoko izobrazbo, STU – strokovni učitelj z ustrezno izobrazbo.

Prijava na razpis mora praviloma vsebovati osebne podatke, podatke in dokazila o strokovni izobrazbi in usposobljenosti (diploma, dokazilo o opravljenem strokovnem izpitu, o pridobljeni pedagoško-andragoški izobrazbi ipd.); življenjepis s podatki o dozdajšnjem delu, družbeni in drugi zunajšolski dejavnosti. Kandidati pošljejo prijave vzgojno-varstveni ali vzgojno-izobraževalni organizaciji, kjer se želijo zaposliti. Neposredno na temeljno organizacijo naslovijo prijave tudi tedaj, če objavlja razpis vzgojno-izobraževalni zavod za več svojih temeljnih organizacij, razen če je v razpisu drugače določeno. Za podružnične šole pošiljamo prijave na matične šole. Zaradi preglednosti je razpis sestavljen po območjih.

Podravsko območje

SREDNJA GLASBENA IN BALETNA ŠOLA MARIBOR
– p. o. Mladinska ul. 12

razpisuje po sklepu sveta šole za nedoločen čas dela in naloge:

I. UČITELJEV:

- v izobraževalni enoti SREDNJA GLASBENA ŠOLA:
  - UČITELJA TROBENTE
  - UČITELJA KITARE
  - UČITELJA HARMONIKE
- v izobraževalni enoti GLASBENA ŠOLA:
  - UČITELJA KLAVIRJA, enota Center
  - UČITELJA KLAVIRJA, Slovenska Bistrica
  - UČITELJA KLAVIRJA, Poljčane
  - UČITELJA KLAVIRJA, Lenart
  - UČITELJA VIOLINE, nepolni delovni čas, enota Center
  - UČITELJA FLAVTE, Slovenska Bistrica – nepolni delovni čas
  - UČITELJA KLARINETA IN BLOKFLAVTE, OE Tabor in Ruše
  - UČITELJA KITARE, enota Center
  - UČITELJA KITARE, enota Center in Slovenska Bistrica
- v izobraževalni enoti SREDNJA BALETNA ŠOLA IN BALETNA ŠOLA
  - DVA UČITELJA BALETA
  - KOREPETITORJA BALETA za določen čas – nadomeščanje delavke med porodniškim dopustom.

II. VODJO NOTNEGA ARHIVA IN ZBRIRKE INSTRUMENTOV v enoti Center za visoko izobrazbo glasbene smeri ter opravljenim bibliotekarskim izpitom.

Kandidati za učitelja morajo imeti izobrazbo, predpisano z zakonom. Prijave z dokazili pošljite najkasneje v 15 dneh po objavi razpisa. Kandidati bodo obveščeni o izidu razpisa v 8 dneh po opravljeni izbiri.

Koroško območje

Svet
OSNOVNE ŠOLE PODGORCA, PODGORJE PRI SLOVENJ GRADCU

razpisuje dela in naloge

– RAVNATELJA

Kandidati morajo izpolnjevati pogoje iz 137. člena Zakona o osnovni šoli. Mandat traja 4 leta. Začetek dela 1. 9. 1990. Kandidati naj pošljejo prijave z dokazili o izpolnjevanju pogojev v 15 dneh po objavi razpisa na naslov: Osnovna šola Podgorca, Podgorje pri Slovenj Gradcu, z oznako »za razpisno komisijo«. O izbiri bodo obveščeni v 30 dneh po roku za prijavo.

– UČITELJA MATEMATIKE IN FIZIKE za določen čas (nadomeščanje delavke na porodniškem dopustu). Učno obveznost bo dopolnjeval s poučevanjem tehnične vzgoje. Začetek dela 1. 9. 1990. Pogoj: PRU matematike in fizike.

Kandidati naj pošljejo prijave z dokazili v 8 dneh na naslov: OŠ Podgorca, Podgorje pri Slovenj Gradcu. O izbiri bodo obveščeni v 15 dneh po roku za prijavo.

Komisija za delovna razmerja
OSNOVNE ŠOLE XI. SNOUB MILOŠA ZIDANŠKA
ŠMARTNO PRI SLOVENJ GRADCU

razpisuje prosta dela in naloge:

– UČITELJA TEHNIČNE VZGOJE, za nedoločen čas, s polnim delovnim časom,

– UČITELJA LIKOVNE VZGOJE, za nedoločen čas, s polovičnim delovnim časom.

Začetek dela: 1. 9. 1990.

Kandidati morajo izpolnjevati pogoje, določene z Zakonom o osnovni šoli.

Prijave z dokazili o izpolnjevanju pogojev pošljite komisiji za delovna razmerja OŠ XI. SNOUB MILOŠA ZIDANŠKA Šmartno pri Slovenj Gradcu v 15 dneh po objavi razpisa.

Prijavljeni kandidati bodo obveščeni o izbiri v 15 dneh po roku za prijavo.

GLASBENA ŠOLA SLOVENJ GRADEC

razpisuje prosta dela in naloge:

- UČITELJA KLAVIRJA, P ali PRU, za nedoločen čas,
- UČITELJA PIHAL (KLARINET), P ali PRU, za nedoločen čas,
- UČITELJA NAUKA O GLASBI IN KLAVIRJA, P, za nedoločen čas.

Začetek dela je 1. septembra 1990.

Za učitelja klavirja bo na voljo dvosobno stanovanje, za učitelja pihal pa enosobno.

Kandidati naj pošljejo prijave z življenjepisom in dokazili o izpolnjevanju pogojev v 14 dneh po objavi razpisa. Nepopolnih prijav ne bomo obravnavali.

Savinjsko območje

ZDRUŽENE OSNOVNE ŠOLE CELJE, o. sol. o.

- TOZD OSNOVNA ŠOLA I. CELJSKE ČETE CELJE, Vodnikova 4, 63000 CELJE

razpisuje prosta dela in naloge

– UČITELJA MATEMATIKE IN FIZIKE – za nedoločen čas pogoj: ustrezna višja izobrazba, stanovanja ni.

- TOZD COŠ FRAN ROŠ CELJE, Cesta na Dobrovo 114, 63000 CELJE

razpisuje prosta dela in naloge

- UČITELJA MATEMATIKE IN FIZIKE za določen čas (od 1. 9. 1990) – nadomeščanje delavke na porodniškem dopustu.
- TOZD OSNOVNA ŠOLA XIV. DIVIZIJE DOBRNA, Dobrna 1, 63204 DOBRNA

razpisuje prosta dela in naloge

– UČITELJA FIZIKE IN TEHNIČNE VZGOJE za določen čas (z možnostjo prehoda na nedoločen čas), na voljo je dvosobno stanovanje.

Kandidati naj pošljejo prijave z dokazili o izpolnjevanju pogojev v 15 dneh na naslov šole, kamor se prijavijo. O izidu razpisa bodo kandidati obvestili v 15 dneh po opravljeni izbiri. Začetek dela 1. 9. 1990.

Svet

SREDNJE PEDAGOŠKE ŠOLE V CELJU

razpisuje prosta dela in naloge

– RAVNATELJA

Kandidat mora poleg pogojev iz 147. člena ZUI izpolnjevati še posebne pogoje iz 141. člena statuta SPŠ:

- da ima visokošolsko izobrazbo
- da je opravil strokovni izpit za delo v vzgoji in izobraževanju.

Prijavi na razpis morajo kandidati priložiti dokazila o izpolnjevanju pogojev razpisa, predlog o načinu uresničevanja nalog šole in svojo vlogo pri uresničevanju teh nalog.

Prijave sprejemamo 15 dni po objavi razpisa. Pošljite jih Razpisni komisiji Srednje pedagoške šole v Celju, Ulica 29, novembra št. 1.

Svet

SREDNJE PEDAGOŠKE ŠOLE V CELJU, Ulica 29, novembra št. 1.

razpisuje prosta dela in naloge

– PROFESORJA MATEMATIKE, P

VZGOJNO-IZOBRAŽEVALNI ZAVOD SLOVENSKE KONJICE

OSNOVNA ŠOLA EDVARD KARDELJ SLOV. KONJICE

razpisuje dela in naloge:

- UČITELJA ZGODOVINE IN ZEMLJEPISA (ki bo dopolnjeval učno obveznost na osnovni šoli Ljubo Šercer Loče)
- UČITELJA GOSPODINJSTVA IN BIOLOGIJE

OSNOVNA ŠOLA LJUBO ŠERCER LOČE

razpisuje dela in naloge:

– UČITELJA ANGLEŠKEGA JEZIKA (8 ur na teden), ki bo dopolnjeval učno obveznost s poukom raznih predmetov v 5. razredu

GLASBENA ŠOLA SLOV. KONJICE

razpisuje dela in naloge za nedoločen čas:

- UČITELJA FLAVTE IN KLAVIRJA
- UČITELJA KLARINETA IN HARMONIKE
- UČITELJA KLAVIRJA
- UČITELJA TROBIL

Začetek dela 1. septembra 1990.

Kandidati naj pošljejo prijave z dokazili o izpolnjevanju pogojev v 15 dneh po objavi razpisa na posamezne šole.

VIO LAŠKO, TOZD GLASBENA ŠOLA RADEČE

razpisuje dela in naloge:

- UČITELJA KITARE, U ali PRU, polni delovni čas v Laškem
- UČITELJA FLAVTE, P ali PRU, polni delovni čas v Radečah in v Laškem
- UČITELJA KLARINETA, P ali PRU, polni delovni čas v Radečah
- UČITELJA KLARINETA, P ali PRU, polovični delovni čas v Laškem
- UČITELJA TROBIL, P ali PRU, polni delovni čas v Radečah
- UČITELJA TROBIL, P ali PRU, polovični delovni čas v Laškem
- UČITELJA NAUKA O GLASBI IN KLAVIRJA, P, polni delovni čas v Rimskih Toplicah
- UČITELJA KLAVIRJA, P ali PRU, polni delovni čas v Laškem
- UČITELJA BALETA, U ali PRU, polovični delovni čas v Radečah

Kandidati naj pošljejo prijave z dokazili v 15 dneh po objavi razpisa na VIO Laško TOZD Glasbena šola Radeče Šolska pot 5, 61433 Radeče.

Spodnjeposavsko območje

OSNOVNA ŠOLA SAVO KLADNIK SEVNICA

razpisuje prosta dela in naloge:

- UČITELJA RP za nedoločen čas s polno delovno obveznostjo, začetek dela 1. 9. 1990
- UČITELJA ANGLEŠKEGA IN SLOVENSKEGA JEZIKA, P ali PRU, s polno delovno obveznostjo za nedoločen čas, začetek dela 1. 9. 1990
- UČITELJA TEHNIČNE VZGOJE IN MATEMATIKE, P ali PRU, s polno delovno obveznostjo za nedoločen čas, začetek dela 1. 9. 1990
- RAVNATELJA za 4 leta, s polno delovno obveznostjo. Začetek dela 1. 7. 1990. Kandidat mora izpolnjevati pogoje za učitelja osnovne šole in imeti najmanj 5 let delovnih izkušenj.

Kandidati naj pošljejo prijave z dokazili o izpolnjevanju pogojev in s kratkim življenjepisom v petnajstih dneh po objavi razpisa na naslov: OSNOVNA ŠOLA SAVO KLADNIK SEVNICA, 68290 Sevnica, Trg svobode 42.

(O izbiri jih bomo obvestili v 30 dneh po objavi razpisa.)

Komisija za delovna razmerja pri
OSNOVNI ŠOLI BLANCA

razpisuje prosta dela in naloge:

- UČITELJA KEMIJE IN BIOLOGIJE, za nedoločen čas, s polovičnim delovnim časom
- UČITELJA TEHNIČNEGA IN LIKOVNEGA POUKA, za nedoločen čas, s polovično delovno obveznostjo.

Prijave z dokazili o izobrazbi pošljite v 15 dneh po objavi razpisa. Začetek dela 1. 9. 1990.

Dolenjsko območje

Komisija za delovna razmerja
OSNOVNE ŠOLE MIRANA
ŠOLE MIRANA JARCA ČRNOMELJ,
Ul. Otona Župančiča 8,

razpisuje prosta dela in naloge:

- UČITELJA SLOVENSKEGA IN ANGLEŠKEGA JEZIKA, PRU, za čas od 1. 9. 1990 do 1. 4. 1991, s polnim delovnim časom
- UČITELJA GLASBENE VZGOJE, PRU, za nedoločen čas s polnim delovnim časom
- UČITELJA ZGODOVINE IN ZEMLJEPISA, PRU, za nedoločen čas s polnim delovnim časom.
- UČITELJA KEMIJE, BIOLOGIJE IN GOSPODINJSTVA, PRU, za nedoločen čas s polnim delovnim časom.
- 2 UČITELJEV FIZIKE IN MATEMATIKE, PRU, enega za določen čas in enega za nedoločen čas, oba s polnim delovnim časom.

Prijave z dokazili o izpolnjevanju pogojev pošljite 8 dni po objavi prostih del in nalog. O izbiri kandidata vas bomo obvestili v 15 dneh po roku za prijavo.

Začetek dela je 1. september 1990

Svet šole v ožji sestavi
OSNOVNE ŠOLE 7. KORPUSA ŽUŽEMBERK

razpisuje za nedoločen čas s polnim delovnim časom dela in naloge:

- UČITELJA GLASBENE VZGOJE, PRU ali P
- UČITELJA TELESNE VZGOJE, PRU ali P
- UČITELJA TEHNIČNE VZGOJE in MATEMATIKE, PRU ali P

Kandidati morajo izpolnjevati splošne pogoje in pogoje, ki jih določa Zakon o osnovni šoli. Prijave in potrebna dokazila o izpolnjevanju pogojev naj pošljejo na svet šole v ožji sestavi OŠ 7. korpusa Žužemberk v 15 dneh po objavi razpisa.

O izbiri boste obveščeni v 30 dneh po končanem razpisu.

SREDNJA ŠOLA ZA GOSTINSTVO IN TURIZEM NOVO MESTO

razpisuje prosta dela in naloge

UČITELJA MATEMATIKE,

- profesor ali druga ustrezná izobrazba, za nedoločen čas s polnim delovnim časom
- UČITELJA MATEMATIKE IN FIZIKE,
- profesor ali druga ustrezná izobrazba, za nedoločen čas s polnim delovnim časom.

Prijave z dokazili o izpolnjevanju pogojev pošljite v 15 dneh po objavi razpisa na naslov: Srednja šola za gostinstvo in turizem Novo mesto, Ulica talcev 3.

Kandidati bodo obveščeni o izbiri v 30 dneh po objavi razpisa.

Razpisna komisija
SREDNJE ŠOLE TEKSTILNE USMERITVE METLIKA

razpisuje prosta dela in naloge

– RAVNATELJA

Pogoji:

- visoka izobrazba
- pedagoško-andrargoška izobrazba
- opravljen strokovni izpit
- najmanj pet let delovnih izkušenj v vzgoji in izobraževanju

Ravnateljstva zaposlitev se ureja po veljavnih standardih in normativih vzgojno-izobraževalnega dela pedagoških delavcev za srednje šole. Kandidati naj pošljejo prijave na razpis v 15 dneh po objavi razpisa na naslov: Srednja šola tekstilne usmeritve Metlika, Tovarniška 2, 68330 Metlika.

O izbiri bodo obveščeni v 30 dneh po končanem postopku.

Goriško območje

Komisija za delovna razmerja pri
SREDNJI ŠOLI JURJA VEGE IDRJA, Študentovska 16

razpisuje dela in naloge:

za nedoločen čas:

- UČITELJA SLOVENSKEGA JEZIKA
- UČITELJA RAČUNALNIŠTVA
- UČITELJA STROKOVNIH PREDMETOV V STROJNIŠTVU
- UČITELJA KEMIJE
- UČITELJA FIZIKE

za določen čas:

- UČITELJA OBRAMBE IN ZAŠČITE
- UČITELJA BIOLOGIJE

Za vsa razpisana dela zahtevamo visoko izobrazbo ustrezné smeri. Prijave z dokazili pošljite v 15 dneh po objavi. Začetek dela 1. 9. 1990.

Obalno-kraško območje

VZGOJNO-IZOBRAŽEVALNI ZAVOD PIRAN o.sol.o.
TOZD OSNOVNA ŠOLA SEČOVLJE o.sol.o.

Svet TOZDA

razpisuje za 4 leta dela in naloge s posebnimi pooblastili in odgovornostmi

– RAVNATELJA (reelekcija)

Kandidati morajo poleg splošnih pogojev, določenih z Zakonom o združenem delu in Zakonom o osnovni šoli, in pogojev, določenih z Družbenim dogovorom o oblikovanju kadrovske politike v občini Piran, izpolnjevati še pogoje:

- pedagoška izobrazba
- najmanj 5 let delovnih izkušenj v vzgojno-izobraževalnem delu.

Kandidati naj priložijo prijavi dokazila o izpolnjevanju razpisnih pogojev, kratek življenjepis in vse pošljejo na naslov: VIZ Piran, Delovna skupnost skupnih služb, Rozmanova 7, 66330 Piran, v 15 dneh od objave z oznako »za razpisno komisijo«. O izbiri bodo obveščeni v 15 dneh po sprejetju sklepa o imenovanju.

Svet
SREDNJE ŠOLE SREČKA KOSOVELA SEŽANA

razpisuje prosta dela in naloge

- UČITELJA MATEMATIKE – FIZIKE ali FIZIKE – MATEMATIKE, VIS, prof. za nedoločen čas s polnim delovnim časom.
- UČITELJA NEMŠČINE – ANGLEŠČINE, VIS, prof. za določen čas s polnim delovnim časom (nadomeščanje delavke med porodniškim dopustom)
- LABORANTA ZA BIOLOGIJO, PA, biologija-kemija ali SR NMT – smer biologija, z manj kot polnim delovnim časom, za nedoločen čas
- LABORANTA ZA FIZIKO, PA fizika-matematika ali SR NMT – smer fizika, z manj kot polnim delovnim časom, za nedoločen čas
- UČITELJA STROKOVNIH PREDMETOV, VIS, prof. ali dipl. inž. stroj., za določen čas, z manj kot polnim delovnim časom

– UČITELJA KEMIJE, VIS, prof. ali dipl. inž. kemije, za določen čas, z manj kot polnim delovnim časom.

Delovno razmerje bomo sklenili s 1. 9. 1990. Kandidate vabimo, da pošljejo prijavo z dokazili o strokovni usposobljenosti v 14 dneh po izidu razpisa na svet Srednje šole Srečka Kosovela Sežana, Stjenkova 3, 66210 Sežana. O izbiri bomo kandidata obvestili v 30 dneh.

Notranjsko-kraško območje

Razpisna komisija pri
OSNOVNI ŠOLI HEROJA ZAFREDA KOŠANA

razpisuje dela in naloge

– RAVNATELJA

Kandidat mora poleg zakonskih pogojev izpolnjevati še pogoje 89. in 137. člena Zakona o osnovni šoli in imeti:

- najmanj 5 let delovnih izkušenj
- opravljen strokovni izpit za učitelja
- organizacijske in strokovne sposobnosti za uresničevanje smotrov in nalog osnovne šole.

Na voljo je garsonjera.

Prijave z življenjepisom in dokazili o izpolnjevanju pogojev pošljite v 8 dneh po objavi razpisa na gornji naslov. O izidu razpisa vas bomo obvestili v 15 dneh po opravljeni izbiri.

Zbor delavcev
GLASBENE ŠOLE ILIRSKA BISTRICA

razpisuje prosta dela in naloge

– RAVNATELJA ŠOLE

Pogoji:

Kandidati morajo imeti višjo ali visoko izobrazbo ustreznega glasbeno-izobraževalnega zavoda, najmanj pet let delovnih izkušenj na glasbeno pedagoškem področju in opravljen strokovni izpit ter ustrezati pogojem družbenega dogovora o kadrovski politiki.

Delovno razmerje bodo sklenili z novim šolskim letom (1. 9. 1990) za štiri leta.

Kandidati naj pošljejo prijave s pisnimi dokazili o izpolnjevanju pogojev v 15 dneh po objavi razpisa. O izidu razpisa bodo obveščeni pisno v 15 dneh po opravljeni izbiri.

Komisija za delovna razmerja
OSNOVNE ŠOLE DRAGOTIN KETTE ILIRSKA BISTRICA

razpisuje prosta dela in naloge

- UČITELJA TELESNE VZGOJE, za nedoločen čas, s polnim delovnim časom
- Začetek dela 1. 9. 1990.

Prijave z dokazili o izobrazbi sprejemamo 15 dni po objavi razpisa. Kandidati bodo o izbiri obveščeni v 30 dneh po poteku razpisnega roka.

Delovna skupnost
GLASBENE ŠOLE POSTOJNA

razpisuje prosta dela in naloge

- UČITELJA FLAVTE za nedoločen čas, s polovičnim delovnim časom
- UČITELJA KLARINETA za določen čas, s polovičnim delovnim časom
- UČITELJA KLAVIRJA za nedoločen čas, s polnim delovnim časom
- UČITELJA KITARE za nedoločen čas, s polnim delovnim časom
- UČITELJA NAUKA O GLASBI za določen čas, s polnim delovnim časom

Kandidati morajo izpolnjevati pogoje, ki jih predpisuje Zakon o glasbenih šolah.

Prijave z dokazili o strokovnosti in kratkim življenjepisom sprejemamo 15 dni po objavi razpisa na naslov: Glasbena šola Postojna, Cankarjeva 1.

O izbiri vas bomo obvestili v 30 dneh.

Gorenjsko območje

Svet
VZGOJNO-VARSTVENE ORGANIZACIJE ŠKOFJA LOKA

razpisuje prosta dela in naloge

1. RAVNATELJA

2. TREH VODIJ ENOT

za 4-letno mandatno obdobje.

Kandidati morajo izpolnjevati pogoje za vzgojitelja ali strokovnega delavca, določene z Zakonom o vzgoji in varstvu predšolskih otrok ali učitelja po Zakonu o osnovni šoli in imeti najmanj 5 let delovnih izkušenj, od tega najmanj 2 leti dela pri vzgoji in varstvu predšolskih otrok.

Začetek dela pod št. 1 je 1. 6. 1990, pod št. 2 pa 1. 8. 1990.

Kandidati naj pošljejo pisne prijave z dokazili o izpolnjevanju pogojev v 15 dneh po objavi razpisa na naslov: VVO ŠKOFJA LOKA, Podlubnik 1d, 64220 ŠKOFJA LOKA s pripisom 'za razpisno komisijo za ravnatelja' oz. svetu 'za razpis vodij enot'. O izbiri bodo obveščeni v 30 dneh po sprejemu sklepa o imenovanju.

Komisija za delovna razmerja
OSNOVNE ŠOLE PETER KAVČIČ ŠKOFJA LOKA

razpisuje prosta dela in naloge:

- DVEH UČITELJEV RAZREDNEGA POUKA, za nedoločen čas, s polnim delovnim časom.

– UČITELJA RAZREDNEGA POUKA V ODDELKU PB, za določen čas, s polnim delovnim časom, do 31. 8. 1991.
Pogoji:
Pedagoška akademija – razredni pouk.

Prijave z dokazili o izpolnjevanju pogojev pošljite v 15 dneh po objavi razpisa na naslov: Osnovna šola Peter Kavčič Škofja Loka, komisija za delovna razmerja. Kandidati bodo obveščeni o izbiri pisno v 15 dneh po razpisnem roku.

Komisija za MDR pri
OSNOVNI ŠOLI KOKRŠKEGA ODREDA KRIŽE

razpisuje dela in naloge

- RAZREDNEGA UČITELJA za nedoločen čas s polnim delovnim časom.
- Pogoji: PA in opravljen strokovni izpit.

Začetek dela 1. 9. 1990. Prijave sprejema komisija za MDR 15 dni po objavi razpisa.

Zasavsko območje

Zbor delavcev
ZASAVSKI SREDNJEŠOLSKI CENTER MIHA MARINKO TOZD SREDNJA ŠOLA ELEKTROTEHNIČNE USMERITVE ZAGORJE OB SAVI, Cesta zmage 3a

razpisuje prosta dela in naloge

- UČITELJA STROKOVNOTEORETIČNIH PREDMETOV
- Pogoj: diplomirani inženir elektrotehnike za energetiko
- UČITELJA PRAKTIČNEGA POUKA
- Pogoj: inženir elektrotehnike za elektroniko
- UČITELJA FIZIKE
- Pogoj: diplomirani fizik
- Vsa dela so razpisana za nedoločen delovni čas, s polnim delovnim časom; začetek del 1. 9. 1990.
- UČITELJA GEOGRAFIJE
- Pogoj: profesor geografije
- Dela so razpisana za nedoločen delovni čas, s polovičnim delovnim časom, začetek del 1. 9. 1990.

Prijave z dokazili o izpolnjevanju pogojev sprejema zbor delavcev 15 dni po objavi razpisa.

Kandidati bodo obveščeni o izbiri v 30 dneh po končanem sprejemanju prijav.

OSNOVNA ŠOLA JOSIP BROZ TITO TRBOVLJE

razpisuje prosta dela in naloge:

1. VODJE pedagoške enote Tončka Čeč
  2. VODJE pedagoške enote Ivan Cankar
  3. VODJE pedagoške enote Franc Vresk (oddelki s prilagojenim programom) z učno obveznostjo
  4. 2 UČITELJEV MATEMATIKE IN TEHNIČNE VZGOJE, P ali PRU
  5. UČITELJA LIKOVNE VZGOJE, P ali PRU
  6. UČITELJA ZGODOVINE DMV, P ali PRU
- Za vodjo pedagoške enote je lahko imenovan, kdor:
- izpolnjuje splošne, z zakonom in družbenim dogovorom o oblikovanju kadrovske politike določene pogoje;
  - je učitelj, vzgojitelj predšolskih otrok, pedagog, specialni pedagog ali knjižničar;
  - ima strokovni izpit;
  - ima po opravljenem strokovnem izpitu najmanj tri leta delovnih izkušenj v osnovni šoli;
  - ima organizacijske sposobnosti, ki jamčijo, da bo s svojim delom pripomogel k uresničevanju smotrov in nalog osnovne šole
- Vodje pedagoških enot bodo imenovani za 4 leta.

Dela pod zap. št. 4. in 5. so razpisana za nedoločen čas, pod 6. pa za določen čas.

Začetek dela pod zap. št. 1. je 20. 9. 1990, pod 2. do 6. pa 1. 9. 1990. Kandidati naj pošljejo pisne prijave z dokazili v 15 dneh po objavi razpisa na naslov Osnovna šola Josip Broz Tito, Trbovlje, Leninov trg 6.

Osrednjeslovensko območje

Razpisna komisija pri svetu
OSNOVNE ŠOLE DUŠAN KVEDER-TOMAŽ LITJA, Bevkova 3

razpisuje dela in naloge

1. RAVNATELJA za štiri leta.

Pogoji:

- Kandidat mora poleg zakonskih pogojev izpolnjevati še pogoje iz 89. in 137. člena Zakona o osnovni šoli in imeti:
- najmanj 5 let delovnih izkušenj
- opravljen strokovni izpit za učitelja
- organizacijske in strokovne sposobnosti za uresničevanje smotrov in nalog osnovne šole.

Prijave z življenjepisom in dokazili o izpolnjevanju pogojev pošljite v 15 dneh po objavi razpisa na naslov:

Osnovna šola Dušan Kveder-Tomaž Litija, Bevkova 3, z oznako »za razpisno komisijo«. Komisija ne bo upoštevala nepopolnih vlog. Imenovanje bo za 4 leta. Prijavljeni bodo obveščeni v 30 dneh.

2. POMOČNIKA RAVNATELJA s polovično učno obveznostjo

za Organizacijsko enoto na Cesti komandanta Staneta 2, Litija. Pogoji: Kandidat mora izpolnjevati pogoje iz 89. in 137. člena Zakona o osnovni šoli, imeti najmanj 5 let delovnih izkušenj in strokovni izpit. Potrebne so organizacijske in strokovne sposobnosti za uresničevanje smotrov osnovne šole.

Kandidati naj pošljejo prijave z dokazili o izpolnjevanju pogojev razpisni komisiji v 15 dneh po objavi razpisa. Imenovanje bo za 4 leta. O izbiri bodo obveščeni v 30 dneh.

3. Svet OSNOVNE ŠOLE LITIJA

razpisuje še dela in naloge:

OSNOVNA ŠOLA LITJA:

- **PREDMETNEGA UČITELJA TEHNIČNE VZGOJE IN FIZIKE**
Pogoj: predmetni učitelj ali profesor, zaželen strokovni izpit. Na voljo je dvosobno stanovanje v Litiji.
- **UČITELJA RAZREDNEGA POUKA** v oddelku podaljšanega bivanja (za določen čas)
- **PODRUŽNIČNA ŠOLA VAČE PRI LITJI**
- **PREDMETNEGA UČITELJA, SLOVENSKEGA IN ANGLEŠKEGA JEZIKA** za določen čas (nadomeščanje delavke na porodniškem dopustu).

Prijave sprejemamo 15 dni po objavi razpisa. O sprejemu vas bomo obvestili v 15 dneh.

VZGOJNO-VARSTVENA ORGANIZACIJA
OBČINE LITJA

razpisuje prosta dela in naloge:

- **RAVNATELJA VVO LITJA** za 4 leta, začetek dela 1. 9. 1990
Pogoj:
Kandidat mora izpolnjevati pogoje za opravljanje del vzgojitelja ali strokovnega delavca po določilih 38. in 39. člena Zakona o vzgoji in varstvu predšolskih otrok ali pogoje za opravljanje del učitelja po določilih 96. člena Zakona o osnovni šoli in imeti:
– 5 let delovnih izkušenj, od tega najmanj 2 leti pri vzgoji in varstvu predšolskih otrok
– organizacijske in strokovne sposobnosti ter ustrezne moralno-politične lastnosti.

Kandidati za razpisane naloge in imenovanja naj pošljejo prijave z dokazili na naslov: Vzgojno-varstvena organizacija Litija, Bevkova 1 – Litija, v 15 dneh po objavi razpisa. Kandidati bodo obveščeni o izbiri v 30 dneh po končanem razpisu.

ZAVOD ZA IZOBRAŽEVANJE IN KULTURO LITJA, Parmova 9.
GLASBENA ŠOLA
razpisuje naloge in opravila:

1. za nedoločen čas s polnim delovnim časom
– **PREDMETNEGA UČITELJA TROBIL**
– **PREDMETNEGA UČITELJA HARMONIKE**, ki bo nadomeščal učitelja nauka o glasbi
2. za določen čas s skrajšanim delovnim časom
– **PREDMETNEGA UČITELJA FLAVTE**

Kandidati morajo izpolnjevati pogoje Zakona o glasbenih šolah. Prijave z dokazili naj pošljejo v 15 dneh po objavi razpisa na naslov: Zavod za izobraževanje in kulturo Litija, Parmova 9. 61270 Litija.

Komisija za delovna razmerja
OSNOVNE ŠOLE DR. JOŽE POTRČ, LJUBLJANA, Potrčeva 1
razpisuje dela in naloge:

- **UČITELJA GLASBENE VZGOJE** za nedoločen čas.
Pogoj: končana PA – glasbena vzgoja.
- **UČITELJA TEHNIČNE IN LIKOVNE VZGOJE** za nedoločen čas.
Pogoj: končana PA tehnična-likovna vzgoja.
- **UČITELJA RAZREDNEGA POUKA** za nedoločen čas.
Pogoj: končana PA – razredni pouk.
- **UČITELJE RAZREDNEGA POUKA** za delo v OPB za določen čas.
Pogoj: končana PA – razredni pouk.

Začetek dela za vsa objavljena dela in naloge je 1. 9. 1990. Prijave z dokazili pošljite v 8 dneh po objavi. Kandidati bodo o izbiri obveščeni v 30 dneh po sklepu komisije.

OSNOVNA ŠOLA LJUBO ŠERCER IG PRI LJUBLJANI

razpisuje dela in naloge:

- **PREDMETNEGA UČITELJA TEHNIČNE VZGOJE**, za nedoločen čas, s polnim delovnim časom.
Pogoj: končana PA ustrezne smeri.
- **PREDMETNEGA UČITELJA TELESNE VZGOJE** (ženska), za nedoločen čas, s polnim delovnim časom.
Pogoj: predmetni učitelj ali profesor telesne vzgoje.
- **UČITELJA RAZREDNEGA POUKA** za delo na razredni stopnji in v oddelku PB, za določen čas, s polnim delovnim časom (nadomeščanje delavke med porodniškim dopustom)

in objavlja dela in naloge

- **KV KUCHARICE** za nedoločen čas, s polnim delovnim časom.
Pogoj: končana gostinska šola.
- **SNAŽILKE** za nedoločen čas, s polnim delovnim časom.
Pogoj: končana osnovna šola.

Kandidati naj pošljejo prijave z dokazili o končani izobrazbi Komisiji za delovna razmerja v 15 dneh po objavi razpisa. Začetek dela za vsa razpisana dela in naloge je 1. 9. 1990.

Komisija za delovna razmerja
SREDNJE EKONOMSKE ŠOLE BORIS KIDRIČ LJUBLJANA, Prešernova 6

razpisuje prosta dela in naloge:

- **UČITELJA ANGLEŠČINE IN NEMŠČINE** za nedoločen čas
- **UČITELJA ANGLEŠČINE IN ITALIJANŠČINE** za določen čas za šol. leto 1990/91
- **UČITELJA ANGLEŠČINE IN NEMŠČINE** za določen čas za šol. leto 1990/91
- **UČITELJA RAČUNALNIŠTVA** za nedoločen čas
- **DVEH UČITELJEV STROKOVNIH EKONOMSKIH PREDMETOV** za določen čas za šol. leto 1990/91

Prijave sprejemamo 15 dni po objavi razpisa. O izbiri vas bomo obvestili v 30 dneh.

OSNOVNA ŠOLA OSKAR KOVAČIČ LJUBLJANA, Dolenjska c. 20

razpisuje prosta dela in naloge za nedoločen čas in s trimesečnim poskusnim delom

- **UČITELJA MATEMATIKE, PRU ali P**
- **UČITELJA FIZIKE – TEH. VZGOJE, PRU ali P**
- **UČITELJA GLASBENE VZGOJE, PRU ali P**
- **UČITELJA TEHNIČNE-LIKOVNE VZGOJE, PRU ali P**
- **UČITELJA GOSPODINJSTVA – VODJA ŠOLSKE PREHRANE, PRU ali P**
- **UČITELJA ZA ODDELEK V PB**, za določen čas (1. 9. 1990–31. 8. 1991) **PRU ali U**

Prijave sprejema šola 8 dni po objavi razpisa. Kandidati bodo obveščeni o izbiri v 15 dneh po končanem zbiranju prijav.

Komisija za medsebojna razmerja
OSNOVNE ŠOLE EDVARDA KARDELJA LOGATEC

razpisuje prosta dela in naloge:

- **UČITELJA PREDMETNEGA POUKA** za opravljanje del in nalog učitelja predmetnega pouka matematike in fizike, za določen čas s polnim delovnim časom (nadomeščanje delavke na porodniškem dopustu)
Začetek dela: 1. 9. 1990 do 31. 8. 1991

Prijave z dokazili o strokovni usposobljenosti pošljite v 15 dneh po objavi razpisa na naslov: Osnovna šola Edvarda Kardelja Logatec, Tržaška c. 150. 61370 Logatec. Kandidate bomo obvestili o izbiri v 15 dneh po roku za prijavo.

SREDNJA ŠOLA ZA FARMACIJO IN ZDRAVSTVO
Ljubljana, Šaranovičeva 5

razpisuje dela in naloge:

- **UČITELJA FIZIKE** s polnim delovnim časom za določen čas (1. 9. 1990 do 30. 6. 1991).
  - **UČITELJA MATEMATIKE** s polnim delovnim časom za določen čas (1. 10. 1990 do 31. 8. 1991)
  - **UČITELJA STROKOVNOTEORETIČNIH PREDMETOV** v VIP farmacevtska dejavnost s polnim delovnim časom za določen čas (nadomeščanje delavke na bolniškem dopustu).
  - **UČITELJA LATINSKEGA JEZIKA** z nepolnim delovnim časom za določen čas (1. 9. 1990 do 30. 6. 1991)
- Pogoj: ustrezna stopnja in smer izobrazbe

Komisija za delovna razmerja na
OSNOVNI ŠOLI ADOLFA JAKHLA, Cerutova 7,
61260 Ljubljana Polje

razpisuje prosta dela in naloge:

- **UČITELJA TELESNE VZGOJE** (moški) – **PRU**
- **UČITELJA TEHNIČNE VZGOJE MATEMATIKE – PRU**
Delovno razmerje bomo sklenili za nedoločen čas s polnim delovnim časom.
- **UČITELJA SLOVENSKEGA IN SRBOHRVAŠKEGA JEZIKA – PRU**
- **UČITELJA BIOLOGIJE IN GOSPODINJSTVA – PRU**
Delovno razmerje bomo sklenili za določen čas s polnim delovnim časom (nadomeščanje delavke na porodniškem dopustu)
- **UČITELJA TEHNIČNE VZGOJE IN GOSPODINJSTVA** za določen čas s polnim delovnim časom – **PRU**

Začetek dela je 3. 9. 1990. Prijave z dokazili o izobrazbi pošljite najkasneje v osmih dneh po objavi razpisa. Kandidate bomo obvestili o izidu v 15 dneh po objavi.

Komisija za delovna razmerja
OSNOVNE ŠOLE JOŽE MOŠKRIČ LJUBLJANA, Jarška cesta 34.

razpisuje za šolsko leto 1990/91 dela in naloge:

- **UČITELJA ZA TEHNIČNO VZGOJO, PRU** tehnične vzgoje in matematike, za nedoločen čas s polnim delovnim časom. Prednost imajo kandidati z znanjem računalništva;
- **UČITELJA TEHNIČNE VZGOJE, PRU** tehnične vzgoje in matematike, za določen čas (nadomeščanje delavke na porodniškem dopustu – marec 1991) s polnim delovnim časom.

Kandidati naj pošljejo prijave z dokazili o strokovnosti v 15 dneh po objavi razpisa. O izbiri jih bomo obvestili v 15 dneh po prijavnem roku. Začetek dela 1. 9. 1990.

Komisija za delovna razmerja
OSNOVNE ŠOLE SIMONA JENKA SMLEDNIK

razpisuje prosta dela in naloge:

- **UČITELJA MATEMATIKE IN FIZIKE, PA** za določen čas (nadomeščanje delavke na porodniškem dopustu). Začetek dela: 1. 9. 1990. Na voljo enosobno stanovanje.

Prijave sprejemamo 15 dni po objavi razpisa.

OŠ OTO VRHUNEC-BLAŽ MEDVODE
Ostrovharjeva 4
Komisija za delovna razmerja

razpisuje dela in naloge:

- **RAZREDNEGA UČITELJA**, za nedoločen čas, s polnim delovnim časom – poučevanje v 1. razredu
Pogoj: končana PA – smer razredni pouk

Začetek dela: 1. 9. 1990
Kandidati naj pošljejo prijave z dokazili o izpolnjevanju pogojev v 15 dneh po objavi razpisa na gornji naslov (informacije po telefonu: 612-727). O izbiri jih bomo obvestili najkasneje v 30 dneh po končanem zbiranju prijav.

Komisija za delovna razmerja
SREDNJE ŠOLE DRUŽBOSLOVNE, EKONOMSKE IN
STROJNE USMERITVE IVANČNA GORICA

razpisuje prosta dela in naloge:

- **2 UČITELJEV STROKOVNOTEORETIČNIH PREDMETOV V EKONOMSKI USMERITVI** za nedoločen čas, s polnim delovnim časom. Začetek dela 1. 9. 1990.
Pogoj: diplomirani ekonomist
- **UČITELJA KEMIJE IN BIOLOGIJE** za določen čas (od 1. 9. 1990 – 31. 8. 1991) s polnim delovnim časom. Pogoj: profesor kemije in biologije
- **4 UČITELJEV PRAKTIČNEGA POUKA** oz. **inštruktorjev v strojništvu** za nedoločen čas, s polnim delovnim časom. Začetek dela 1. 9. 1990. Pogoj: višja oz. srednja izobrazba strojne smeri.
- **LABORANTA** s polnim delovnim časom za določen čas. Začetek dela 1. 9. 1990.

Kandidati naj pošljejo prijave z dokazili o izpolnjevanju razpisnih pogojev v 8 dneh na gornji naslov.

Zbor delavcev
OSNOVNE ŠOLE VAS FARA

razpisuje prosta dela in naloge:

- **UČITELJA MATEMATIKE IN FIZIKE** za nedoločen čas s polnim delovnim časom na osnovni šoli vas Fara
- **UČITELJA RAZREDNEGA POUKA** za določen čas (nadomeščanje delavke na porodniškem dopustu) s celodnevno delovnim časom na podružnični šoli v Osilnici.

Začetek dela 1. 9. 1990.
Kandidati morajo izpolnjevati pogoje po Zakonu o osnovni šoli. Pisne prijave z dokazili o izpolnjevanju pogojev pošljite v 15 dneh po objavi razpisa na osnovno šolo vas Fara, 61336 Vas. Kandidati bodo obveščeni o izbiri v 30 dneh po roku za prijavo.

GLASBENA ŠOLA KOČEVJE

razpisuje prosta dela in naloge:

- **UČITELJA KLAVIRJA** – visoka ali višja strokovna izobrazba – za nedoločen čas
- **UČITELJA FLAVTE IN KLARINETA** – višja ali srednja strokovna izobrazba – za nedoločen čas
- **UČITELJA KITARE** – višja ali srednja strokovna izobrazba – za nedoločen čas

Na voljo je enosobno stanovanje
Kandidati naj pošljejo prijave v 15 dneh po objavi razpisa
O izbiri bodo obveščeni v osmih dneh po končanem roku.
Začetek dela je 1. septembra 1990.

Razpise nam lahko sporočite tudi po telefonu (061) 315-585.

Lea Grundig: Sedeča deklica, 1929

Ste že naročeni na Prosvetnega delavca?

NAROČILNICA

PROSVETNI DELAVEC
61104 LJUBLJANA
Poljanski nasip 28

Naročam se na prosvetnega delavca in prosim, da mi ga pošiljate na naslov:

Priimek in ime: .....

Ulica in hišna številka .....

Poštna številka in kraj .....

Datum: ..... Podpis: .....

NOVO : ŽOGE

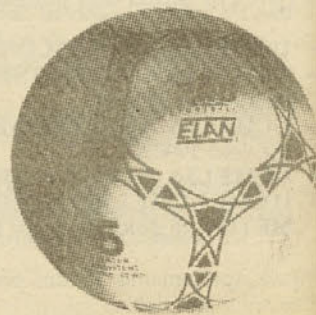
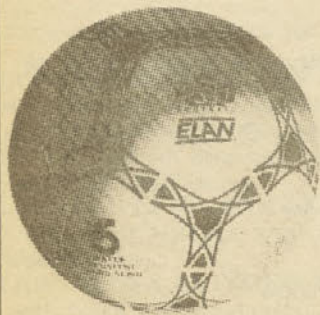
ELAN

PONUJAMO VAM NOGOMETNE, ROKOMETNE IN ODBOJKARSKE ŽOGE, PA TUDI:

- šolske in polivalentne telovadne blazine
- opremo telovadnic in zunanjih igrišč
- teniško opremo (mreže, trde linije)
- A-lestve in lestve za vzdrževalna dela
- akustične obloge sten in stropov za telovadnice
- dvizne pregradne stene v kombinaciji z mrežo in druge zanimivosti, ki smo jih predstavili na sejmu ALPE-ADRIA v Ljubljani od 26. do 31. marca 1990.

UGODNOSTI: ● OBROČNO ODPLAČEVANJE ● PROIZVODNE CENE ● PREVOZ KUPLJENEGA BLAGA DO NAJBLIŽJE ŽELEZNIŠKE POSTAJE

OGLASITE SE NA NAŠI VROČI LINIJI 064/74671. ELAN INŽENIRING

Otroški likovni razstavi

na Zavodu republike Slovenije za šolstvo, Ljubljana

Na Zavodu republike Slovenije za šolstvo sta na ogled dve novi otroški likovni razstavi. Prva je na hodnikih pritličja, prvega in drugega nadstropja Zavoda Republike Slovenije za šolstvo, Poljanska 28, Ljubljana, razstavljajo pa učenci dveh osnovnih šol iz Novega mesta, in sicer iz osnovne šole Grm in iz osnovne šole Bršljin Novo mesto. Druga razstava je na novo urejenih hodnikih Zavoda Republike Slovenije za šolstvo, Parmova 33, Ljubljana - tam razstavljajo otroci Vzgojno-varstvene organizacije Tončke Čečeve iz Celja.

Obe otroški likovni razstavi spadata, kot je na Zavodu za šolstvo že tradicija, v sklop načrtno urejenih in skrbno pripravljenih otroških likovnih razstav, s katerimi želimo predstaviti novosti iz likovne didaktike, uspele likovne rešitve otrok in učencev, nove likovne tehnike ter predvsem iz vsega tega izhajajoče metode in oblike dela otrok in učencev, vzgojiteljev in učiteljev Vzgojno-varstvenih organizacij, osnovnih in srednjih šol v naši republici. Ob otroški likovni razstavi sta zasnovani problemsko, novomeško sta zasnovala likovna pedagogična obeh šol, celjsko so zasnovali vzgojiteljice vrtca.

Prva razstava na Zavodu Republike Slovenije za šolstvo, Poljanska 28, razstava likovnih del

s katerim je dosegel z deli svojih učencev številna priznanja in pohvale v slovenskem in jugoslovanskem merilu.

Grafika je področje, ki poleg strokovnega poznavanja in praktičnega obvladovanja postopkov zahteva tudi veliko natančnosti in izrazito delovno usmerjenost, tako učitelja kot učenca. Samo poznavalec ve, koliko ustvarjalne moči in utrujajočega dela je potrebno za sleherni grafični list, da dobimo take izide, ki jih imamo priliko videti na tej razstavi. To pa je tudi prispevek likovnega pedagoga kot napotnica mlademu človeku za življenje.

Razstavne ekspozite v drugem nadstropju, to so predvsem slikarska dela, kombinirana z risbo, so prispevali učenci os-

Šusterjevo razmeroma kratkotrajno delovanje na osnovni šoli Grm v Novem mestu je vidno tudi pri ureditvi šolskih prostorov, postavitvi likovnih razstav, likovnem urejanju šolskega glasila, organizaciji likovnih delavnic za nadarjene. S takim odnosom do dela, ki ga opravlja s srcem in odgovornostjo, si je med kolegi ustvaril status spoštovanega pedagoga, med učenci pa velja za enega najbolj priljubljenih učiteljev na šoli.

Druga razstava, na Zavodu Republike Slovenije za šolstvo, Parmova 33, je razstava likovnih del otrok Vzgojno-varstvene organizacije Tončke Čečeve iz Celja. Predšolski otroci različnih starosti se nam predstavljajo s povečini slikarskimi deli, ki so nastala pod vodstvom vzgojiteljice Pie Avguštin, Majde Blažič, Nade Einfalt, Cvetke Fakin, Vesne Filipovič, Nade Dobnik, Nade Mlinarovič, Veronike Raček, Cvetke Flere in Nade Koprivc.

Razstava je zasnovana izrazito problemsko. V premišljeno komponiranih celotah so razstavljene slike otrok, ki so nastale pri organizirani vodeni likovni dejavnosti v vrtcu. Iz slik otrok lahko razberemo smotre, ki so jih vzgojiteljice želele doseči pri likovno-vzgojnem delu z otroki. Posebno zanimivi so motivi, ki so otrokom blizu, kakršne ti dojamejo in znajo upodobiti z likovno govorico. Likovna dela otrok so značilni zgledi upodabljanja v predšolskem obdobju. Kot gradivo za delo je večina ama izvorno uporaben odpaden računalniški papir, med barvami pa povečini tempere in barvni flomastri. Razstava je tako raznolika in slikovita, da nam, ki delamo v teh prostorih, daje vedno nove spodbude in nas razveseljuje.

Obe razstavi si lahko ogledate vsak delavnik med 7.30 in 15.30. Jeseni načrtujemo novi razstavi, in sicer razstavo likovnih del učenek in učencev srednje vzgojiteljske šole v Ljubljani in razstavo likovnih del učencev slovenskih Centrov za usposabljanje slušno in govorno prizadetih iz Ljubljane, Maribora in Portoroža.

**NIKO GOLOB
HELENA BERCE**

Nagrade za likovna dela slovenskih otrok v otroški likovni koloniji Ciril in Metod v Bitoli

Na jugoslovanski razpis za razstavo »Bitola 90« je prispelo 15 580 otroških likovnih del iz 255 osnovnih šol, od tega iz Slovenije 1 410 likovnih del iz 26 osnovnih šol.

Žirija, ki ji je predsedoval redni profesor reške Pedagoške fakultete dr. Bogomil Karlavariš, je na IX. jugoslovanski otroški likovni koloniji in na VIII. razstavi likovnih del jugoslovanskih otrok »Bitola 90« podelila visoka priznanja tudi številnim otrokom iz Slovenije.

I. Nagrada Grand prix 90, najvišje priznanje kolonije Bitola (podeljuje se ena nagrada):
- OŠ Ivan Cankar, Vrhnika

II. Velika plaketa kolonije Bitola, z diplomom (podeljuje se 15 plaket):
- OŠ Lenčke Marzelove, Slovenj Gradec
- OŠ Simon Jenko, Kranj

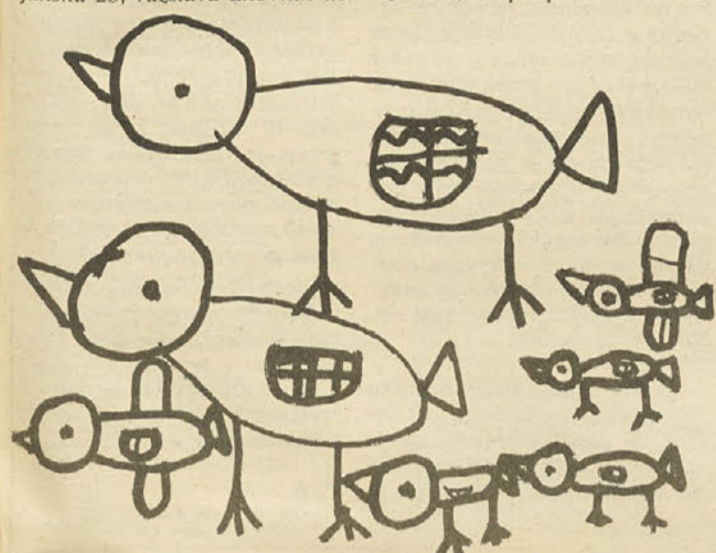
III. Nagrade za najboljšo kolekcijo na VIII. razstavi otroških likovnih del (podeljuje se 15 nagrad):
- OŠ Kojško, Kojško

IV. Zlata paleta za najboljšo posamezno stvaritev (podeljuje se 24 palet):
- Marta Kotnik, 6. razred, OŠ Lenčke Marzelove, Slovenj Gradec
- Aljaž Hribar, 5. razred, OŠ Simon Jenko, Kranj
- Robi Trček, 5. razred, OŠ Ivan Cankar, Vrhnika
- Marko Poženel, 7. razred, OŠ Ivan Bizjak, Ajdovščina
- Monika Pongrac, 5. razred, OŠ Fran Milčinski, Smednik
- Katja Pušnik, 6. razred, OŠ Bršljin, Novo mesto
- Eda Bezenšek, 3. razred, OŠ Otroška bolnica, Slovenj Gradec

V. Diploma za posamezno stvaritev (podeljuje se 50 diplom):
- Fadil Belik, 5. razred, OŠ Lenčke Marzelove, Slovenj Gradec
- Lojzi Kelc, 6. razred, OŠ Sentjanž, Sentjanž
- Vanja Režonja, 7. razred, OŠ Stefan Kovač, Turnišče
- Aleksandra Lampret, 5. razred, OŠ Anica Černej, Makole
- Senija Marguč, 6. razred, OŠ Ljubo Sercer, Loče
- Matej Selan, 2. razred, OŠ Hinko Smrekar, Ljubljana
- Tomaž Bizjak, 6. razred, OŠ Drago Bajc, Vipava
- Irena Ropar, 6. razred, OŠ Anton Ukmar, Koper

Jugoslovanska žirija je za razstavo izbrala 850 otroških likovnih del. Nagrajenim šolam in nagrajenim učencem iskreno čestitamo.

HELENA BERCE-GOLOB

Katja Leskošek, 6 let, VVO Tončke Čečeve, Celje: Ptice

del novomeških učencev, je sestavljena iz dveh delov.

Razstavne ekspozite v pritličju in v prvem nadstropju, to je barvne linoreze, so prispevali učenci osnovne šole Bršljin iz Novega mesta, kjer poučuje likovno vzgojo predmetni učitelj Ljubo Zagar. Skozi njegove »roke«, likovno vzgojo poučuje na bršljinški šoli že odkar je bila zgrajena leta 1970, je šlo že veliko rodov učencev. Ni naključje, da je za to razstavo izbral grafična dela svojih učencev, saj je ravno grafično oblikovanje tisto področje likovnosti, ki ga Ljubo Zagar še posebno zavzeto goji in

novne šole Grm iz Novega mesta, kjer poučuje likovno vzgojo predmetni učitelj likovne vzgoje in diplomirani pedagog Branko Šuster. S svojim bogatim znanjem vpeljuje Branko Šuster učence v razumevanje likovne problematike in zavestno uporabo likovnih izrazil. Pri pouku uporablja množico likovnih reprodukcij, skic, ponazoril in sodobnih likovnih pripomočkov. Dela se loteva izrazito analitično, ustvarjalno in v mnogih primerih inovativno, to učencem omogoča, da se izražajo sproščeno, neposredno in ob razumevanju likovnega problema, izrazijo svoj odnos do sveta.

Ob letošnji 22. razstavi Likovni svet otrok v Šoštanj

Slikovito in kakovostno

Iz 86 slovenskih osnovnih šol in zavodov je prispelo več kot 3500 del v različnih likovnih tehnikah. Žirija, ki so jo sestavljali Ivo Mršnik in Herman Gvardjančič, docenta na Pedagoški akademiji v Ljubljani, in likovna pedagoginja Tonka Tacol, prav tako iz Ljubljane, pa je za razstavo odbrala prek 600 del, ki jih je zelo pregledno in didaktično postavil na ogled likovni pedagog in ravnatelj Tone Skok iz Titovega Velenja.

Nagrade sta podelila predsednik žirije Ivo Mršnik in Karel Kordeš, ravnatelj Kajuhove šole. Prejeli so jih: Marjeta Valcl, likovna pedagoginja na OŠ Anton Aškerc in Robert Klančnik, likovni pedagog na OŠ Miha Pintar-Toledo, oba iz Titovega Velenja; Marija Cenc, likovna pedagoginja na OŠ Slavko Šlander iz Celja, Nada Zidarič, likovna pedagoginja na OŠ Janko Padežnik iz Maribora, OŠ Silva Karin, likovna pedagoginja na OŠ Jože Lemut-Saša iz Cola. Posebna priznanja pa so prejeli še likovni pedagogi: Bernardina Paj iz Makol, Neli Kač iz Celja, Jolanda Pibernik iz Kranja, Lučka Selan iz Vrhnik, Luka Popič iz Slovenj Gradca in Breda Celcer iz otroškega oddelka bolnišnice v Slovenj Gradcu. Posebna priznanja za gnotno pomoč pri organiziranju razstav in izdaji kataloga so prejeli: Tovarna Gorenje, Komite za družbeno dejavnost občine Velenje, odbora za kulturo in izobraževanje. Izvršni svet

prjatejtev mladine, zveza kulturnih organizacij, Slovenija turist in Pedagoška akademija - oba iz Ljubljane in Krajevna skupnost Šoštanj. Vsi razstavljalci, pedagogi in gosti pa so prejeli tudi lepe kataloge s številnimi, tudi barvnimi reprodukcijami. Katalog je izšel v 800 izvodih in bo koristen pripomoček pri likovni vzgoji na šolah in zavodih. Po ogledu razstave, ki je letos tudi zaradi teme (Moj dom in kraj večeraj, dancs in jutri) izredno barvito razkošna, so se prisotni zbrali na tovariškem srečanju. Pogovorili so se o razstavi in seveda o snovanju novih metod za delo v prihodnosti. Republiška svetovalka za likovno vzgojo mag. Helena Berce-Golob pa je sporočila, da so razstave v Šoštanju na evropski ravni v primerjavi s tisto, ki jo je videla na mednarodnem posvetovanju v ZR Nemčiji, kjer so tudi pripravili podobno razstavo učencev osnovnih šol iz raznih evropskih držav. Razstava bo odprta vse leto.

MLAKAR & CO

AVSTRIJA

POSEBNA UGODNOST PRI NAKUPU NAD 2.000 DEM 5% POPUSTA PRI NAKUPU NAD 3.000 DEM 7% POPUSTA

OHIŠJA	DEM	MEHKI DISKI	DEM	TELEFAKSI	DEM
XT baby	239	5.25" 360 Kb	170	Sanfax 200 sanyo	2.790
AT baby	245	5.25" 1.2 Mb	180		
mini tower	340	3.5" 720 Kb	199		
tower	460	3.5" 1.44 Mb	241		
OSNOVNE PLOŠČE		TRDI DISKI		KOMPLETNE KIT-KONFIGURACIJE - cene v DEM	
XT 4.77/10 MHz	150	Seagate 20 MB/65 ms	449	XT 10-21	1.878
AT 286-12 MHz	345	Seagate 30 MB/65 ms	499	XT 4.77/12 MHz, 640 K RAM,	
NEAT 286-16 MHz	658	Seagate 40 MB/28 ms	676	20 Mb trdi disk	
386-SX-16	873	Seagate 60 MB/28 ms	914	monohr. monitor 14"	
386-20 MHz	1.621	Seagate 80 MB/28 ms	1.286		
386-25 MHz	1.893	Seagate 120 MB/28 ms	1.674		
386-25 MHz, 32 K CACHE	2.271			AT 286-12-41	2.166
386-33, 64 K CACHE, 1 Mb RAM	6.216			AT 286-12 MHz, 640 K RAM	
486-25 MHz	13.108			40 Mb trdi disk	
				monohr. monitor 14"	
DISPLAY KARTICE		MONITORJI		AT 286-NEAT-16-41	
Printer/Hercules	80	14" monohromatski	224	NEAT 286-16 MHz, 1 Mb RAM,	2.871
EGA 800 x 600	239	Multisync 720 x 480	1.080	40 Mb trdi disk	
VGA 800 x 600	329	VGA 800 x 600	757	monohr. monitor 14"	
Super VGA 1024 x 768	420	15" A4 full size VGA	1.599		
KRMLNIKI		TISKALNIKI		AT 386 SX-41	
HDD XT MFM	110	Star LC-10	450	AT 386 SX, 1 Mb RAM,	3.206
HDD XT RLL	139	Star LC-15	986	40 Mb trdi disk	
FDD/HDD AT MFM	172	Star LC-24-10	710	monohr. monitor 14"	
FDD/HDD AT MFM 1:1 Longshine	230	Laser Sharp JX 9300	3.414		
FDD/HDD AT RLL	314			AT 386-25-41	4.233
DTC-7280 AT MFM 1:1	321			AT 386-25 MHz, 1 Mb RAM,	
DTC-7287 AT RLL 1:1	357			40 Mb trdi disk	
				monohr. monitor 14"	
DODATNE KARTICE		MIŠ		AT 486-25-41	
MULTI/O XT	99	Genius 6-plus	110	AT 486-25 MHz, 1 Mb RAM,	10.446
I/O AT (SER. PORT)	47			40 Mb trdi disk	
I/O AT (PAR/SER. PORT)	66			monohr. monitor 14"	
TIPKOVNICE		SCANNER		AT 486-25-41	
102 tipki	90	Geniscan GS-4500	414	AT 486-25 MHz, 1 Mb RAM,	10.446
102 tipki, click chicony	130	A4 & paper feeder	1.680	40 Mb trdi disk	
101 tipka z miško chicony	186			monohr. monitor 14"	
101 tipka cherry	170				
PRENOSNI RAČUNALNIKI		MODEMI		Na zalogi tudi druga oprema.	
Laptop LCD AT chicony	6.571	2400 int.	282		
		2400 ext.	371		

Računalnike prodajamo v KIT izvedbi (po delih). Za vse naprave ponujamo jamstvo, montažo in servis v Jugoslaviji. Za nasvet pri izbiri nas pokličite po telefonu: 9943/4227-2333. Naša trgovina je v Avstriji, v Podgori (Unterbergen), ob glavni cesti proti Celovcu, 60 km od Ljubljane in 12 km od Ljubelja. Trgovina je odprta od 8. do 17. ure, v soboto od 8. do 13. ure. FAKS: 9943/4227-2091, TELEKS: 422749 MLCO A

Posebni popusti za vzgojno-varstvene organizacije, osnove in srednje šole!

IBM KOMPATIBILNI RAČUNALNIKI

XT 10-21	cene v dinarjih	AT 386 SX-41	cene v dinarjih	AT 486-25-81	cene v dinarjih
XT 4.77/12 MHz, 640 K RAM, 20 Mb trdi disk, monohr. monitor 14"	21.900	AT 386-SX, 1 Mb RAM, 40 Mb trdi disk, AT, monohr. monitor 14"	32.000	AT 486-25 MHz, 4 Mb RAM, 40 Mb trdi disk, monohr. monitor 14"	99.000
AT 286-12-41	26.000	AT 386-25-81	60.000	AT 286-LAPTOP	75.900
AT 286-12 MHz, 640 K RAM, 40 Mb trdi disk, monohr. monitor 14"		AT 386-25 MHz, 2 Mb RAM, 40 Mb trdi disk, monohr. monitor 14"		AT 286-12 MHz, prenosni laptop chicony, 1 Mb RAM, 40 Mb trdi disk, LCD VGA display, baterijsko napajanje	
AT 286-NEAT-16-41	30.000				
NEAT 286-16 MHz, 1 Mb RAM, 40 Mb trdi disk, monohr. monitor 14"					

mlaco m
MLACOM d.o.o.
Celovška 185
61000 LJUBLJANA

Garancija 2 leti!

Tel. (061) 556-484, Faks (061) 556-485

Na Prosvetnega delavca se lahko naročite tudi po telefonu (061) 315-585.

Strokovno svetovanje in opremljanje šol, vrtcev in telovadnic

od 9-12 in od 16-19

AKRON 61000 Ljubljana YU Celovška 275 tel. 061/574-284

VZDRŽEVANJE IN POPRAVILO VSEH VRST UČIL IN UČNIH PRIPOMOČKOV

VZDRŽEVANJE DIDAKTIČNIH PRIPOMOČKOV

ALEŠ ŽITNIK
BIČKOVA 7, KRANJ
TELEFON: (064) 23-929

Center za mladinski turizem

MLADI TURIST

61000 Ljubljana
Celovška 49
☎ (061) 312-185, 321-897
Telex: 32252 mltr yu

Naj se predstavimo:

Imamo več kot 6000 članov vseh starosti (največ je mladine), vsako leto gre z nami več kot 22000 otrok in mladine na izlete, letovanje, zimovanje, za več kot 70000 šolarjev vseh stopenj pripravimo šolske ekskurzije in športne dneve, več kot 3500 dijakov in študentov odide z našo pomočjo na popotovanje po svetu.

Želimo, da bi bila naša ponudba boljša in bolj raznolika, zato smo vpeljali letos več novosti:

- končne, maturantske, absolventske izlete v Italijo, Grčijo, Španijo in na Madžarsko
- ANGLEŠČINO ZA OSNOVNOŠOLCE IN ZA SREDNJEŠOLCE V ANGLIJI
- LETOVANJE ZA OTROKE, ZA MLADINO, ZA DRUŽINE
- DALJŠA POTOVANJA (Vzhodna, Zahodna Evropa, Daljni Vzhod)

Z veseljem pripravimo tudi strokovne izlete, letovanje in druge potovalno-turistične storitve za šolske kolektive in posameznike.

nove
knjige

Umetnost in narod

Šri Aurobindo, Didakta, Radovljica 1990

Pred nedavnim je pri Slovenskem orientalističnem društvu v založbi Didakta izšla drobna knjižica, esej indijskega misleca Šri Aurobinda, ki ga je prevedel diplomirani psiholog Janez Svetina. Avtor razmišlja o vlogi umetnosti v razvoju človeštva, posameznika in naroda. Esaj je nastal tedaj, ko se je Indija bojevala za samostojnost (1909), pomenil pa je prispevek k političnemu in kulturnemu boju za osvoboditev izpod kolonialne oblasti. Sam naslov usmerja bralca v vprašanja in pomen umetnosti za narod in njegov obstoj in ob tem sproža povezave z današnjo stvarnostjo. Vendar je to le sklepni del avtorjevih razmišljanj. Večina esaja je namenjena prav vlogi umetnosti v zgodnji in je zato še posebno zanimiv za vsakega vzgojitelja in učitelja.

Iz prevajalčeve uvodne besede izvem, da je Šri Aurobindo (1872–1950) največji duhovni mislec sodobne Indije, pesnik, politik, velik poznavalec evropske in indijske civilizacije in kulture. Zahod ga pozna in ceni kot velikega misleca, Indija pa ga časti kot velikega jogija in vidca.

V svojih delih odgovarja na temeljna vprašanja zahodne in vzhodne filozofije. Ne zanika resničnosti in uporabnosti človeške izkušnje in filozofske misli, toda zanj je vsaka od smeri in razlag samo eden od mogočih pogledov na neko resničnost, ki je ne more povsem ustrezno razložiti nobena umska razlaga, tudi ne filozofija in znanost, zato ker je ta resničnost po svoji naravi nadracionalna in torej daleč presega človeški um. Razvil je celostno in subtilno psihologijo, izhajajoč iz tradicionalne indijske psihologije, za katero je značilno empirično preučevanje duševnosti z globljim samoopazovanjem, ki ga omogoča joga kot duhovna disciplina. Danes ustvarja na teh temeljih t. i. četrta sila v psihologiji (poleg behavioristične, psihoanalitične in humanistične psihologije), transpersonalna psihologija, ki povezuje izkušnje tradicionalne vzhodne psihologije z znanstvenimi izsledki zahodne psihologije.

V pričujočem esaju vidimo, da indijska misel loči v človeški naravi več plasti, ne le telo in dušo ali telo in duha, temveč telo, življenje, splošno snov umske zavesti, tj. grobo gradivo uma, čutilni um s funkcijami, ki so povezane z delovanjem čutov, razum z najvišjimi racionalnimi funkcijami. Globlji in višji danosti, različni od naštetih funkcij človekove psihološke narave, pa sta duša in duh. Človeku sta v njegovi normalni izkušnji neznani in skriti. Izkušnja sta dosegljivi v nekem višjem, nadzavestnem stanju, h kateremu pripelje jogijska disciplina kot celosten sistem znanja, metod in tehnik. Šri Aurobindo ugotavlja, da mišljenje sestoji iz dveh ločenih plasti: razuma ter domišljije, obe pa sta neogibno potrebni za umsko dejavnost, tvorbo idej. Razumske plasti, znanost, filozofija in kritika so že dokazale svojo uporabnost s tem, da rabijo udobju, razkošju in vsakovrstnim ugodnostim, ki jih želijo vsi ljudje v boju strasti,

O pisanju pesmi

In pisanje pesmi. Pisanje pesmi je dejanje zgorevanja. Je občutek dokončno spregovorjenega in zase za zmeraj oblikovanega. Je dejanje, ki obeta, da čaka pesnika za storjenim dejanjem neskončna osvoboditev. Da stoji za storjenim pokrajina miru, mirovanja, uravnoteženega prebivanja. Nekakšno kraljestvo žena. Ta pokrajina je podzavestna slutnja in pristajanje na smrt. Zato lahko rečemo, da za vsako veliko pesmijo stoji smrt, pa ne kot groza in strah, ampak kot izpolnitev, kot hrepenenje. Pesem pesniku pomeni obrazec, v katerem je ključ, ki mu bo pomagal iz tukajšnje zakletosti. Zato trdim, da je pesništvo magija.

DANE ZAJC

Jezik kot socialni in nacionalni pojav

Dr. Mirko Križman, Pedagoška fakulteta Maribor 1990

Knjiga dr. Mirka Križmana z gornjim naslovom in podnaslovom Primerjalno z jezikovnimi odnosi v Radgorskem kotu je izšla pri založbi Pedagoške fakultete Maribor, natisnila pa jo je Univerzitetna tiskarna Maribor.

Avtor je že leta 1988 pripravil vezan tipkopis raziskave Nemški in slovenski govori na murskem območju avstrijske Radgone: Raziskava s socialno lingvističnih vidikov. Nekaj izvodov je prišlo v javnost, avtor pa je imel po raziskavi predavanja v Mariboru, Ljubljani, Murski Soboti, v Celovcu, Gradcu in Bayreuthu. Zgoščen prikaz je izšel v Časopisu za zgodovino in narodopisje, št. 2, leta 1987.

Dr. Križman je nadaljeval empirično raziskovanje, poglobil in razširil teoretične vidike, obogatil ilustracije socialnih in nacionalnih povezav pri fenomenu, kot je jezik. Avtor se ukvarja predvsem z odnosi med slovenskim in nemškim jezikom (kontrastivnostjo, konfrontacijo s starejšimi in mlajšimi interferencami na vseh ravneh). Poglavlja v knjigi kažejo medsebojne vplive in razlike v strukturalističnih, etimoloških jezikovnokulturnih in funkcionalnih pojavih. Razumljivo je, da je avtor vpletel tudi nekaj literarnih besedil in ilustracije jezikovno strukturalističnih, estetskih in idejnih konfrontacij v pojmovanju jezika kot socialnega in nacionalnega pojava. Ponazoritve povedo v tem pogledu veliko in močno podpirajo teoretične razčlenitve. Te so zmeraj znova utemeljene z novimi živimi zgledi iz različnih jezikovnih zvrsti. Knjiga zajema močno razširjen prikaz raziskave jezikovnih odnosov v Radgorskem kotu. Pri tem so zlasti zanimive ankete z odgovori gimnazijcev v avstrijski Radgoni in njihova primerjava s podobnimi anketami (obojje je metodološko in vsebinsko pripravil avtor sam) v osrednjem delu nemškega jezikovnega prostora (Hessen).

Za sodobno jezikoslovje, za vse, ki se ukvarjajo z jezikom, predvsem za učitelje jezikov na vseh stopnjah, za kulturne delavce, zgodovinarje in izobražence nasploh so to zanimivi in

dragoceni podatki. Ankete segajo v naš prostor, pa tudi širše – v evropskega, vprašanja obravnavajo jezikovne probleme v današnjem svetu, ki so gotovo ključnega pomena za vse družbe. Iz njih namreč izvirajo, z njimi so povezani socialni, politični, gospodarski in kulturni problemi. Organsko se v knjigo včlenjuje poglavje o umetnih in naravnih mednarodnih (svetovnih) jezikih. Avtor prikaže ta problem zgoščeno, vendar pove bistveno. Nadaljuje primerjave z nekaterimi drugimi deželami, tudi s Koroško, zlasti pa členitve transkribiranih posnetkov povezav Slovencev različnih starosti v Radgorskem kotu. Zaradi vsega tega je knjiga izredno zanimiva in dragocena.

General Maister

Bruno Hartman, Partizanska knjiga, Ljubljana 1989

Najbrž bi le težko – če sploh bi – našli še kakšnega, za naš narod tako nedvomno zaslužnega moža, ki bi tako dolgo čakal na »rehabilitacijo« kot general Rudolf Maister. Nad njegovimi podvigi, brez katerih bi bila Slovenija ozemeljsko še veliko bolj okrnjena, kot je na današnjem evropskem zemljevidu, pravzaprav visi še zmeraj senca nezaupanja. Iz deloške zaslepljenosti in vseh mogočih drugih, največkrat povsem nerazumnih in nerazumljivih razlogov so – tako zavistni sodobniki kot nehvaležni ali še večkrat nepočeni mlajši rojaki – Maistrova dejanja odriivali v kot in zmanjševali njihovo veljavo. Brez pravih odmevov je minilo nič koliko obletnic, preden je le še peščica Maistrovih pogumnih sobojnikov v pozni starosti dočakala, da so mu začeli bolj pravično soditi, da se je o njem bolj argumentirano razpisala zgodovina in da so mu – šele dobrega pol stoletja po smrti – v Mariboru postavili dostojen spomenik.

Med pomembnejša dejanja, ki znova odkrivajo generala Rudolfa Maistra in njegov čas, spada tudi pričujoče, na pogled drobno, a s podatki bogato delo. Njegov avtor je ugledni publicist, kritik, prevajalec in bibliotekar Bruno Hartman, ki ima tudi sicer obilo zaslug za odkrivanje in pravičnejše vrednotenje dela mnogih drugih štajerskih rojakov.

Zapletenost nacionalne identitete, povezanost le-te z jezikom, širši kulturni vidiki pri tem, to so dragocena poglavja v Križmanovi knjigi. Aktualna so danes in bodo zmeraj pri nas, pri naših sosedih, v svetu nasploh. Zlasti lahko najdemo marsikatero asociacijo z jezikovnimi problemi v naši državi, dandanes, s socialnimi in nacionalnimi odnosi, v katere smo zašli, ker ni dovolj znanja pri obravnavi jezika kot pojava človekove individualne, socialne in nacionalne identitete, se pravi kulturne identitete v širšem pomenu. Glede tega je Križmanova knjiga za današnji čas izredno pomembna. O značilnih odnosih, stanjih in gibanjih pa bo pričala z empiričnim in teoretičnim delom v vseh časih.

Sklepno poglavje Križmanove knjige je sinteza, v kateri avtor ob zgoščenih zgledih dodatno osvetljuje, povzema in podkrepi teoretična izhodišča in sklepe po bogatih empiričnih podatkih. Na koncu knjige so tri fotokopije iz avstrijskega tiska današnjih dni, ki povedo dovolj, ob Križmanovi kratki razčlembi pa inventivno zaokrožijo knjigo in utemeljujejo njen glavni naslov in podnaslov. Dolgotrajno studiozno delo dr. Križmana nam je dalo knjigo, ki gotovo spada v vsako javno, šolsko in zasebno knjižnico izobražencev.

MILAN NEKREP

MILAN NEKREP

Nova knjižna prvenca

Pri založbi Mladinska knjiga sta izšli v zbirki Pota mladih novi knjigi

Knjiga Mateje Mahnič *Me punčke spada med tisto mlajšo slovensko prozo, ki se je začela odpirati že v drugi polovici stoletja v parodiranje stilov. Besedilo je sunkovito, čustven zaris bolečega odpiranja deklitstva, oblikovno zapisan v kratkih besedilnih enotah. Te pripovedi označujeta intimnost ter jezikovno-čustveno zgoščena in razpoložljiva nabitata pripoved, močno oznamovana z žensko senzibilnostjo; skoznjo doživlja ženska življenje kot močna čustvena duševna stanja, pretkana s prikritim strahom, bolečino in tesnobo, ki ju prevevata deklitstva zvedavost in ironija. Avtoričino iskanje označujeta neprizanesljivost do sebe, hkrati pa nekakšna odmaknjenost. Kljub temu da je besedilo prežeto z veliko ironije in duhovitosti, pa izzvani v nekakšnem pretresljivem tonu, ki postavi ves prejšnji del besedila, kot ga razumemo, na laž. Za besedilo je značilna dvojnost, ki se pojavlja ves čas bivanja: takšna je ljubezen, ki jo razdira uživaštvo, radovedno razkrite razdre brutalnost, prva zaljubljena prilika razdreta čas in prostor. Ubešedenje teh dogodkov, tega doživljanja pa je navsezadnje mogoče le kot zapis stanj deklitstva, iskanja in samospraševanja, tipanja in ironično: brutalnega zadrževanja ob mejne robove med deklitvom in svetom.*

Aurora Australis je pesniška zbirka, ki ji morda naredimo krivico, če sploh omenimo, da je njen avtor Jože Žohar – avstralski Slovenec, saj je premočan in

Lackov odred

Dr. Milan Ževart, Založba Obzorja, Maribor 1988

Univerzitetni profesor dr. Milan Ževart našim bralcem ni neznan, saj je napisal vrsto del, ki osvetljujejo štajersko v novejši dobi.

Tokrat je opisal nastanek, razvoj, dejavnost in probleme pomembne partizanske enote na štajerskem. Obsežno gradivo je razdelil v dve knjigi. Pripravljal ga je in pisal več kot tri desetletja. Poleg arhivskega gradiva je preučil veliko dragocenih podatkov, ki pričajo o tej znameniti partizanski enoti. Delo je opravil strokovno vestno, skrbno in s čutom za zgodovinsko odgovornost. V knjigi ni poveljevanj in pretiravanj. Avtor se je približal resnici o dejavnosti Lackovega odreda.

Prva knjiga je dokaj obsežna, saj obsega več kot 400 strani. Avtor nam opiše razvoj tega odreda: ustanovitve Lackove čete, imenovane po predvojnem pujskem komunistu in organizatorju vstaje na pujskem območju Jožetu Lacku. Ustanovitev Lackove čete je bila nedvomno zelo pomembna za vso severovzhodno Slovenijo. Nastala je v času, ko so bile vezi med partizansko enoto na Pohorju in vodstvom mariborskega okrožja KPS in OF pretrgane. Sledi prikaz ustanovitve Lackovega bataljona, ki je bil ustanovljen na tretjo obletnico ustanovitve OF slovenskega naroda. Skrbno je prikazana dejavnost bataljona, nato pa povezava te partizanske enote s štabom 4. operativne cone. V četrtem poglavju nas pisec seznanja s Pohorskim odredom od ustanovitve pa tja do preureditve v Lackov odred. Tu je posebej prikazana dejavnost 1. in 3. bataljona Pohorskega odreda, ki sta delovala severno od Drave. Tako je bil Lackov odred edina enota 4. operativne cone, ki se je bojeval severno od Drave.

Delovanje na tem območju je bilo zelo težavno. V naslednjem poglavju zajema pisec obdobje Lackovega odreda od začetka velike nemške ofenzive na Kozjaku pa tja do preureditve odreda 8. decembra 1944. Dokaj nadrobno je opisana nemška ofenziva na Kozjaku. Iz nadaljnjih pričevanj zveemo, da nemški okupator ni mogel uničiti Lackovega odreda; preurejeni odred je bil sicer nekoliko manjši, toda kljub temu je bil še naprej trdna opora partizanstva ob severni meji – vse do osvoboditve.

Zadnje poglavje te knjige govori o dejavnosti Lackovega odreda od njegove preureditve 8. decembra 1944

preveč svojevrsten ustvarjalec, da bi ga lahko že vnaprej zaznamovali z oznako izseljenec. Pa vendar – razseljenost in oddaljenost kot bistveni kategoriji njegovega pesništva sta tudi vzgon za njegovo pesnjenje. Njegova razseljenost tako močno oznamuje to poezijo, da so Žoharjeve pesmi eno samo, nenehno prihajanje in vračanje, potovanje med obema deželama: Slovenijo in Avstralijo, od katerih je vsaka njegova samonapod. Njegovo življenje in ustvarjanje sta zato eno samo potovanje na teh razdaljah. To vztrajno iskanje domovine pa se v njegovem pesnjenju ponotranji: razdalje se razkrijejo tudi v človeku samem, v njem in do drugih, daljava je tudi človekove preteklosti, »ki nas oddaljuje in spreminja v spomin«.

Aurora Australis je Žoharjev prvenec, v katerem se izraža vsi Žoharjeva pesniška svojevrstnost z značilnim duhovnim razponom in lirsko subtilnostjo. Njegova jezikovna moč se kaže v razmerju do besede, ki jo išče, odkriva, dela in ustvarja; z njo se potraga, jo razstavlja in sestavlja, z drobnimi spremembami ji predrugači pomen in išče njen zvok, njeno muzikaliteto. Učinek njegove poezije je presenečenje, ki ga doživlja bralec, ko odkriva ob branju že zdavnaj znanih besed nove pomene, nove zvone besed, upesnjene s presenetljivo močjo, ki ni nič drugega kot razseljenost, razklana bolečina ob iskanju svoje identitete in domovine.

V. K.

V. K.

V drugi, prav tako obsežni knjigi nam avtor opisuje nekatera področja narodnoosvobodilnega gibanja, ki so vezana na delo Lackovega odreda. Najprej zveemo o dejavnosti Lackovega odreda v Slovenskih goricah. Čeprav je bil odred dokaj oddaljen, je bilo vendarle čutili njegov vpliv na tem območju. Odred je tukaj izvajal manjše sabotažne akcije, pomembno vlogo pa je opravljal pri mobilizaciji novincev. Jeseni 1944 je Lackov odred postal v Prekmurje celo »speč alno četo«, ki pa svoje naloge ni mogla povsem opraviti. Avtor opisuje dejavnost obveščevalne službe, delo kurirjev in kurirskih zvez, zdravstveno in spregovirno o propagandni dejavnosti tega odreda. Posebej je prikazana preskrba borcev s hrano in način prebivanja. Dragoceni so podatki o partizanskem sodstvu, dejavnosti SKOJ in KPS. Opisano je sodelovanje in pomoč Lackovega odreda avstrijski skupini Avantgarda, bojni skupini Steiermark, ki se je po prihodu na območje območja med jugoslovensko in avstrijsko štajersko v mnogočem opirala na Lackov odred.

V tej knjigi so navedena tudi izročila Lackovega odreda – opisi domičlov, pomnikov, razstavne dejavnosti in o poimenovanju te bojne enote. Objavljen je seznam vseh borcev in funkcionarjev od Lackove čete pa vse tja do Pohorskega-Lackovega odreda. Iz tega zveemo, da so bili v te partizanski enoti borci iz vseh krajev Slovenije in tudi pripadniki drugih narodov. Da bi lažje razumeli ves zgodovinski razvoj Lackovega odreda in številne akcije, nam avtor prikaže dejavnost v kronološkem pregledu pomembnejših dogodkov iz zgodovine Lackove čete pa vse do Pohorskega-Lackovega odreda.

Knjigi vsebujeta bogato slikovno gradivo. Za vsakim poglavjem so našti viri in literatura.

Za skrbno pripravljeno in obsežno delo je avtor v letu 1989 dobil nagrado vstaje slovenskega naroda.

DRAGO NOVAK

IZTOK ILICH

PRIROČNIKI SLOVENSkih ZALOŽB ZA UČENCE IN UČITELJE

mladinska knjiga

OSNOVNA ŠOLA

Slovenski jezik in leposlovje

1. razred

Slov. ljudska pravljica, Deklica lastovica
 Slov. ljudska pravljica, Mojca Pokrajčulja
 Slov. ljudska pravljica, O miški, ki si je trebušček raztrgala
 Slov. ljudska pravljica, Krivopetnica in Zlatorog
 Slov. ljudska pravljica, Pet bratov
 Davorin Ravljen, Grajski vrabec
 Pesmi različnih avtorjev, Igrače korakajo
 Tone Pavček, Juri Muri v Afriki
 Kajetan Kovič, Maček Muri
 Hans Ch. Andersen, Kraljica na zrnu graba
 Srečko Kosovel, Medvedki sladkosnedki
 Branka Jurca, Modra kapica in začarani volk
 Ela Peroci, Moj dežnik je lahko balon
 Nika Grafenauer, Pedeniped
 Ivan Cankar, Pehar suhih hrusk
 Slov. ljudska pravljica, prir. France Bevč, Peter Kleper
 Leopold Suhodolčan, Piko dinozaver
 Vitomil Zupan, Plaček za Barbaro
 Ivo Zorman, Račka Puhačka
 Matej Bor, Ropotalo in ptice
 Maruška Sedlak, Od pomladi tja do zime
 Slavko Pregl, Smejalnik in cvililna zavora
 Hans Ch. Andersen, Svinjski pastir
 Fran Milčinski, Trdoglav in Marjetica
 Grigor Vitez, Zrcalce
 Berta Golob, Igrarije, besedne čarovnije
 Tereza Zerdin, Ribica v soli (v tisku)

2. razred

Josip Jurčič, Kozlovska sodba v Višnji gori
 Janez Trdina, Kresna noč
 Josip Vandot-Ivo Zorman, Kekec in Bedanec
 Gregor Strniša, Lučka regrat
 Manko Golar, Bobi v laškem ujetništvu
 Ivo Zorman, Deklica iz Mihovega mlina
 Branka Jurca, Dobra volja je najboljša
 Ela Peroci, Ajatutaja
 Berta Golob, Drobne zgodbe
 Grozdana Olujič, Biserovinasta roža in druge pravljice
 Janez Svajncer, Budilka za grlico
 Izbor pesmi različnih avtorjev, Kdo bo z nami šel v gozdček
 Miha Remec, Kodeljica v vesolju
 Niko Grafenauer, Lokomotiva, lokomotiva
 Niko Grafenauer, Majhnica
 Kajetan Kovič, Moj prijatelj Piki Jakob
 Miroslav Kosuta, Na Krasu je krasno
 Aleksander S. Puškin, Pravljica o carju Saltanu
 Hans Ch. Andersen, Palčica
 Ela Peroci, Prisedite k moji mizici
 Jovan Iovanović-Zmaj, Zaba bere časopis
 Anton Ingolič, Ptček brez kljunčka
 Ferdo Godina, Siničke v škornju
 Mira Mihelič, Štirje letni časi
 Vida Brest, Teči, teči, soncu reci
 Karel Sirok, Trije bratje in trije razbojnik
 Norman Hunter, Zakleti čajniki
 Fran Erjavec, Zabe
 Nedžati Zekerija, Otroci iz naše ulice
 Jonathan Swift, Guliver med prilikavci
 Polonca Kovač, O krokodilih, putkah in miselnih igrarh
 Slavko Pregl, Zgodba o knjigi
 Desanka Maksimović, Vetrova uspavanka
 Kornej Čukovski, Doktor Jajbolit
 A. A. Milne, Medvedek Puk
 Jan Ryska, Dedek, Kilijan in jaz
 Tibor Sekelj, Padma, mala plesalka

3. razred

Antologija sodobnih angleških pripovedi za otroke, Carovnica in mavrična mačka

Izbor iz poezije jugoslovanskih pesnikov za otroke, Pa mi verjamete
 Afriške pravljice, Drvo življenja
 Valeske pravljice, Harfa na vodi
 Stevan Raičković, Mlin na veter
 Josip Vandot, Roža z Mucne gore
 Eleanor Farjeon, Moja mala knjižnica
 Branka Jurca, Rodiš se samo enkrat
 Josip Palada, Pismo
 Tone Pavček, Vrtičkari
 Duško Radović, Spoštovani otroci
 Astrid Lindgren, Pika Nogavička
 Eric Knight, Lassie se vrača
 Erich Kästner, Emil in dedekviti
 Franjo Francič, Skarabeji in otroška srca
 Roald Dahl, Matilda (v tisku)

4. razred

Fran Milčinski, Tolovaj Mataj
 Janez Svajncer, Junak na kolčih
 Homer-Sovrè, Odiseja
 James M. Barrie, Peter Pan
 Roald Dahl, Čarovnice
 I. B. Singer, Moč svetlobe
 Astrid Lindgren, Ronja, razbojniška hči
 Astrid Lindgren, Brata Levjersena
 Ivo Zorman, Lectovo srce
 Lewis Carroll, Alicja v čudežni deželi in v ogledalu (v tisku)

5. razred

Mato Lovrak, Tovarišija Petra Grčè
 Tone Partljič, Slovenska pripovedna pesem
 Leopold Suhodolčan, Skriti dnevniki
 Kristina Brenkova, Zgodbe iz NOB
 J. R. Tolkien, Hobit
 James Curwood, Kazan, voljeji pes
 Daniel Defoe, Robinson Crusoe
 Jože Snoj, Palčki so!
 Bogdan Novak, Bela past
 Walter de la Mare, Tri kraljeve opice

6. razred

Niko Grafenauer, Sonce nad vodometi
 Prežihov Voranc, Čez goro k očetu
 Adam Bahdaj, Pozor, črna marela
 Anton Ingolič, Potopljena galeja
 Ksaver Meško, Moja njiva
 Karel Destovnik-Kajuh, Moja pesem
 St. Exuperij, Mali princ
 Maria Gripe, Hrošč leti v somrak
 Joža Horvat, Waitapu
 Manko Golar, Deček z jabolki
 Michael Ende, Momo
 Alphonse Daudet, Tartarin iz Tarascona

7. razred

Vladimir Klevis, Srečanje z Mihaelo
 Janez Menart, Pesnik se predstavi
 Ivan Tavčar, Med gorami
 Sue Townsend, Skrivni dnevniki Jadrana Krta
 Michael Ende, Neskončna zgodba
 Horace Walpole, Otrantski grad
 Alenka Goljevšček, Med bogovi in demoni
 Richard Bach, Jonathan Livingston Galeb
 Rafik Schami, Dlan, polna zvezd

8. razred

Smiljan Rozman, Ta glavna Urša
 Ivan Cankar, Moje življenje
 Janez Kajzer, Mimo dnevnega načrta
 Manca Košir, Mladi novinar
 Marjana Kobe, Pogledi na mladinsko književnost
 Berta Golob, Srce ustvarja, roka piše
 Berta Golob, Znani obrabi
 Gregor Kocijan, Dr. France Prešeren
 Vladimir Osolinik, Josip Murn-Andrej
 Janez Mušič, Oton Zupančič
 Matjaz Kmecl, Fran Levstik
 Gregor Kocijan, Josip Jurčič
 Aleš Berger, Srečko Kosovel
 Drago Druskočič, Prežihov Voranc
 Mirko Zupančič, Anton Tomaž Linhart

Martina Sircelj, Josip Ribič
 Vladimir Osolinik, Peter Petrovič Njegoš
 Sue Townsend, Rastoče težave Jadrana Krta
 Adelbert Chamisso, Človek brez sence
 Patricia Wrightson, Strah
 Smiljan Rozman, Druščina
 Ernest Hemingway, Starac in morje
 Alexandre Dumas, Črni tulipan

Nižji razredi OŠ

Spoznavanje družbe
 Mile Pavlin, Zdravstvo med našim NOB
 Branka Jurca, Javka v starem čevlju
 Vladimir B. Medvedšek, Mi in morje
 Polonca Kovač, V mestu (v tisku)
 Leopold Suhodolčan, Na kmetiji
 Evelina Umek, Trgovina
 Slavko Pregl, Denar

Spoznavanje narave

Branka Jurca, Ko Nina spi
 Jana Milčinski, Lukec dobi sestrico
 Tatjana Kordiš, Dvoriče
 Tatjana Kordiš, Travniki
 Tatjana Kordiš, Polje
 Tatjana Kordiš, Mlaka
 Tatjana Kordiš, Gore (v tisku)
 Draga Tarman, Gozdni rob
 Draga Tarman, Obmorski svet
 Marija Bavdaž, Konji
 Marija Bavdaž, Krave
 Marija Bavdaž, Drobne novice med njivo in gozdom
 Marija Bavdaž, Drobne novice z žitnih polj (v tisku)
 Jože Špolar, Električne
 Jože Pahor, Dogodivščine v atomskem inštitutu

Zgodovina

Zbirka KAKO SO ŽIVELI
 V prazgodovinski dobi
 V rimskih časih
 V času francoske revolucije
 Zgodovina rimske vojske (v tisku)
 V zavetju srednjeveških gradov (v tisku)
 V času vikingov (v tisku)

Glamba

Janez Bitenc, Slonček Jakonček (kasete)
 Jana Milčinski, Boj v omari (kasete v delu)
 Boris A. Novak, Nebesno gledališče (kasete in knjiga v delu)
 Janez Bitenc, Leseni ptiček (kasete in knjiga v delu)
 Janez Bitenc, Glasbeni koledarček 1990 (kasete)
 Janez Bitenc, Glasbeni koledarček 1991 (v delu)

Spretnosti

Anka Luger Peroci, Brez škarij in šivanke
 Jelena in Igor Cvetko, Primeri detektiva Karla Loota (v tisku)
 Anka Luger Peroci, Moj delovni kotiček
 Jelka Godec Schmidt, Danes slikam

Višji razredi OŠ

Zgodovina
 Janez Vipotnik, OF-27. april

Zemljepis

Ingolič, Medved, Atlas sveta za osnovne in srednje šole
 Rajko Pavlovec, Iz življenja kontinentov
 Avgustin Lah, Slovensko primorje
 Tatjana Siferer, Svet ob Savi
 Jurij Kunaver, Ob bregovih Soče (v tisku)

Astronomija

Marijan Prosen, Opazujem Sonce in Luno

Fizika in teh. pouk

Janez Sitrnad, Iz take so snovi kot sanje

Kemija

Tita Kovač, Kemija skozi stoletja

Biologija

Janez Gregorij, Mladi čebelar
 Boris Sket, Življenje v krasnem podzemlju

Likovni pouk

Luc Menšek, Kam nam kažejo slikarske umetnine

Enciklopedija vprašanj in odgovorov

(prevod dela Question and answer encyclopedia, London, Paris, 1984)
 Kaj
 Zakaj
 Kje (pred izidom)
 Kako (v tisku)
 Kdaj (izid nov, 1990)
 Kdo (izid 1991)

SREDNJA ŠOLA

Leposlovje

Jacques Prévert, Barbara
 Italo Calvino, Marcovaldo
 Herman Hesse, Mali srpan
 R. S. Ferlosio, Alfanhui
 E. A. Gomez, Cane
 R. Tagore, Lačni kamni
 Aleksander Grin, Begavka na valovih
 Mate Dolenc, Golo morje
 Tadeusz Konwicki, Kronika ljubezenskih pripe-ljavej (v tisku)
 Škofjeleški pasijon
 Čop, Pisma in spisi
 Slovenski theater gori postaviti
 Ivan Cankar, Pesmi
 Majcen, Kasija - Prekop - Revolucija
 Leskovec, Tri drame
 Jarc, Vergetri
 Grum, Goga, čudovito mesto
 Lojze Kovacic, Sporočila iz sna in budnosti
 Strniša, Balade o svetovnih
 Rudi Seligo, Triptih Agate Schwarzkobler
 Ajshil, Perzani, Vklenzenje Prometej
 Lukijan, Filozofi na dražbi
 Goethe, Faust
 James, Obrat vijaka
 Remizov, Ura
 T. S. Eliot, Pesmi
 Cortázar, Zaslodovalec
 Prodajalna svetov, znanstvenofantastične zgodbe
 Ameriška metafizika
 Madežonske ljudske pripovedke, Osla jahaš, osla iščeš
 Srbski modernisti
 Hrvatska moderna
 Andrić, Misel, ujeta v divjini - izbor novel
 Kis, Enciklopedija mrtvih

Pesmi

Fran Levstik
 Oton Zupančič
 Dragotin Kette
 Simon Gregorčič
 Alojz Gradnik
 Maja Vidmar, Način vezave
 Jure Potokar, Stvari v praznini (v tisku)

Proza

Ivan Cankar, Podobe iz življenja in sanj
 Ivan Tavčar, Življenje mojega življenja
 Vladimir Bartol, Alamut
 Pavle Zlatar, Sveti Pavel
 Mart Lenardič, Moje ženske
 Marjeta Jeršek, Teden dni do polne lune
 Zbirka HRAM

Dramatika

Dane Zajc, Igre
 Drago Jančar, Tri igre

Esejistika

Marjan Rožanc, Manihejska kronika (pred izidom)

Biologija

Rastlinski svet Evrope

Zemljepis

Jurij Kunaver in drugi avtorji, Domača pokrajina (priročnik za geografsko spoznavanje domače pokrajine)
 Atlas - svet v številkah

Oblak B.: GLASBENA VZGOJA 4, priročnik z dvema kasetama
 Vrbanič I.: SVET GLASBE, kasete
 Oblak B.: Z GLASBO PO JUGOSLAVIJI, priročnik za učitelje
 Oblak B.: Z GLASBO PO JUGOSLAVIJI, kasete 1-3
 Andoljšek E.: POVEJMO SLOVENSKO
 Kos J.: PREGLED SLOVENSKEGA SLOVSTVA
 Kos J.: PREGLED SVETOVNE KNJIŽEVNOSTI
 Križaj-Ortar M.: UČIMO SE SLOVENSČINO (Z DVEMA KASETAMA)
 Grosman M.: BRALEC IN KNJIŽEVNOST
 Blaganje D.: ANGLEŠČINA ZA VSAKOGAR
 Boštjančič-Turk V.: NOVE POTI K SODOBNI ANGLEŠČINI
 Šestan M., Benčič D.: L'ITALIANO FACILE II
 Grad A.: UČBENIK ŠPANSKEGA JEZIKA
 Marentič-Požarnik B.: PRISPEVKI K VISOKOŠOLSKI DIDAKTIKI
 Mandič P.: INOVACIJE PRI POUKU
 Wilkins D.: POJMOVNO-FUNKCIJSKI UČNI NAČRT
 Poljak V.: DIDAKTIČNO OBLIKOVANJE UČBENIKOV IN PRIROČNIKOV
 Labinowich E.: IZVIRNI PIAGET

tehnika založba slovenije, ljubljana.

OSNOVNA ŠOLA
 MLADINSKA ENCIKLOPEDIJA ZNANOSTI
 P. Likar: UTRIP ZNANOSTI
 LISTI ZA TEHNIČNO RISANJE
 GRADNIKI ELEKTRONIKE (komplet za pouk elektronike v 8. razredu)

SREDNJA ŠOLA
Splošno
 Košnik-Širkevič: PRIROČNIK ELEMENTARNE FIZIKE
 Bronštejn-Semendjajev: MATEMATIČNI PRIROČNIK

Promet iz zveze
 E. Cilenšek: KANALSKA TELEFONIJA IN TELEGRAFIJA
 M. Kadivec: TELEFONSKE POSREDOVALNE NAPRAVE
 F. Cvahte: ORGANIZACIJA IN EKSPLOATACIJA TELEFONSKEGA IN TELEGRAFSKEGA PROMETA

Strojništvo
 A. Kostnapfel: TRANSPORT V INDUSTRIJI
 H. M. Chollet: VOZILO
 R. Vernez, W. Vienny, R. Zahner: AVTOELEKTRIKA
 V. Savnik: TEHNIŠKO RISANJE
 H. Muren in dr.: STROJNOTEHNOLOŠKI PRIROČNIK
 M. Kos: RAZVOJNE SMERI DVIGAL
 M. Kos: KONSTRUKCIJSKA DOKUMENTACIJA

Zdravstvo
 H. Ravnič: HIGIENA
 KAKO DELUJE? - ZDRAVILA
 B. Oblak idr.: OSEBNI RAČUNALNIK PRI ZDRAVNIKOVEM DELU

Tekstilna usmeritev
 H. Samuda: TEHNOLOGIJA KONFEKCIJE

GRADIVO ZA UČITELJE
 J. Levin: Tehnika in delo, NAVODILA K UČBENIKU ZA TEHNIČNO VZGOJO V 7. razredu osnovne šole
 R. Zaman: METODIČNA NAVODILA H GRADIVOM od 5. do 8. razreda
 M. Tomšič, J. Trček: KOLESAR - gradivo za mentorje prometne vzgoje v osnovni šoli

DOMUS

PREDŠOLSKA VZGOJA
 ● Spoznavanje narave in družbe
 Svetlana Makarovič: Kaj lahko mleko postane

OSNOVNA ŠOLA
 ● Zgodovina
 P. Ventura, G. P. Ceserani: Zgodbe starega sveta (od 5.-8. razreda) Troja, Kreta, Pompeji, Maji, Tutankamon

● Spoznavanje narave in družbe
 Okno v svet (od 2.-7. razreda)
 Giovanni Caselli: Čuda sveta
 Dr. Anne Millard: Ljudje nekoč
 Giovanni Caselli: Življenje skozi stoletja
 Sue Becklake: Vesolje
 Steve Parker: Planet Zemlja
 Steve Parker: Človeško telo
 Steve Parker: Dinozavri
 Dr. John Feltwell: Živali
 Marth Seguin-Fontès: Cvetje, Sadje, Metulji (od 1.-4. razreda)
 Dimitrij Rupel: Zgodba o času (od 4.-6. razreda)
 Jože Snoj: Pravljica o vodni kapljici (od 4.-6. razreda)
 Sheila Kitzinger: Rojstvo (od predšolske vzgoje do 3. razreda)

GRADIVO ZA UČITELJE
 ● Zgodovina
 Hubert Požarnik: SOS za naravo in človeka

založba obzorja maribor

OSNOVNO ŠOLA S PRILAGOJENIM PROGRAMOM
 Anton Kotar: VAJE ZA PISANJE
OSNOVNA ŠOLA
 Milena Kos: PRIROČNIK ZA UČITELJE K UČBENIKEMU KOMPLETU (ENGLISH 1, 2, 3, 4)
 France Žagar: SLOVENSKA SLOVNICA IN JEZIKOVNA VADNICA (za učitelje in učence)
 France Žagar: POUK SLOVENSKE SLOVNICE IN PRAVOPISA V VIŠJIH RAZREDIH OSNOVNE ŠOLE (za učitelje)
 Marija Kolar: UMETNOSTNO BESEDILO IN UČENEC (za učitelje)

SREDNJA ŠOLA
 Sonja Berce: ZBIRKA ANGLEŠKIH DIALOGOV Z VAJAMI
 Marina Einspieler: ALLTAGSSITUATIONEN (zbirka nemških dialogov z vajami)

IZOBRAŽEVANJE ODRASLIH
 Ažman, Lovrenčič: INTERACT IN ENGLISH 1 (angleščina za odrasle)

Slovnice
 Silvo Kopriva: LATINSKA SLOVNICA
 Adela Žgur: DEUTSCHE GRAMMATIK
 Sonja Berce: ITALIJANSKA SLOVNICA

Slovarki
 Anton Grad: SLOVENSKO-ANGLEŠKI SLOVAR
 Janez Gradišnik: SLOVENSKO-NEMŠKI SLOVAR
 Stanko Bunc: SLOVAR TUJK

Druga gradiva
 Kuvačić: SOCIOLOGIJA
 Koželj, Vuk: SPLOŠNA EKOLOGIJA Z VARSTVOM OKOLIJA
 Stanko Janež: POGlavITNA DELA SLOVENSKE KNJIŽEVNOSTI 1 (vsebine in označitve)
 Sonja Berce: ANGLEŠČINA ZA POTOVANJA IN PROSTI ČAS

Zvočne kasete
 ENGLISH 1, 2, 3, 4 (OSNOVNA ŠOLA)
 NEMŠKI JEZIK 1, 2 (OSNOVNA ŠOLA)
 BERILO 1, 2, 3 (SREDNJE IZOBRAŽEVANJE)

DRŽAVNA ZALOŽBA SLOVENIJE LJUBLJANA

PREDŠOLSKA VZGOJA
 Tomič A.: POKAŽI, KAJ ZNAŠ
 Tomič A.: MOJE OKOLJE V SLIKAH
 Povž M.: ABECEDA NARAVE, slikanica
 Povž M.: ABECEDA NARAVE, delovni lističi

OSNOVNA ŠOLA
Gradivo za učence
 Mesec H.: VAJE IZ MATEMATIKE ZA 3. r. (NOVO)
 Košak M. idr.: MOJ PRVI ATLAS ZA 3., 4. IN 5. r.
 Kokol M.: PREK SVETA ODMEVA PESEM 1-2, pesmarica
 ZEMLJEVID SLOVENIJE (ROČNI)
 Kotnik J. idr.: ZBIRKA NALOG ZA OSNOVNO ŠOLO, MATEMATIKA 5 (NOVO)

Kozinc A.: GRADIVO ZA LITERARNO MAPO 5
 Kozinc A.: GRADIVO ZA LITERARNO MAPO 6
 Gestrin F.: ZGODOVINSKA ČITANKA 6
 Bukša J.: NAŠE TELO - MALI ANATOMSKI ATLAS
 Dekleva N., Glazar S.: PERIODNI SISTEM ELEMENTOV
 Kozinc A.: GRADIVO ZA LITERARNO MAPO 7
 Gestrin F., Melik V.: ZGODOVINSKA ČITANKA 7
 Kozinc A.: GRADIVO ZA LITERARNO MAPO 8
 Zadnik Š., Križnar I.: ZGODOVINSKA ČITANKA 8
 ZEMLJEVID SFRJ (ROČNI)

Priročniki za učence

Milčinski J.: LUTKOVNE IGRICE
 Voglar M.: SRAKA IN AVTOBUS
 Kovač P.: VESOLJSKO JAJCE
 Glogovac Z.: JURČEK NA TRAVNIKU
 Glogovac Z.: JURČEK NA IGRISČU
 Košorok J., Mazi V.: MATEMATIČNE NALOGE ZA 4. R.
 Kotnik J. idr.: VAJE IZ MATEMATIKE ZA 5. IN 6. R.
 Kofol T.: KOLEDAR NARAVE
 Lipar-Kadunc G.: TO ZMOREM TUDI JAZ
 Chinery M.: 1000 IDEJ ZA NARAVOSLOVCE

ZBIRKA - ENAJSTA ŠOLA

Smith B. R.: PREPROSTO PROGRAMIRANJE V BASICU
 Tatchel J., Bennett B.: SPOZNANJE MIKRORAČUNALNIK
 Dewhurst J.: COMMODORE 64 ZA MLADJE IN NAJMLAJŠE
 Prosen M.: PRVI STIK Z VESOLJEM
 Strnad J.: MERI PLATNO TRAK NA VATLE - FIZIKALNI IZLET
 K NAJVEČJIM IN NAJMANJŠIM RAZDALJAM
 Bojovci V.: V SVETU ELEKTRIKE
 Cvenkel F.: ZGODBE O ŽIVALIH
 Angerer R.: MOJ EKOLOŠKI KOLEDAR
 Glazar S. A., Vrtačnik M.: ZDRAVJE IZ RASTLIN - POSKUSI ZA MLADE KEMIKE
 Glazar S. A., Vrtačnik M.: IZ LABORATORIJA PROFESORJA VE-DEŽA - POSKUSI ZA MLADE KEMIKE
 Kornhauser A.: PAMET JE BOLJŠA KOT ŽAMET (KOMPLET ŠESTIH KNJIZIC ZA NAJMLAJŠE)
 Kornhauser A.: ODPRI OČI - NAPNI MOŽGANE
 Kornhauser A.: VODA - ČUDEŽNA TEKOČINA
 Kornhauser A.: OGLJE NI SAMO ZA ČEVAPČICE
 Kornhauser A.: PISANI SVET
 Kornhauser A.: UMIVANJE ZA ZABAVO IN BISTRO GLAVO
 Kornhauser A.: PAMETNA KUHARIČA
 Kunaver D.: ANGLEŠKA SLOVNICA V PRAVLJICI, GRAMMAR IN STORIES 1-3

Priročniki za učitelje

Hafner I. idr.: METODIČNI NAPOTKI ZA POUK MATEMATIKE V 1. R.
 Hafner I. idr.: METODIČNI NAPOTKI ZA POUK MATEMATIKE V 2. R.
 Hafner I. idr.: METODIČNI NAPOTKI ZA POUK MATEMATIKE V 3. R.
 Hafner I. idr.: METODIČNI NAPOTKI ZA POUK MATEMATIKE V 4. R.
 Povž M.: ŠOLSki BIOLOŠKI LABORATORIJ
 Pretnar T.: ŠOLSki KEMIJSKI LABORATORIJ

Gobec D.: VODIČ PO CELOSTNI ESTETSKI VZGOJI

Borčić M., Gobec D.: PROGRAM FILMSKE IN TELEVIZIJSKE VZGOJE

Oblak B. idr.: PROGRAM GLASBENE VZGOJE

Kobe M., Gobec D.: PROGRAM KNJIŽEVNE, KNJIŽNE IN KNJIŽ-NIČNE VZGOJE

Schmidt G., idr.: PROGRAM KOMPLEKSNE CELOSTNE ESTETSKE VZGOJE

Voncina-Šegula S., idr.: PROGRAM LIKOVNE VZGOJE

Majaron E., idr.: PROGRAM LUTKOVNE VZGOJE

Ahačič D., Gobec D.: PROGRAM GLEDALIŠKE VZGOJE

Krofilč B.: PROGRAM PLESNE VZGOJE

Divjak M.: VZGOJA MLADINE ZA RAZUMEVANJE MED NARODI

Gabrijelčič M.: UČIMO SE Z MISELNI MI ZORCI

Gabrijelčič M.: PREDAVAJMO Z MISELNI MI ZORCI

Brinovec S.: PROSOJNICE PRI POUKU

Bognar L.: IGRA PRI POUKU NA ZAČETKU OSNOVNE ŠOLE

Cencić M.: DINAMIKA VZGOJNEGA DELA V ŠOLI

ZBIRKA - PEDAGOŠKA OBZORJA

Marentič-Požarnik B.: NOVA POTA V IZOBRAŽEVANJU UČITELJEV

Steiner R.: POGLEDI WALDORFSKE PEDAGOGIKE

Nagel W.: ODKRIVANJE IN SPODBUJANJE NADARJENIH OTROK

Jaušovec N.: SPODBUJANJE OTROKOVE USTVARJALNOSTI

Malič J.: RAZREDNIK V OSNOVNI ŠOLI

Jurman B.: OCENJEVANJE ZNANJA

SREDNJA ŠOLA

Gradiva za učence

Svobodni Sindikati Slovenije

Življenje, za kakršno smo se odločili, bo svobodnejše, toda tudi bolj kruto. Narava trga in kapitala je neizprosna in ogroža predvsem tiste, ki imajo samo svoje delo. Država pa že od nekdanj varčuje pri družbenih dejavnostih. Tako je in bo tudi v prihodnje.

Bližje smo revščini kot blaginji in tako bo tudi ostalo, če se ne bomo organizirali v trdno stanovsko sindikalno organizacijo *delavcev v vzgoji, izobraževanju in znanosti Slovenije*.

ZAME GRE, PROTI DRŽAVI IN USTANOVAM SISTEMA, KO OGROŽAJO MOJE DELO, POŠTENO PLAČILO IN DOSTOJNO ŽIVLJENJE.

Smo interesna, nestransarska in nepolitična, stanovska sindikalna organizacija. Smo in bomo le tisto, kar želijo in bodo želeli naši člani.

Z drugimi sindikati dejavnosti se bomo solidarno povezovali zato, ker bo le močna in svobodna sindikalna zveza uspešen pogajalec in zaščitnik.

Vabimo vas, da se nam pridružite in (p)ostanete član svojega stanovskega sindikata. Stojite to prostovoljno s podpisom pristopne izjave pri svojem sindikalnem zaupniku ali na vpisnih mestih.

Lth

loške
tovarne
hladilnikov

64220 Škofja Loka, Kidričeva 66
tel.: (064) 632 451, telex: 34519
telefax: (064) 632 881, telegram: elteha Škofja Loka
Montaža in servis: (064) 631 225
Prodaja rezervnih delov: (064) 632 451

PROIZVODNI PROGRAM

- IZDELAVA KOMERCIJALNEGA HLADILNEGA POHIŠTVA IN APARATOV
- IZDELAVA HLADILNIH IN ZAMRZOVALNIH OMAR
- IZDELAVA GOSTINSKIH HLADILNIH PULTOV
- IZDELAVA SPEČIALNIH GOSTINSKIH HLADILNIH APARATOV
- IZDELAVA ZAMRZOVALNIH SKRINJ
- IZDELAVA TOPLOTNIH ČRPALK
- IZDELAVA BRUSILNIH STROJEV
- IZDELAVA HLADILNIŠKIH VENTILATORSKIH ELEKTROMOTORJEV
- IZDELAVA SESTAVNIH DELOV IN ELEMENTOV HLADILNE TEHNIKE
- IZDELAVA KOMPRESORJEV
- IZDELAVA KONDENZACIJSKIH HLADILNIH ENOT
- IZDELAVA TRANSPORTNEGA HLADILSTVA IN KLIMATIZACIJE
- IZDELAVA ZRAČNIH IN VODNIH KLIMA OMAR
- IZDELAVA PODOKENSKE KLIMA NAPRAVE SPLIT - IZVEDBE »VESNA«
- IZDELAVA ZIDANIH IN MONTAŽNIH HLADILNIC
- IZDELAVA MANJŠIH GOSTINSKIH APARATOV, KOT SO LEDOMATI, APARATI ZA IZDELAVO SLADOLEDA, SMETANE ITD.

ELEKTROSTROJI
64223 Poljane nad Škofjo Loko
telefon: (064) 68-614

ČZP **KMEČKI GLAS**
61000 Ljubljana
Oslavška 45
Prodaja: (061) 529-848
Tekoči račun: 80101-808-46470

KNJIŽNICA MOJ MALI SVET

IZ DOMAČGA LONCA	50 din	NEGA MLADEGA PSA	40 din
KONZERVIRANJE Z MRAZOM	50 din	KLETARJENJE JE UŽITEK	110 din
MOJ VRT - MOJE VESELJE	110 din	VINOGRADNIŠTVO	160 din
DEŽEVNIKI	50 din	OSTRIGARJI	50 din
O PSIH	180 din	GOSTI SADNI NASADI	180 din
OČENJEVANJE KANARČKOV	40 din	PAPIGA SKOBČEVKA	60 din
VSAKDANJE IN PRAZNIČNE JEDI	180 din	PLODOVKE	60 din
ČEBELARSTVO	110 din	KUNCI	60 din
VZGOJA LONČNIC	110 din	NAŠE MAČKE	110 din
MALA ENCIKLOPEDIJA NARAVE	160 din	MALI VETERINARSKI PRIROČNIK	160 din
VRTNO ZELENJADARSTVO	110 din	MIKSOMATOZA	30 din
ZA VSAKOGAR NEKAJ O VINU	110 din	ZGODBE IZ GRMOVJA	100 din
ABC ŠKROPLJENJA	50 din	BIOLOŠKO PRIDELOVANJE HRANE	160 din
VAROZA	50 din	DOMAČE ŽGANJE	60 din
ZDRAVE IN OBOLELE NOGE	110 din	HIDROPONIKA	50 din
VRTNARJENJE POD FOLIJO	160 din	KOZJEREJA	60 din
IN STEKLOM	180 din	RAZMNOŽUJEMO	
SADJE V NAŠI PREHRANI	100 din	OKRASNE RASTLINE	160 din
VZPENJALKE IN OVIJALKE	50 din	BRAJDE	60 din
KOLINE	50 din	REZANO CVETJE	180 din
		VARSTVO SADNEGA DREVJA	60 din
		KOKTAJLI	160 din
		CVETOČE SOBNE RASTLINE	60 din
		OD OBIRANJA SADJA DO PRODAJE	190 din
		BOLEZNI IN ŠKODLJIVCI	
		V OKRASNEM VRTU	60 din
		V SADNEM VRTU	320 din
		BONSAJ	70 din

NAROČILNICA

Priimek in ime

Naslov

Poštna številka in kraj

Naročam knjige

Knjige bom plačal - po povzetju - v treh obrokih, prvi obrok povzetje.
Najnižji znesek 30 din.

Podpis:

Št. os. izkaznice:

Knjige lahko kupite tudi v knjigarnah.

AUTRONIC

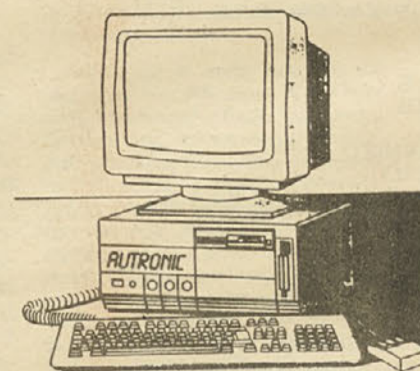
Handelsgesellschaft m.b.H.,
Radetzkystrasse 18, A-9020
Celovec, Avstrija

Computer-Systeme

TEL.: (9943) 463 514 871
FAX: 463 514 873

Osebnih računalnikov PC-AT 286, PC-AT 386 v različnih konfiguracijah, sistemi za namizno založništvo, matrični in laserski tiskalniki, profesionalni grafični sistemi za računalniško animacijo, CAD, CAM ...

Izbrali smo nekaj zanimivosti iz našega prodajnega programa:

DEM

AUTRONIC PC AT-286/12 ..... 1.600
CPU 12(16) Mhz, 1 Mb RAM on board, Floppy disk Mitsubishi 1.2 Mb 5.25", 2x serial, 2 x parallel port, Hercules compatible graphic card (720x348), double FD/HD controller WD 1006 (1:1) Western Digital, Keyboard Cherry, DESKTOP CASE (digital display, Keylock, Reset, Turbo switch, 200 Watt Power supply)

Trdi disk NEC D3142 44 MB/25 ms 750
Trdi disk SEAGATE 251-1 40 MB/28 ms 620
Monitor SAMSUNG B/W 14" TTL 250
ADDONICS Msync B/W 14" (1024 x 768) 540
Miška GENIUS GM 6 75
Miška Logitech C9 170
Matrični tiskalnik STAR LC-10 410
Laserski tiskalnik STAR LP 8 ..... 3.585
Laserski tiskalnik Hewlett Packard S.III 4.600

Cene so neto fco Celovec. Garancija 12 mesecev. Servis v Ljubljani.

Obiščite nas v našem prodajnem salonu v Celovcu, kjer smo vam na voljo vsak delavnik med 9. in 13. ter 14. in 18. uro. Vse dodatne informacije (dinarska prodaja, cenik celotnega prodajnega programa, itd.), lahko dobite tudi v našem predstavnštvu (Autronic d.o.o., Kardeljeva pl. 17, tel. 345-161/int.322) v Ljubljani, kjer se bomo z vami radi pogovorili in vam pred nakupom svetovali.